



วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ Journal of Buddhist Sociology

ISSN: 2697-5130 (Print)

ISSN: 2697-5254 (Online)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2564) Vol.6 No.4 (October – December 2021)

◆ กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม | ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน
ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน | ฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม – ธันวาคม

◆ วัตถุประสงค์

วารสารวิชาการพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช เป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้าน พุทธศาสนา การพัฒนาสังคม สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านด้านพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นทางวิชาการของนักวิชาการ บุคลากร เจ้าหน้าที่ ตลอดจนถึงผู้ที่สนใจทั่วไป

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และมิใช่ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงถึงที่มาของบทความให้ชัดเจน

◆ ที่ปรึกษา

พระเทพวินยาภรณ์

พระราชวิสุทธิกวี

◆ บรรณาธิการบริหาร

พระครูสิริธรรมาภีรต, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

◆ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชติ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

◆ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายบริหาร

ดร.สันติ อุณจะนำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

◆ กองบรรณาธิการ

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูโฆษิตวัฒนานุกูล, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระมหาวิชาญ กนตสีโล, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สีปงษ์ ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.รงค์ บุญสวยขวัญ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสไครราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก นุ่นกล้า

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศริน มนูญผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ชุมเสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ สหพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์ ไชยปัญญา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ศรีคำมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา แสงอัมพร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณพงษ์ วงศ์ณาศรี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจ้อน

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นวรัตน์ บุญภิละ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วงศ์เยี่ยมย่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร.สำเร็จ จันทรชุม

ศึกษานิเทศก์กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ดร.บุรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ

กองการศึกษาเทศบาลตำบลท่าแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ดร.พัชรี สุ่มเเอดุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ดร.ปรียา สงค์ประเสริฐ

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ดร.ปิยะสุดา เพชรเวช

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ดร.สุปรียา ชำนาญพุดิพร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสัยโครราช

นางสาวธัญชนก ฤทธิมาส

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1

นางสาวมณฑาทันติ เพชรอักษร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1

◇ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาประทีน เขมจารี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมาสัยโครราช

นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมาสัยโครราช

◇ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระมหาเอกกวัน ปิยวิโร

พระปลัดประวิทย์ ธนปญโญ

พระมหาโยธิน มหาวิโร

นางจิตรา อุนจะนำ

นายวิทยา ระน้อมบำรุง

นางสาวละออง สิทธิฤกษ์

นางสาวปิยารัตน์ นาคพุ่ม

◇ ออกแบบปก

พระนันทชัย นนทชโย

พระมหาอดิศักดิ์ คเวสโก

◇ จัดรูปเล่ม

นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว

◇ พิมพ์ที่

โรงพิมพ์เม็ดยทราย

1648 ถนนราชดำเนิน ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร: 0-7534-3768, 063-313 7828

◇ เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสัยโครราช

128 หมู่ 6 ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์ 075-809 128-9 | E-mail : thammarat.yo@mbu.ac.th

บทบรรณาธิการ



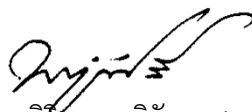
วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ เป็นวารสารอยู่ในฐานข้อมูล TCI (Thai Journal Citation Index-TCI) กลุ่ม 2 (ถึง 31 ธันวาคม 2567) ซึ่งฉบับนี้ เข้าสู่ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 ประจำปี พุทธศักราช 2564 ทางกองบรรณาธิการได้กำหนดการออกวารสารปีละ 4 ฉบับ โดยจะพยายามพัฒนาคุณภาพของบทความในวารสารให้ได้มาตรฐานที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2564 นี้ มีเนื้อหาสาระที่หลากหลายน่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 7 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง จากนักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากหลากหลายสถาบัน คุณค่าด้านวิชาการในวารสารฉบับนี้ จะมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้า นำไปใช้อ้างอิงในงานวิจัยและงานวิชาการ และนำไปต่อยอดความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านอย่างวิพากษ์และตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการถกเถียงในทางวิชาการอย่างสร้างสรรค์ อันจะช่วยให้ความรู้หรือความคิดเดิมถูกแพร่ขยายออกไปได้อย่างกว้างไกล

ในนามกองบรรณาธิการวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ ต้องขออนุโมทนาขอบคุณต่อท่านเจ้าของบทความทุกบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความให้มีคุณภาพทางวิชาการที่ดียิ่งขึ้น และต้องขอขอบคุณทีมงานบุคลากรทุกฝ่ายที่ได้สนับสนุนวารสารฉบับนี้สำเร็จตามเป้าหมาย รวมถึงสมาชิกวารสารและผู้อ่านทุกท่าน ที่ได้ติดตามวารสารมาอย่างต่อเนื่อง

และทางกองบรรณาธิการวารสารขอแจ้งว่า ตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นไป ทางวารสารจะปรับหลักเกณฑ์การส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา (Peer Reviewer) เป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 3 คน เพื่อให้สอดคล้องกับประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เพื่อให้ผู้นิพนธ์สามารถนำผลงานไปใช้ในการยื่นขอตำแหน่งทางวิชาการได้

และหากท่านเขียนหรือท่านผู้อ่านท่านใด มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถส่งความเห็นมาได้ที่ thammarat.yo@mbu.ac.th ทางกอง
บรรณาธิการขอน้อมรับมาปรับปรุงแก้ไขด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง



(พระครูสิริธรรมาภีรัต, ผศ.ดร.)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
ผลการใช้เทคนิค SQ3R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	1
THE EFFECTS OF SQ3R TECHNIQUE TO DEVELOP READING ABILITY OF MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS	
ภัทรลดา วงษ์โยธา, ชุติพร นาห้วนนิล และศุภวัฒน์ บุญนาดี	
โครงสร้างและน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณา สินค้าตรายูนิโคล่	16
SYLLABLE STRUCTURE AND SYLLABLE WEIGHT OF ENGLISH-THAI TRANSLITERATED WORDS IN ADVERTISEMENTS FOR PRODUCTS OF UNIQLO THAILAND	
จอมขวัญ สุทธินนท์	
รูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคลจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	31
MANAGEMENT MODEL UNIVERSAL DESIGN OF WATYAICHAIMONGKOL, AYUTTHAYA PROVINCE	
พระมหาบรรณ ปัญญาโร, พระเมธีธรรมจารย์ และพระมหาสุนันท์ สุนนโท	
การพัฒนาตัวชี้วัดการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18	44
DEVELOPING INDICATORS OF SCHOOL BULLYING FOR STUDENTS IN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 18	
ปริญญา เรืองทิพย์	
โครงสร้างและวงความหมายของชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย	56
STRUCTURES AND MEANINGS OF VILLAGE NAMES IN THE SRIVIJAYA EMPIRE	
สุวิมล เวชวิโรจน์ และจอมขวัญ สุทธินนท์	
การเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะของตัวอย่างคำในภาษาอินโดนีเซียและ ภาษาไทย	73
A COMPARISON OF CONSONANT SOUNDS OF SOME INDONESIAN AND THAI WORDS	
ฮาซัน บัวเขย และจอมขวัญ สุทธินนท์	

สารบัญ (ต่อ)

การจัดการองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ORGANIZATION MANAGEMENT TO SUCCESS เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง	88
ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ADMINISTRATION PROBLEMS AND IMPEDIMENTS FOR ADMINISTRATORS OF PRIVATE KINDERGARTENS SCHOOLS UNDER NONTHABURI PROVINCIAL EDUCATION OFFICE FOLLOWING THAILAND 4.0 POLICY สุจิตรา ทิพย์บุรี, โสภณ ขำทัพ และเกศริน มนูญผล	109
การยุบพรรคการเมือง: การตัดสิทธิทางการเมืองของประชาชน DISSOLUTION OF POLITICAL PARTIES: DISQUALIFICATION OF POLITICAL RIGHTS OF CITIZENS สุมาลี บุญเรือง	124
ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมของประเพณีบุญสารทเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช PROMOTE CULTURAL CONSERVATION TOURISM OF LUNAR MONTH OR BOON SART DUAN SIP TRADITION NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE สุทธิดา พงศ์สุทธิ, พระมหาประทีป ทองน้ำแก้ว, ทิพมาศ เสวตวรโชติ, สันติ อุนจะนำ และบุญส่ง ทองเอียง	141
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	(ญ)

ผลการใช้เทคนิค SQ3R เพื่อพัฒนาความสามารถ
ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*
THE EFFECTS OF SQ3R TECHNIQUE TO DEVELOP
READING ABILITY OF MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS

ภัทรลดา วงษ์โยธา

Patlada Wongyotha

ชลีพร นาหวนิน

Chuleeporn Nahuanin

ศุภวัฒน์ บุญนาดี

Supawat Boonnadee

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus, Thailand

E-mail: Patladakk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R และ 2) ศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองาคำวิทยาคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 23 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R แบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และแบบวัดเจตคติต่อการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R การดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง

ผลการวิจัย

1. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนเท่ากับ 6.17 คิดเป็นร้อยละ 20.58 และหลังเรียนเท่ากับ 21.22 คิดเป็นร้อยละ 72.72

* Received 5 July 2021; Revised 21 October 2021; Accepted 4 November 2021

ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R, ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ, เทคนิค SQ3R, เจตคติ

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study and compare English reading ability using SQ3R technique of Mathayomsuksa 3 students before and after the instruction, and 2) to study students' attitude towards teaching English reading ability using SQ3R technique.

The sample consisted of 23 students of Mathayomsuksa 3 students at Nongnakam Wittayakom School in the second semester of the academic year 2020. They were selected by purposive selection. The design of this research was a one group pretest-posttest design. The research instruments included 10 lesson plans, an English reading ability for comprehension test, and an attitude questionnaire.

The findings were as follows;

1. The students' pretest and posttest mean scores on English reading ability for comprehension were 6.17 or 20.58 percent and 21.22 or 72.72 percent respectively. The posttest score was higher than the criteria of 70 percent and it was significantly higher than that of the pretest at the .01 level.

2. The students' attitude towards teaching English reading ability for comprehension using SQ3R technique was at a good level.

Keywords: Teaching English reading for comprehension using SQ3R technique, Reading ability for comprehension, SQ3R technique, Attitudes

บทนำ

ภาษาอังกฤษยังคงเป็นภาษาสำคัญในการศึกษาหาความรู้รวมทั้งทำความเข้าใจวิทยาการสมัยใหม่ (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2540) รวมทั้งใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการประกอบอาชีพและสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายในโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) หลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 4 สาระ คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลกซึ่งทักษะการฟังการพูด การอ่านและการเขียน เป็นทักษะสำคัญในหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้กล่าวถึงการอ่านไว้อย่างน่าสนใจว่า การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของชีวิตมักเกิดจากการอ่านที่ดี ซึ่งสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการพัฒนาารูปแบบการสอนอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ทักษะและเกิดการพัฒนาการอ่านไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (PISA), 2562) การอ่านที่จะช่วยให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จได้นั้น ถือได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านก็ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งความเข้าใจในการอ่านคือความสามารถที่ผู้อ่านจะสรุปความหรือความหมายที่ผู้เขียนมีเจตนาจะสื่อความจากบทอ่าน ทั้งนี้ผู้อ่านที่เข้าใจความหมายที่แท้จริงจากเรื่องที่อ่านนั้นจึงถือว่าเป็นการอ่านที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (สมุทฺธ เช่นเชวณิช, 2549) การอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นการอ่านที่มีกลยุทธ์ ซึ่งกลยุทธ์การอ่านประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญคือ ขั้นตอนการอ่าน (Pre-reading) ขั้นอ่าน (Reading) และขั้นหลังการอ่าน (Post-reading Practice) และการอ่านที่ดีจำเป็นต้องมีการวางแผนการอ่านซึ่งมีการสำรวจบทอ่านและการมีส่วนร่วมในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการอ่าน (Brown, A. L. & Palincsar, A.S, 1982)

เทคนิค SQ3R เป็นเทคนิคในการสอนอ่านโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาที่ได้อ่าน โดยอาศัยกระบวนการอ่านที่สำคัญหลายด้าน เช่น ผู้อ่านต้องรู้ความหมายของคำศัพท์ ผู้อ่านต้องสามารถวิเคราะห์เนื้อหาที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล โดยการสอนอ่านที่สามารถพัฒนาความเข้าใจในการอ่านได้คือ เทคนิค SQ3R (Robinson & Francis Pleasant, 1982) ที่ประกอบด้วยขั้นตอนการสอนอ่าน 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 (Survey) การสำรวจ เป็นขั้นเริ่มต้นที่ผู้เรียนได้ทำการสำรวจสื่อการสอนที่นำมาใช้ในการสอนอ่าน อ่านโดยกวาดสายตาอย่างรวดเร็ว อ่านคำแนะนำหรืออ่านบทสรุปเพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ผู้อ่านใช้การจดหัวข้อสำคัญ หรือคำศัพท์ที่สนใจเพื่อนำสู่การอ่านอย่างลึกในขั้นต่อไป ขั้นที่ 2 (Question) การตั้งคำถามจากบทอ่าน ขั้นที่ 3 (Read) การอ่านอย่างรอบคอบเพื่อทำความเข้าใจและหาประเด็นสำคัญในบทอ่านเพื่อตอบคำถามจากที่ได้ตั้งคำถามไว้ ขั้นที่ 4 (Recite) การจดจำเป็นการบันทึกย่อ หรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านจดจำสิ่งสำคัญในบทอ่านได้เร็วขึ้น ขั้นที่ 5 (Review) การทบทวนเนื้อเรื่องทั้งหมดที่ได้อ่าน โดยย้อนกลับไปดูคำถามที่ตั้งไว้ในกระบวนการทั้ง 5 ขั้นของการสอนอ่านดังที่กล่าวมานั้น เทคนิค SQ3R เป็นวิธีการที่จะส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยนักเรียนสามารถบอกประเด็นสำคัญในการอ่าน เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน และสามารถพัฒนาสู่ทักษะอื่นได้เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการ

พูด และทักษะการเขียนเนื่องจากเทคนิค SQ3R เป็นวิธีการที่เป็นกระบวนการ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (วันเพ็ญ วัฒนฐานะ, 2557)

จากการสังเกตการณ์เรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนหนองนาคำวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการอ่านภาษาอังกฤษ เนื่องจากการอ่านออกเสียงคำศัพท์ สำนวน หรือประโยคไม่ถูกต้อง อ่านแล้วไม่เข้าใจความหมายและสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านไม่ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวทางที่ผู้สอนได้ตั้งเป้าหมายไว้ หรืออ่านแล้วไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ และนักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ทั้งเป็นภาษาที่ไม่ค่อยมีโอกาสดูได้ใช้เป็นประจำ เพราะสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยรวมไปถึงครูผู้สอนที่ยังใช้วิธีการสอนแบบเก่า ๆ จึงทำให้ผลการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำสุดกว่ากลุ่มสาระอื่น จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยพบว่า การอ่านนิทานภาษาอังกฤษเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน เนื่องจากนิทานเป็นสื่อช่วยที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาษาทางความคิดและจินตนาการของผู้เรียน ดังที่ บริรินกานี ได้ทำการศึกษาผลการใช้เทคนิค SQ3R ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยการทดลองได้แบ่งเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค SQ3R มีความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (Biringkanee, A, 2018) นอกจากนี้การศึกษาของ วิดีอาวาตี และคณะ ที่ได้ศึกษาการใช้เทคนิค SQ3R เพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยทดสอบก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิค SQ3R คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (Widiawati, T. et al., 2020) และการศึกษาของ กุสุมายันตี และ เมาลิดี ได้ทำการศึกษาการนำเทคนิค SQ3R ไปใช้ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจกับนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้เรียนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R มีระดับคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (Kusumayanthi, S. & Maulidi, S.M, 2019)

จากปัญหาที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาทักษะความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทราบว่าการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ และนักเรียนจะมีเจตคติต่อการสอนอ่านด้วยวิธีดังกล่าวอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

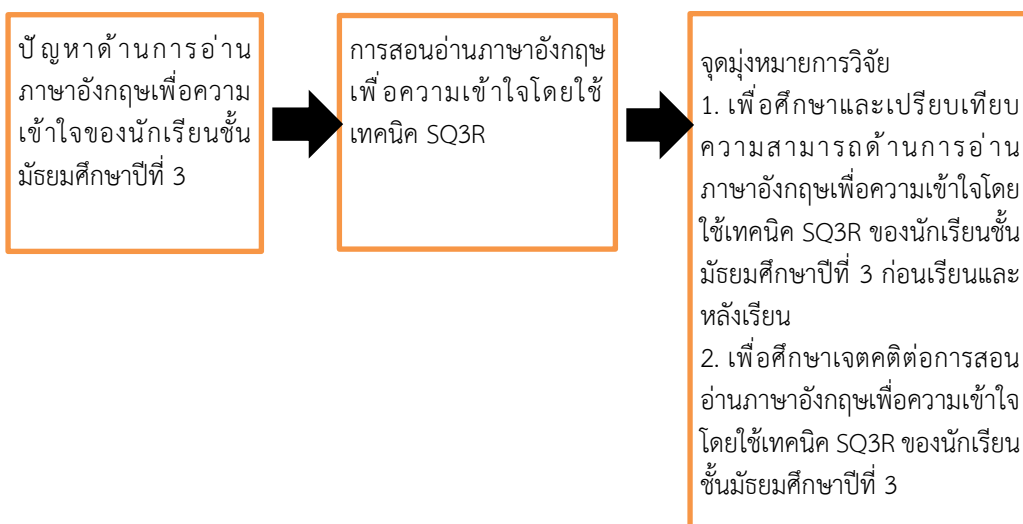
ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้



วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

$T_1 \quad X \quad T_2$

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R จำนวน 10 แผน ดำเนินการสอนแผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมงโดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกแผน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 20 ข้อ มีค่า (p) อยู่ระหว่าง .20-.60, มีค่า (r) อยู่ระหว่าง .20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นที่ .70

3. แบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R จำนวน 1 ชุด จำนวน 20 ข้อ โดยกำหนดให้คะแนนของแบบวัดเจตคติตามแบบวัดของลิเคิร์ต (Likert) มีตัวเลือก 5 ระดับมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ (Likert, R, 1932)

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง เพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R และในการดำเนินการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 23 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 20 ข้อ ก่อนดำเนินการทดลองสอน

3. ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้น จำนวน 10 แผน ภาย ในระยะเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง

4. หลังจากดำเนินการทดลองครบตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ

5. นำแบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ให้นักเรียนเลือกแสดงความคิดเห็นต่อข้อความในแบบวัดเจตคติ

6. ตรวจสอบคะแนนการทดสอบหลังเรียน และแปลค่าคะแนนแบบวัดเจตคติ แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

หาค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ก่อนเรียนและหลังเรียน และคะแนนจากแบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.10 คิดเป็นร้อยละ 45.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.35 คิดเป็นร้อยละ 81.75 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

2. นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R อยู่ในระดับดี

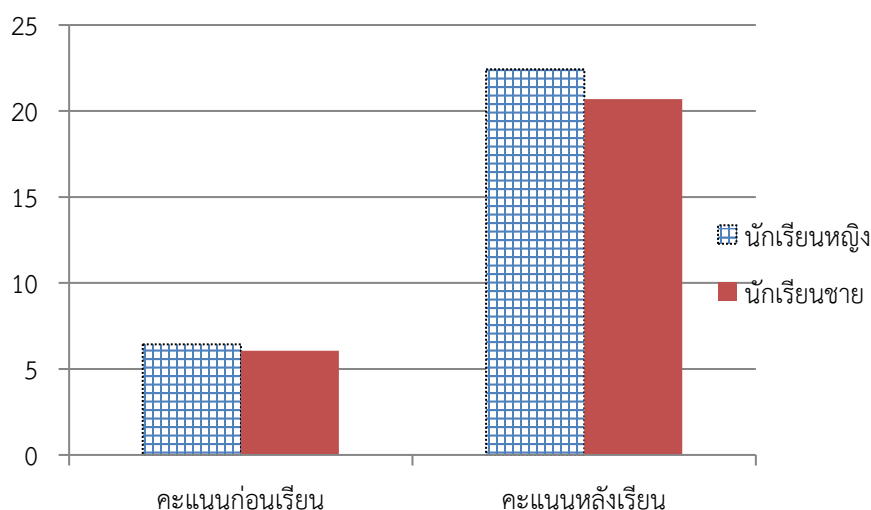
ตารางที่ 1 ผลการศึกษาคะแนนความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (30 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	6	22
2	5	18
3	5	18
4	5	21
5	7	20
6	6	22
7	6	23
8	5	20
9	9	25
10	6	21
11	7	23
12	9	26
13	7	29
14	8	24
15	8	24
16	5	18
17	5	20
18	6	21
19	5	18
20	6	17
21	5	18
22	6	20
23	5	20

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

คะแนน	N	$\bar{X}$	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	S.D.	คะแนนที่ร้อยละ 70	t
ก่อนเรียน	23	6.17	20.58	1.30		-78.002
หลังเรียน	23	21.22	70.72	1.06	21	

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 23 คนมีค่าเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 21.22 หรือร้อยละ 70.72 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพบว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01



ภาพที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิค SQ3R ระหว่างนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย

จากภาพที่ 1 พบว่านักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนด้วยเทคนิค SQ3R สูงกว่านักเรียนชาย

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การวัด	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
เจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R	23	3.58	0.26	ดี

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R มีคะแนนเจตคติต่อการสอนด้วยวิธีดังกล่าวอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนและหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ (One Sample t-test) โดยวิธีคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows)

One-Sample Statistics				
	n	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pretest	23	6.1739	1.30217	.27152
Posttest	23	21.2174	2.99934	.62541

One-Sample Test						
Test Value = 70						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	99% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Pretest	-235.068	23	.000	-63.82609	-64.5914	-63.0607
Posttest	-78.002	23	.000	-48.78261	-50.5455	-47.0197

จากตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ก่อนเรียนเปรียบเทียบกับหลังเรียนพบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองนาคำวิทยาคมจากผลการศึกษสามารถอภิปรายผลเป็นประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค SQ3R ก่อนเรียนและหลังเรียน จากผลการทดลองในครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 6.17 คิดเป็นร้อยละ 20.58 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21.22 คิดเป็นร้อยละ 70.72 จะเห็นได้ว่าคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 โดยจากคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนจะเห็นได้ว่า ความรู้พื้นฐานด้านการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างก่อนทำการวิจัยอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนจำนวน 23 คนขาดความรู้ด้านคำศัพท์ ด้านโครงสร้างประโยค การแปลความหมาย การเข้าใจจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานด้านการอ่านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ แต่หลังจากที่นักเรียนได้เรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R แล้วทำให้นักเรียนสามารถอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้เนื่องจาก

ประการแรก การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจจากนิทานโดยใช้เทคนิค SQ3R ช่วยพัฒนาการอ่านได้ดีเพราะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R มีการคิดค้นโดยผู้วิจัย และสร้างสื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหากระชับ ครบถ้วน สนุกสนาน พร้อมทั้งมีแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนความรู้ให้กับนักเรียนทุกชั่วโมง และเป็นการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เห็นได้จากเทคนิควิธีปฏิบัติในการสอนคือก่อนนำเข้าสู่อ่าน (Pre-Reading) การที่ผู้เรียนจะอ่านสารได้อย่างเข้าใจ ควรต้องมีข้อมูลบางส่วนเกี่ยวกับสารที่จะได้อ่าน โดยครูผู้สอนอาจใช้กิจกรรมนำให้ผู้เรียนได้มีข้อมูลบางส่วนเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในบริบทก่อนเริ่มต้นอ่านสารที่กำหนดให้ โดยทั่วไปมี 2 ขั้นตอน คือขั้น Personalization เป็นขั้นสนทนาโต้ตอบระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อทบทวนความรู้เดิมและเตรียมรับความรู้ใหม่จากการอ่าน ขั้น Predicting เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนคาดเดาเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านโดยอาจใช้รูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะได้อ่าน แล้วนำเสนอสนทนาหรืออภิปราย หรือหาคำตอบเกี่ยวกับภาพนั้น ๆ หรืออาจฝึกกิจกรรมที่เกี่ยวกับคำศัพท์ เช่น ชิดเส้นใต้ หรือวงกลมล้อมรอบคำศัพท์ที่อ่านหรืออ่านคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่จะได้อ่านเพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบแนวทางว่าจะได้อ่านเกี่ยวกับเรื่องใด หลังจากนั้นครูก็ให้นักเรียนทำกิจกรรมระหว่างการอ่านหรือกิจกรรมขณะที่สอนอ่าน (While-Reading) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในขณะที่อ่าน

นั้น กิจกรรมระหว่างการสอนนี้ ควรหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทักษะอื่น ๆ เช่นการฟังหรือ การเขียน อาจจัดกิจกรรมให้พูดโต้ตอบได้บ้างเล็กน้อยเนื่องจากจะเป็นการเบี่ยงเบนทักษะที่ต้องการฝึกไปสู่ทักษะอื่นโดยมิได้เจตนา นอกจากนั้นการตรวจสอบการอ่านตลอดการทำกิจกรรมโดยครูให้ความสำคัญและตรวจสอบร่วมกับนักเรียนเมื่อจำเป็นส่งผลให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยมีกำลังใจซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮอร์, แอนเดอร์สัน และ เฮอร์โอล์ด ที่กล่าวถึงการตรวจสอบการอ่านไว้อย่างน่าสนใจว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น จำเป็นต้องมีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้อ่านระหว่างการอ่าน (Thiede, K. W. et al., 2015)

ประการที่สอง ขั้นตอนการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้านการอ่าน ทั้งช่วยพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเห็นได้จากการขั้นตอนการสอนอ่านที่ชัดเจนครูให้อิสระแก่นักเรียนในการแสดงความคิดเห็น เมื่อนักเรียนอยากแสดงความสามารถ คิดสร้างสรรค์ ครูจะคอยให้คำแนะนำในชั่วโมงนั้น เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องการอ่านอ่านให้เกิดความสนุกพร้อมรับความรู้ควบคู่กันไป และเป็นการฝึกให้นักเรียนสามารถแยกแยะตัวละคร ว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไรหรือการอ่านสรุปจับใจความสำคัญได้ หรือประเมินได้ว่าเนื้อเรื่องที่อ่านนั้นเรื่องนี้สอนอะไรสามารถเดาความเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่านมาแล้วได้ว่ามีเนื้อหาแบบใด เป็นเรื่องแบบไหน สามารถสรุปสิ่งที่ได้อ่านได้ ดังนั้น ผู้อ่านต้องมีความพร้อมในการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางสมอง ความพร้อมทางด้านสังคม ความพร้อมทางอารมณ์ ความพร้อมทางภาษาและคำพูด และความพร้อมทางด้านประสบการณ์ การรู้เชิงภาษาโครงสร้างของเนื้อความ เข้าใจความหมายของคำ เข้าใจประโยค และเข้าใจเนื้อหาทั้งหมด

2. การศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 สาเหตุที่คะแนนเฉลี่ยเจตคติอยู่ในระดับดีเนื่องจากก่อนเข้าเรียนครูได้อธิบายกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียน โดยครูดำเนินการแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มและจัดที่นั่งแบบกลุ่มที่เน้นบรรยากาศการเรียนรู้แบบนักเรียนมีส่วนร่วม จากนั้นครูอธิบายวิธีการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างราบรื่น ครูนำบทอ่านมาให้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ช่วยกันสำรวจและเขียนสิ่งที่ได้จากการสำรวจซึ่งเป็นแรกของการอ่านว่านักเรียนเห็นสิ่งใดจากบทอ่าน จากนั้นครูให้นักเรียนในกลุ่มได้ช่วยกันกำหนดคำถามจากการสำรวจในขั้นแรก โดยนักเรียนทุกคนจะต้องมีคำถามและสมาชิกกลุ่มทำการบันทึกคำถามนั้นลงในใบงาน จากนั้นครูให้นักเรียนได้อ่านโดยเป็นการอ่านเพื่อจับใจความโดยใช้คำถามจากขั้นที่สองเป็นแนวทางในการหาคำตอบจากบทอ่าน ในขั้นนี้ใช้เวลาค่อนข้างนานเพราะนักเรียนได้ทำงานอย่างเป็นระบบ มีการมอบหมายหน้าที่ในกลุ่มอย่างชัดเจน ซึ่งจากการสังเกตพบว่านักเรียนเข้าใจวิธีการอ่าน การจัดกระบวนการกลุ่มเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมาย บรรยายภาพเป็นไปอย่างจริงจังแต่ก็ยังคงความเป็นเพื่อน ช่วยเหลือกันและกัน โดยครูคอยเดินสังเกตรอบ ๆ เมื่อกระบวนการอ่านขั้นนี้เสร็จสิ้น ครูให้นักเรียนได้เขียนคำตอบต่อจากข้อคำถามในขั้นที่สอง จากนั้นเป็นขั้นจดจำ ซึ่งนักเรียนได้ช่วยกันอ่านอีกครั้งและสังเกตชื่อตัวละคร สถานที่ หรือเหตุการณ์สำคัญในบทอ่าน และแต่ละกลุ่มต้องมีเทคนิคที่จะช่วยให้จดจำสิ่งเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น จากการสังเกตพบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มต่างก็เสนอแนวคิดที่จะช่วยให้การจดจำทำได้แม่นยำมากขึ้น โดยนักเรียนจะต้องบันทึกวิธีการจำลงในใบงานที่ครูแจกให้ด้วย จากนั้นเป็นขั้นตอนสุดท้ายคือการทบทวนเนื้อหาที่ได้อ่าน ซึ่งขั้นนี้นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้สลับหน้าที่กันเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบต่อข้อคำถามทั้งนี้ การตรวจสอบความถูกต้องนี้เป็นอีกวิธีการสำคัญในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ที่นักเรียนจะได้อ่านทบทวน ค้นหา และสามารถเข้าใจ จดจำ และวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้อ่านอย่างแจ่มแจ้งอีกครั้ง เมื่อกระบวนการขั้นสุดท้ายเสร็จสิ้น ครูได้กำหนดให้นักเรียนทุกกลุ่มได้นำเสนอผลการอ่านของกลุ่มหน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนมีแนวคิดที่หลากหลายเริ่มที่รูปแบบการนำเสนอ การจัดคนเพื่อนำเสนอ และคำตอบที่ได้จากการอ่าน ผู้วิจัยพบว่านักเรียนให้ความสนใจในการทำกิจกรรมการอ่านนี้ค่อนข้างมากและนักเรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการค้นหาคำตอบในบทอ่านรวมทั้งการพยากรณ์เหตุการณ์ในเนื้อเรื่องที่ได้อ่านด้วย นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ลดการแสดงความกังวลต่อการอ่าน โดยเปรียบเทียบกับจากการอ่านในช่วงเริ่มต้นที่นักเรียนค่อนข้างปฏิบัติได้ช้า และบรรยายภาพไม่ค่อยผ่อนคลาย แต่เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมหลายครั้งทำให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนการทำกิจกรรมและสามารถปฏิบัติได้อย่างราบรื่น โดยมีความสนุกสนานจากการทำกิจกรรมปรากฏตลอดซึ่งบรรยากาศการอ่านที่ผ่อนคลายแต่คงไว้ซึ่งความจริงจังในการอ่านนี้ทำให้นักเรียนสนใจการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ คัชรินทร์ มหาวงศ์ ที่ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกอารมณ์ของบุคคลที่แสดงการตอบสนองต่อสถานการณ์หรือเรื่องราวในลักษณะชอบหรือไม่ชอบแตกต่างกัน ทั้งนี้การตอบสนองจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ที่มีต่อสิ่งนั้น (คัชรินทร์ มหาวงศ์, 2541) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ ที่ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้อย่างน่าสนใจว่าเจตคติเป็นความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดและเมื่อเกิดความพร้อมก็จะแสดงความรู้สึกผ่านการกระทำต่อสิ่งนั้นออกมา (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่ความสำเร็จ และมีความพยายามที่จะเรียนเพิ่มมากขึ้นจากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่าการที่นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น

สรุป

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ทำให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในระดับดี และเพื่อให้กิจกรรมการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการสอนอ่าน เป็นการฝึกทักษะฝนการจับประเด็นความสำคัญ และการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนในการเรียนรู้ในการอ่านภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วยให้ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน ดังนั้นครูควรนำวิธีสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในระดับชั้นใกล้เคียงโดยประยุกต์กับวิธีการสอนอื่นได้

2. สื่อการเลือกเนื้อหา หรือบทอ่านที่นักเรียนสนใจจะช่วยส่งเสริมการอ่านให้เข้มข้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งการพิจารณาเลือกบทอ่านนั้นต้องวิเคราะห์เนื้อหาจากหลักสูตรและศึกษาความสนใจของนักเรียนเป็นสำคัญด้วยเนื่องจากเทคนิค SQ3R เป็นการส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจผ่านกระบวนการกลุ่ม การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน การยอมรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน

3. ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึก เนื่องจากเทคนิค SQ3R นี้มีขั้นตอนหลายขั้นซึ่งแต่ละขั้นเน้นความชัดเจนและการพัฒนานักเรียนในการอ่านอย่างเข้มข้นและเป็นเทคนิคที่ดึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนให้เกิดขึ้นในทางบวกตลอดเวลาการเรียนร่วมกัน ดังนั้นหากนำไปใช้โดยไม่คำนึงเรื่องเวลาหรือถ้าใช้เวลามากเกินไป นักเรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย แต่ถ้าใช้เวลาน้อยเกินไปจะทำให้นักเรียนไม่เกิดการพัฒนาในการอ่าน

4. ควรมีการพัฒนาการอ่านสำหรับนักเรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจจะบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นเพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดในรายวิชาอื่นเนื่องจากเทคนิค SQ3R เป็นเทคนิคการอ่านที่เน้นความเข้าใจและยังส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นจึงเหมาะสมในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสำหรับรายวิชาอื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R กับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจ

2. การศึกษาผลการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ3R กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้เพื่อศึกษาข้อมูลในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คัชรินทร์ มawangศ์. (2541). การสร้างแบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่วิเคราะห์โดยวิธีพาเชียลเครดิตโมเดลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วันเพ็ญ วัฒนฐานะ. (2557). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ3R เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านและศึกษาพฤติกรรมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (PISA). (2562). *เมื่อการอ่านกลับมาเป็น การประเมินหลักใน PISA 2018*. เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2563 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2019-44/>.
- สมุทร เช็นเชาวนิช. (2549). *เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Biringkanee, A. (2018). The use of SQ3R Technique in improving students' reading comprehension. *ELS- Journal on Interdisciplinary Studies on Humanities*, 1(2), 218-225.
- Brown, A. L. & Palincsar, A.S. (1982). Inducing strategic learning from text by means of informed, self-control training. *Topics in Learning and Learning Disabilities*, 2(1), 1-17.
- Kusumayanthi, S. & Maulidi, S.M. (2019). The implementation of SQ3R Technique in teaching reading comprehension. *The Journal of English Language Teaching, Literature, and Applied Linguistics (JELA)*, 1(2), 74-80.

- Likert, R. (1932). *A Technique for the Measurement of Attitudes*. Archives of Psychology.
- Robinson & Francis Pleasant. (1982). *Effective Study* (6 ed.). New York: Harper & Row.
- Thiede, K. W. et al. (2015). Developing Reading Comprehension through Metacognitive Strategies: A Review of Previous Studies. *English Language Teaching*, 8(8), 181-186.
- Widiawati, T. et al. (2020). Improving the students' reading skill through SQ3R technique in MTS Al-Kheriyah. *Journal of Language, Literature, and Linguistics*, 1(1), 71-78.

โครงสร้างและน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ
ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่*
SYLLABLE STRUCTURE AND SYLLABLE WEIGHT OF ENGLISH-THAI
TRANSLITERATED WORDS IN ADVERTISEMENTS FOR PRODUCTS
OF UNIQLO THAILAND

จอมขวัญ สุทธินนท์

Jomkwan Sudhinont

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Prince of Songkla University, Thailand

E-mail: jomkwan.sud@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มุ่งนำเสนอผลการศึกษา 2 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้าง และน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 จากคำจำนวน 21 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 167 ครั้ง และคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ จากคำจำนวน 5 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 32 ครั้ง โดยมีแหล่งข้อมูลเป็นข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2563 ผลการศึกษาพบโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ 3 พยางค์ 10 แบบ ได้แก่ 1) $CV^0CV(V)^0C(C)W^2$ 2) $CV^0CV(V)^0CV(V)N^{2,3}$ 3) $CV^0CW^2CVS^1$ 4) $CV(V)^0CV(V)N^0CW^2$ 5) $CV(V)^0CVS^3CW^2$ 6) $CV^3CVN^1CVS^1$ 7) $CVN^0CV(V)^0CV(V)S^{1,3}$ 8) $CVN^0CVS^3CVN^2$ 9) $C(C)V(V)S^{1,3}CV(V)^0CW^{0,2}$ และ 10) $CVS^3CV^0CVS^3$ พบโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 พยางค์ 4 แบบ ได้แก่ 1) $CV(V)^0CV(V)^0CV^0CVN^{0,2}$ 2) $CVN^0CV^0CW^0CVN^2$ 3) $CVS^3CW^0CVS^0CW^0$ และ 4) $CCVS^3CVS^3CW^0CW^0$ และผลการศึกษาพบน้ำหนักของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ 3 พยางค์ 3 แบบ ได้แก่ 1) คำสามพยางค์ ซึ่งประกอบด้วยพยางค์หนักล้วน 2) คำสามพยางค์ซึ่งมีพยางค์เบา 1 พยางค์ และ 3) คำสามพยางค์ซึ่งมีพยางค์เบา 2 พยางค์ พบน้ำหนักของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 พยางค์ 2 แบบ ได้แก่ 1) คำสี่พยางค์ซึ่งมีพยางค์เบา 1 พยางค์ และ 2) คำสี่พยางค์ซึ่งมีพยางค์เบา 2 พยางค์

คำสำคัญ: โครงสร้างพยางค์, น้ำหนักพยางค์, คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ, ข้อความโฆษณา, ยูนิโคล่

* Received 14 June 2021; Revised 21 October 2021; Accepted 4 November 2021

ABSTRACT

This research article aimed to present results of a study of syllable structure and syllable weight of 21 three-syllable English-Thai transliterated words found at a frequency of 167 times, and 5 four-syllable English-Thai transliterated words found at a frequency of 32 times. The data source was from the advertisements for products of UNIQLO Thailand in e-newsletters of UNIQLO Thailand issued between October to September 2020. The study found 10 syllable structure patterns for the three-syllable words: 1) $CV^0CV(V)^0C(C)W^2$ 2) $CV^0CV(V)^0CV(V)N^{2,3}$ 3) $CV^0CW^2CWS^1$ 4) $CV(V)^0CV(V)N^0CW^2$ 5) $CV(V)^0CVS^3CW^2$ 6) $CV^3CVN^1CWS^1$ 7) $CVN^0CV(V)^0CV(V)S^{1,3}$ 8) $CVN^0CVS^3CVN^2$ 9) $C(C)V(V)S^{1,3}CV(V)^0CW^{0,2}$ and 10) $CVS^3CV^0CVS^3$. For the four-syllable words, 4 syllable structure patterns were found: 1) $CV(V)^0CV(V)^0CV^0CVN^{0,2}$, 2) $CVN^0CV^0CW^0CVN^2$, 3) $CVS^3CV^0CWS^0CW^0$, and 4) $CCVS^3CWS^3CW^0CW^0$. Regarding syllable weight, 3 syllable weight patterns were found among the three-syllable words: 1) three-syllable words with all 3 heavy syllables; 2) three-syllable words with 1 light syllable; and 3) three-syllable words with 2 light syllables. Among the four-syllable words, only 2 syllable weight patterns were found: 1) four-syllable words with 1 light syllable; 2) four-syllable words with 2 light syllables.

Keywords: syllable structure, syllable weight, English-Thai transliterated word, advertisement, UNIQLO

บทนำ

ไทยกับอังกฤษติดต่อกันอย่างไม่เป็นทางการตั้งแต่สมัยอยุธยาเรื่อยมา และติดต่อกันอย่างเป็นทางการในสมัยรัชกาลที่ 2 จึงพบการเขียนคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (วัลยา ช่างขวัญยืน และอนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2553) ซึ่งเป็นไปด้วยความจำเป็นเนื่องจากเมื่อไทยนำความคิดด้านต่าง ๆ มาจากอังกฤษ จึงจำเป็นต้องยืมภาษาอังกฤษมาใช้โดยไม่อาจเลี่ยงได้ โดยปรับระบบเสียงและระบบการเขียนให้กลมกลืนกับคำอื่น ๆ ของไทย (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2553)

นักภาษาศาสตร์จำนวนหนึ่งศึกษาการเน้นพยางค์และจังหวะในภาษาไทยโดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ความยาวของเสียงพยางค์ (length) แล้วพบว่าคำที่เป็นคำหลายพยางค์แต่เป็นหน่วยคำเดียว (monomorphemic polysyllabic word) มีพยางค์ท้ายเน้นเด่นที่สุด (primary stress) เสมอ (อภิสิทธิ์ ธรรมทวีธิกุล, 2547) ซึ่งเป็นการปรับระบบเสียงให้กลมกลืนกับคำอื่น ๆ ของไทย นอกจากนี้ ยังมีการปรับโครงสร้างพยางค์ตามข้อจำกัดของเสียง

พยัญชนะต้น 2 เสียง ที่ต่างไปจากที่มีในระบบเสียงภาษาไทย เช่น หน่วยเสียง สก /sk/ หรือ หน่วยเสียง สว /sw/ เมื่อออกเสียงแบบไทยจึงออกเสียงแบบเรียงพยางค์แทนการควบกล้ำ

ด้วยภาษาโฆษณาเป็นภาษาเฉพาะกิจซึ่งเป็นที่นิยมใช้คำภาษาอังกฤษ เพื่อให้เป็นภาษาที่แปลกและดึงดูดให้คนสนใจ (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2555) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันไทยจัดจำหน่ายสินค้าประเภทเสื้อผ้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศจำนวนมาก จึงแสดงความเป็นสากลของสินค้าเหล่านั้นผ่านการใช้คำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณา

ยูนิโคล่ (UNIQLO) เป็นตราสินค้าประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่เน้นมาตรฐานทั้งวัตถุดิบและเทคโนโลยีแบบญี่ปุ่น และเน้นความเรียบง่าย ราคาเหมาะสมต่อความคุ้มค่าของผู้บริโภค ปัจจุบันมีร้านค้ามากกว่า 3,000 สาขาทั่วโลก (ลงทุนแมน, 2560) ด้วยความสากลของสินค้าตรายูนิโคล่ จึงปรากฏให้เห็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณาเสมอ

จากความสำคัญของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ โครงสร้างและน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ภาษาโฆษณา และสินค้าตรายูนิโคล่ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโครงสร้างและน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ อันแสดงให้เห็นปรากฏการณ์การใช้คำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษในภาษาโฆษณาในสังคมไทยในสภาพปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่
2. เพื่อศึกษาน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาประเด็นโครงสร้างพยางค์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพยางค์และคำในภาษาไทย และประเด็นน้ำหนักพยางค์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะเหนือหน่วยเสียง
2. ศึกษาและรวบรวมคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ จากข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ถึง 30 กันยายน 2563 ซึ่งมีคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์ จำนวน 21 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 167 ครั้ง และมีคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่จำนวนพยางค์ 4 พยางค์ จำนวน 5 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 32 ครั้ง (ผู้วิจัยคงระบุเขียนสะกดคำตามที่ปรากฏในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่)

3. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางสำหรับบันทึกคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนีโคล์ด้านโครงสร้างพยางค์ ซึ่งใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนหน่วยเสียงอันเป็นส่วนประกอบของพยางค์ (กาญจนา นาคสกุล, 2556) ดังนี้

C	แทน	หน่วยเสียงพยัญชนะต้น 1 หน่วย
CC	แทน	หน่วยเสียงพยัญชนะต้น 2 หน่วย (หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ)
V	แทน	หน่วยเสียงสระเสียงสั้น
VV	แทน	หน่วยเสียงสระเสียงยาวและหน่วยเสียงสระประสม
N	แทน	หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายนาสิกและหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายครี้งสระ
S	แทน	หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายกัก
0-4	แทน	หน่วยเสียงวรรณยุกต์
0	แทน	หน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญ
1	แทน	หน่วยเสียงวรรณยุกต์เอก
2	แทน	หน่วยเสียงวรรณยุกต์โท
3	แทน	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ตรี
4	แทน	หน่วยเสียงวรรณยุกต์จัตวา

4. เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับหลักการเบลมอนต์ (Belmont) ลงวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2564

5. วิเคราะห์โครงสร้างพยางค์ตามแนวคิดเรื่องส่วนประกอบของพยางค์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพยางค์และคำในภาษาไทย และวิเคราะห์น้ำหนักรูปพยางค์ตามแนวคิดการลงน้ำหนักรูปพยางค์ (กาญจนา นาคสกุล, 2556) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะเหนือหน่วยเสียง ในคำยืมทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ จากข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนีโคล์

6. นำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนาแบบพรรณนาวิเคราะห์ประกอบตารางแสดงการวิเคราะห์และจำนวนข้อมูลโครงสร้างและน้ำหนักรูปพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนีโคล์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจำแนกผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ 1) โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนีโคล์

ยูนิโคล่ และ 2) นำหลักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ ดังนี้

1. โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่

ผลการศึกษาโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์ และผลการศึกษาโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ พบโครงสร้างพยางค์แบบต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์ จำนวน 21 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 167 ครั้ง พบโครงสร้างพยางค์ 10 แบบ ได้แก่ 1) $CW^0CV(V)^0C(C)W^2$ 2) $CW^0CV(V)^0CV(V)N^{2,3}$ 3) $CW^0CW^2CWS^1$ 4) $CV(V)^0CV(V)N^0CW^2$ 5) $CV(V)^0CVS^3CW^2$ 6) $CV^3CVN^1CWS^1$ 7) $CVN^0CV(V)^0CV(V)S^{1,3}$ 8) $CWN^0CVS^3CVN^2$ 9) $C(C)V(V)S^{1,3}CV(V)^0CW^{0,2}$ และ 10) $CVS^3CV^0CVS^3$ ดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์

โครงสร้างพยางค์	คำ	ความถี่	ร้อยละ
1) $CW^0CV(V)^0C(C)W^2$			
1.1) $CW^0CW^0CW^2$	(1) ซูพีมา	5	2.99
1.2) $CW^0CV^0CCW^2$	(2) ยูนิโคล่	18	10.78
2) $CW^0CV(V)^0CV(V)N^{2,3}$			
2.1) $CW^0CV(V)^0CV(V)N^2$	(3) คาร์ดิแกน	3	1.79
	(4) โบฮีเมียน	2	1.20
	(5) แอริซิม	61	36.53
2.2) $CW^0CV(V)^0CV(V)N^3$	(6) เมอร์เซอไรซ์	2	1.20
	(7) โอเวอร์ไซส์	1	0.60
3) $CW^0CW^2CWS^1$	(8) บอดี้สูท	1	0.60
4) $CV(V)^0CV(V)N^0CW^2$			
4.1) $CV^0CVN^0CW^2$	(9) บิกินี	1	0.60
	(10) สกินนี่	13	7.78
4.2) $CW^0CWN^0CW^2$	(11) ดีไซน์เนอร์	1	0.60
5) $CV(V)^0CVS^3CW^2$			
5.1) $CV^0CVS^3CW^2$	(12) สกิปเปอร์	7	4.19
	(13) สเวตเตอร์	1	0.60
5.2) $CW^0CVS^3CW^2$	(14) คาแรกเตอร์	3	1.79
6) $CV^3CVN^1CWS^1$	(15) ฝรั่งเศษ	2	1.20

โครงสร้างพยางค์	คำ	ความถี่	ร้อยละ
7) $CVN^0CV(V)^0CV(V)S^{1,3}$			
7.1) $CVN^0CW^0CVS^1$	(16) ไวโอเลต	3	1.79
7.2) $CVN^0CV^0CWS^3$	(17) เซนติเมตร	10	6.00
8) $CVN^0CVS^3CVN^2$	(18) คอลเลคชัน/คอลเลคชั่น	28	16.77
9) $C(C)V(V)S^{1,3}CV(V)^0CW^{0,2}$			
9.1) $CVS^1CW^0CW^0$	(19) แบคทีเรีย	3	1.79
9.2) $CCWS^3CV^0CW^2$	(20) กราฟิตี้	1	0.60
10) $CVS^3CV^0CVS^3$	(21) รีปสตอป	1	0.60
รวม		167	100

1.2 โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ จำนวน 5 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 32 ครั้ง พบโครงสร้างพยางค์ 4 แบบ ได้แก่ 1) $CV(V)^0CV(V)^0CV^0CVN^{0,2}$ 2) $CVN^0CV^0CW^0CVN^2$ 3) $CVS^3CW^0CWS^0CW^0$ และ 4) $CCVS^3CWS^3CW^0CW^0$ ดังนี้

ตารางที่ 2 โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์

โครงสร้างพยางค์	คำ	ความถี่	ร้อยละ
1) $CV(V)^0CV(V)^0CV^0CVN^{0,2}$			
1.1) $CV^0CW^0CV^0CVN^0$	(1) อเมริกัน	1	3.13
1.2) $CW^0CV^0CV^0CVN^2$	(2) ออริจินอล	1	3.13
2) $CVN^0CV^0CW^0CVN^2$	(3) เจนเนอเรชั่น	1	3.13
3) $CVS^3CW^0CWS^0CW^0$	(4) เทคโนโลยี	27	84.36
4) $CCVS^3CWS^3CW^0CW^0$	(5) คริสตอฟ เลอแมร์	2	6.25
รวม		32	100

2. น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่

ผลการศึกษาน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์ และผลการศึกษาน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ พบน้ำหนักพยางค์แบบต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์ จำนวน 21 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 167 ครั้ง พบน้ำหนักพยางค์ 3 แบบ ได้แก่ 1) คำ

สามพยางค์ซึ่งประกอบด้วยพยางค์หนักล้วน 2) คำสามพยางค์ซึ่งมีพยางค์เบา 1 พยางค์ และ 3) คำสามพยางค์ซึ่งมีพยางค์เบา 2 พยางค์ ดังนี้

ตารางที่ 3 น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์

น้ำหนักพยางค์	คำ	ความถี่	ร้อยละ
1) ประกอบด้วยพยางค์หนักล้วน			
1.1)  ออกเสียงหนักทั้ง 3 พยางค์	(1) คอลเลกชัน/คอลเลกชั่น	28	16.77
	(2) คาแรกเตอร์	3	1.79
	(3) บอดี้สูท	1	0.60
	(4) โอเวอร์ไซส์	1	0.60
1.2)  ออกเสียงพยางค์ที่ 2 แบบพยางค์ลดน้ำหนัก	(5) ซูพรีมา	5	2.99
	(6) ดีไซน์เนอร์	1	0.60
	(7) แบคทีเรีย	3	1.79
	(8) เมอร์เซอไรซ์	2	1.20
	(9) ไวโอเลต	3	1.79
2) มีพยางค์เบา 1 พยางค์			
2.1)  มีพยางค์เบานำพยางค์หลักอีก 2 พยางค์	(10) ฝรั่งเศส	2	1.20
	(11) สกินนี่	13	7.78
	(12) สกิปเปอร์	7	4.19
	(13) สเวตเตอร์	1	0.60
2.2)  มีพยางค์เบาอยู่ตรงกลางระหว่างพยางค์หนักทั้งสอง	(14) กราฟิตี้	1	0.60
	(15) คาร์ดิแกน	3	1.79
	(16) เซนติเมตร	10	6.00
	(17) ยูนิโคด	18	10.78
	(18) รีปสตอป	1	0.60
	(19) แอริซิม	61	36.53
3) มีพยางค์เบา 2 พยางค์			
มีพยางค์เบา 2 พยางค์นำหน้าพยางค์หนัก 	(20) บิกินี	1	0.60
	(21) โบฮีเมียน	2	1.20
รวม		167	100

2.2 น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ จำนวน 5 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 32 ครั้ง พบน้ำหนักพยางค์ 2 แบบ ได้แก่ 1) คำสี่พยางค์ซึ่งมีพยางค์เบา 1 พยางค์ และ 2) คำสี่พยางค์ซึ่งมีพยางค์เบา 2 พยางค์ ดังนี้

ตารางที่ 4 น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์

น้ำหนักพยางค์	คำ	ความถี่	ร้อยละ
1) มีพยางค์เบา 1 พยางค์			
ที่ 2 1.1) มีพยางค์เบาปรากฏในตำแหน่งพยางค์ที่ 2 $\overbrace{\quad}^{\quad} \overbrace{\quad}^{\quad}$	(1) ออริจินอล	1	3.13
ที่ 3 1.2) มีพยางค์เบาปรากฏในตำแหน่งพยางค์ที่ 3 $\overbrace{\quad}^{\quad} \overbrace{\quad}^{\quad} \overbrace{\quad}^{\quad}$	(2) คริสตอฟ เลอแมร์	2	6.25
2) มีพยางค์เบา 2 พยางค์			
ที่ 1 และ 3 2.1) มีพยางค์เบาปรากฏในตำแหน่งพยางค์ที่ 1 และ 3 $\overbrace{\quad}^{\quad} \overbrace{\quad}^{\quad} \overbrace{\quad}^{\quad}$	(3) อเมริกัน	1	3.13
ที่ 2 และ 3 2.2) มีพยางค์เบาปรากฏในตำแหน่งพยางค์ที่ 2 และ 3 $\overbrace{\quad}^{\quad} \overbrace{\quad}^{\quad} \overbrace{\quad}^{\quad}$	(4) เทคโนโลยี	27	84.36
	(5) ออริจินอล	1	3.13
	รวม	32	100

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “โครงสร้างและน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่” นำเสนอการอภิปรายผลโดยจำแนกเป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ได้แก่ 1. เพื่อศึกษาโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ และ 2. เพื่อศึกษาน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ ดังนี้

1. โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่

C (consonant หรือ พยัญชนะ) และ V (vowel หรือ สระ) เป็นโครงสร้างพื้นฐานของพยางค์ ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของการเปล่งเสียง (กรรณิการ์ ช่อไม้ทอง, 2554)

โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวน 3 และ 4 พยางค์ มีลักษณะเช่นเดียวกับคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต กล่าวคือ ออกเสียงแบบเรียงพยางค์ (ออกเสียงเป็นพยางค์ที่ประสมกับสระ -ะ) (บุญลักษณ์ เอี่ยมสำอาง, 2554) ในลักษณะพยางค์เปิด (กรรณิการ์ ช่อไม้ทอง, 2554) ซึ่งก็คือพยางค์เบาปกติที่ประกอบด้วยสระเสียงสั้นที่ไม่มีพยัญชนะท้าย (กาญจนา นาคสกุล, 2556) เช่นการออกเสียงคำว่า ยูนิโคล่ /juː-ni-khlôː/ จึงทำให้ได้โครงสร้างพยางค์แบบ CV⁰CV⁰CCW² แทนการอ่านแบบเต็มเสียงทุกพยางค์แบบยูนิโคล่ /juː-niʔ-khlôː/ ซึ่งจะทำให้ได้โครงสร้างพยางค์แบบ CW⁰CVS³CCW² หรือการออกเสียงคำว่า

อเมริกัน /ʔa-me:-ri-kan/ ที่มีโครงสร้างพยางค์แบบ CV⁰CW⁰CV⁰CVN⁰ แทนการอ่านแบบเต็มเสียงทุกพยางค์แบบ อเมริกัน /ʔàʔ-me:-ríʔ-kan/ ซึ่งจะทำให้ได้โครงสร้างพยางค์แบบ CVS¹CW⁰CVS³CVN⁰

แม้ภาษาไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเป็นองค์ประกอบของโครงสร้างพยางค์ได้อย่างมากที่สุด 2 เสียง (นันทนา รณเกียรติ, 2555) แต่คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวนหนึ่งมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้น 2 เสียง ที่ต่างไปจากที่มีในระบบเสียงภาษาไทย เช่น หน่วยเสียง สก /sk/ ของคำว่า สกินนี่ /'skin.i/ ซึ่งจะทำให้ได้โครงสร้างพยางค์แบบ CCVN-V เมื่อออกเสียงแบบไทยจึงออกเสียงแบบเรียงพยางค์เป็น สกินนี่ /sa-kin-ní:/ ที่มีโครงสร้างพยางค์แบบ CV⁰CVN⁰CW² หรือ หน่วยเสียง สว /sw/ ของคำว่า สเวตเตอร์ /'swet.ə/ ซึ่งจะทำให้ได้โครงสร้างพยางค์แบบ CCVC-VC เมื่อออกเสียงแบบไทยจึงออกเสียงแบบเรียงพยางค์เป็น สเวตเตอร์ /sa-wét-tê:/ ที่มีโครงสร้างพยางค์แบบ CV⁰CVS³CW²

2. น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่

เนื่องจากคำยืมภาษาอังกฤษที่เป็นคำหลายพยางค์แต่เป็นหน่วยคำเดียว (monomorphemic polysyllabic word) เมื่อใช้ในภาษาไทย พยางค์ท้ายคำจะเป็นพยางค์เน้นที่เด่นที่สุดเสมอ (primary stress) (อภิสิทธิ์ ธรรมทวีธิกุล, 2547) คำยืมภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ ที่ลงท้ายด้วยพยางค์เปิดและพยางค์ปิดที่ไม่มีหน่วยเสียงสะกดเป็นเสียงกักหรือเสียงกึ่งสระ จึงมีทำนองเสียง (intonation) แบบทำนองเสียงตก (falling intonation) จำนวนมาก ดังนี้

1. คำยืมภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 ที่ลงท้ายด้วยพยางค์เปิด มี 9 คำ ได้แก่ กราฟิตี /krá:p-fi-tí:/ คาแรกเตอร์ /kha:-rék-tê:/ ซูพีมา /su:-pi:-mâ:/ ดีไซน์เนอร์ /di:-sa:j-nô:/ บิกินี /bi:-kin-ní:/ ยูนิโคล่ /ju:-ni-khlô:/ สกินนี่ /sa-kin-ní:/ สกิปเปอร์ /sa-kíp-pê:/ และ สเวตเตอร์ /sa-wét-tê:/

2. คำยืมภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 ที่ลงท้ายด้วยพยางค์ปิดที่ไม่มีหน่วยเสียงสะกดเป็นเสียงกักหรือเสียงกึ่งสระ มี 4 คำ ได้แก่ คอลเลคชัน/คอลเลคชั่น /kho:-lék-chân/ คาร์ดิแกน /kha:-di-kên/ โบฮีเมียน /bo:-hi:-mîan/ และ แอร์ซึ่ม /ɛ:-rí-sûm/

3. คำยืมภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 ที่ลงท้ายด้วยพยางค์ปิดที่ไม่มีหน่วยเสียงสะกดเป็นเสียงกักหรือเสียงกึ่งสระ มี 2 คำ ได้แก่ เจนเนอเรชั่น /cen-nə:-re:-chân/ และ ออริจินอล /ʔə:-ri-ci-nô:n/

อย่างไรก็ตาม คำยืมภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ที่ลงท้ายด้วยพยางค์ปิดที่มีหน่วยเสียงสะกดเป็นเสียงกักหรือเสียงกึ่งสระ เมื่อใช้ในภาษาไทย พยางค์ท้ายคำยังคงเป็นพยางค์เน้นที่เด่นที่สุดเสมอ โดยมีทำนองเสียงขึ้น (raising intonation) ดังนี้

คำยืมภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 ที่ลงท้ายด้วยพยางค์ปิดที่มีหน่วยเสียงสะกดเป็นเสียงกักหรือเสียงกึ่งสระ มี 4 คำ ได้แก่ เซนติเมตร /sen-ti-mé:t/ เมอร์เซเดส /mə:sə:ráj/ ริปสตอป /ríp-sa-tóp/ และ โอเวอร์ไรส์ /ʔo:-wô:-sáj/

ส่วนคำยืมภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ จำนวนไม่มากที่มีทำนองเสียงต่างไปจากรายละเอียดข้างต้น แต่เมื่อใช้ในภาษาไทย พยางค์ท้ายคำยังคงเป็นพยางค์เน้นที่เด่นที่สุดเสมอ ได้แก่ คำว่า แบคทีเรีย /bèk-ti:-ria/ ฝรั่งเศส /fa-ràn-sèt/ เทคโนโลยี /ték-no:-lo:-ji:/ และอเมริกัน /ʔa-me:-ri-kan/ ซึ่งน่าสังเกตว่าคำเหล่านี้ล้วนแต่เป็นคำที่มีปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556) เว้นแต่คำว่า บอดี้สูท /bô:-dí:-sù:t/ และ คริสตอฟ เลอแมร์ /krit-tóp-lə:-me:/ เท่านั้น ที่ไม่เป็นไปตามระบบเสียงคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย และไม่มีปรากฏในพจนานุกรม

สรุป

การวิจัยเรื่อง “โครงสร้างและน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่” นำเสนอการสรุปผลโดยจำแนกเป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1. เพื่อศึกษาโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ และ 2. เพื่อศึกษาน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ ดังนี้

1. โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่

1.1 โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์

ผลการศึกษาโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ จากคำจำนวน 21 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 167 ครั้ง พบโครงสร้างพยางค์ 10 แบบ ตามลำดับดังนี้

โครงสร้างพยางค์แบบ $CVV^0CV(V)^0CV(V)N^{2,3}$ พบความถี่ในการปรากฏมากที่สุด คือ 69 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 41.32 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ โครงสร้างแบบ $CVV^0CV(V)^0CV(V)N^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 66 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.52 จากคำว่า แอร์ชีม 61 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.53 คำว่า คาร์ดิแกน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.79 และคำว่า

โบฮีเมียน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.20 และโครงสร้างแบบ $CVW^0CV(V)^0CV(V)N^3$ พบความถี่ในการปรากฏ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.82 จากคำว่า เมอร์เซอร์ไรซ์ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.20 และคำว่า โอเวอร์ไรซ์ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60

โครงสร้างพยางค์แบบ $CVVN^0CVS^3CVN^2$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.77 จากคำว่า คอลเลคชั่น/คอลเลคชั่น

โครงสร้างพยางค์แบบ $CVW^0CV(V)^0C(C)WV^2$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา คือ 23 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.77 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ โครงสร้างแบบ $CVW^0CV^0CCWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.78 จากคำว่า ยูนิโคล่ และโครงสร้างแบบ $CVW^0CW^0CWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.99 จากคำว่า ซูพรีมา

โครงสร้างพยางค์แบบ $CV(V)^0CV(V)N^0CWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา คือ 15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.95 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ โครงสร้างแบบ $CV^0CVN^0CWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.38 จากคำว่า สกินนี่ 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.78 และคำว่า บิกินี 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 และโครงสร้างแบบ $CVW^0CVN^0CWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 จากคำว่า ดีไซน์เนอร์

โครงสร้างพยางค์แบบ $CVN^0CV(V)^0CV(V)S^{1,3}$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา คือ 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.79 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ โครงสร้างแบบ $CVN^0CV^0CVS^3$ พบความถี่ในการปรากฏ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.00 จากคำว่า เซนติเมตร และโครงสร้างแบบ $CVN^0CW^0CVS^1$ พบความถี่ในการปรากฏ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.79 จากคำว่า ไวโอเลต

โครงสร้างพยางค์แบบ $CV(V)^0CVS^3CWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา คือ 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.58 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ โครงสร้างแบบ $CV^0CVS^3CWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.79 จากคำว่า สกิปเปอร์ 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.19 และคำว่า สเวเตอร์ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 และโครงสร้างแบบ $CV^0CVS^3CWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.79 จากคำว่า คาแรกเตอร์

โครงสร้างพยางค์แบบ $C(C)V(V)S^{1,3}CV(V)^0CW^{0,2}$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา คือ 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.39 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ โครงสร้างแบบ $CVS^1CW^0CW^0$ พบความถี่ในการปรากฏ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.79 จากคำว่า แบคทีเรีย และโครงสร้างแบบ $CCWS^3CV^0CWV^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 จากคำว่า กราฟิตี

โครงสร้างพยางค์แบบ $CV^3CVN^1CVS^1$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.20 จากคำว่า ฝรั่งเศส

โครงสร้างพยางค์แบบ $CVW^0CWV^2CVS^1$ พบความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด คือ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 จากคำว่า บอดี้สูท เช่นเดียวกับโครงสร้างพยางค์แบบ

$CVS^3CV^0CVS^3$ พบความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 จากคำว่า ริปสตอป

1.2 โครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ ผลการศึกษาโครงสร้างพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ จากคำจำนวน 5 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 32 ครั้ง พบโครงสร้างพยางค์ 4 แบบ ตามลำดับดังนี้

โครงสร้างพยางค์แบบ $CVS^3CW^0CWS^0CW^0$ พบความถี่ในการปรากฏมากที่สุด คือ 27 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 84.36 จากคำว่า เทคโนโลยี

โครงสร้างพยางค์แบบ $CV(V)^0CV(V)^0CV^0CVN^{0.2}$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา คือ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.26 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ โครงสร้างแบบ $CV^0CW^0CV^0CVN^0$ พบความถี่ในการปรากฏ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.13 จากคำว่า อเมริกัน c ละโครงสร้างแบบ $CW^0CV^0CV^0CVN^2$ พบความถี่ในการปรากฏ 1 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 3.13 จากคำว่า ออริจินอล เช่นเดียวกับโครงสร้างพยางค์แบบ $CCVS^3CWS^3CW^0CW^0$ พบความถี่ในการปรากฏรองลงมา 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.25 จากคำว่า คริสตอฟ เลอแมร์

โครงสร้างพยางค์แบบ $CVN^0CV^0CW^0CVN^2$ พบความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด คือ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 จากคำว่า บอดี้สูท เช่นเดียวกับโครงสร้างพยางค์แบบ $CVS^3CV^0CVS^3$ พบความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.13 จากคำว่า เจนเนอเรชั่น

2. น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 และ 4 พยางค์ ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่

2.1 น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์

ผลศึกษาน้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 3 พยางค์ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ จากคำจำนวน 21 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 167 ครั้ง พบน้ำหนักพยางค์ 3 แบบ ตามลำดับดังนี้

น้ำหนักพยางค์แบบมีพยางค์เบา 1 พยางค์ พบความถี่ในการปรากฏมากที่สุด คือ 117 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 70.07 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ น้ำหนักแบบมีพยางค์เบาอยู่ตรงกลางระหว่างพยางค์หนักทั้งสอง $\text{ }^{\text{C}}\text{ }^{\text{C}}\text{ }^{\text{C}}$ พบความถี่ในการปรากฏ 94 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 56.30 จากคำว่า แอริซิม 61 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.53 คำว่า ยูนิโคล่ 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.78 คำว่า เซนติเมตร 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.00 คำว่า คาร์ดิแกน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.79 คำว่า กราฟิตี้ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 และคำว่า ริปสตอป 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 และน้ำหนักแบบมีพยางค์เบานำพยางค์หลักอีก 2 พยางค์ $\text{ }^{\text{C}}\text{ }^{\text{C}}\text{ }^{\text{C}}$ พบความถี่ในการปรากฏ 23 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.77 จากคำว่า สกินนี่ 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.78 คำว่า สกิปเปอร์

7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.19 คำว่า ฝรั่งเศส 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.20 และคำว่า สเวตเตอร์ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60

น้ำหนักรูปแบบประกอบด้วยพยางค์หนักล้วน พบความถี่ในการปรากฏ รองลงมา คือ 47 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.13 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ น้ำหนักแบบออกเสียงหนักทั้ง 3 พยางค์ $\sim\sim\sim$ พบความถี่ในการปรากฏ 33 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 19.76 จากคำว่า คอลเลคชัน/คอลเลคชั่น 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.77 คำว่า คาแรกเตอร์ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.79 คำว่า บอดีสูท 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 และคำว่า โอเวอร์ไซส์ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60 และน้ำหนักรูปแบบออกเสียงพยางค์ที่ 2 แบบพยางค์ลดน้ำหนัก $\sim\sim$ พบความถี่ในการปรากฏ 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.37 จากคำว่า ซูพรีมา 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.99 คำว่า แบคทีเรีย 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.79 คำว่า ไวโอเลต 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.79 คำว่า เมอร์เซอร์ไรซ์ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.20 และคำว่า ดีไซน์เนอร์ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60

น้ำหนักรูปแบบมีพยางค์เบา 2 พยางค์ พบความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด คือ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.80 ได้แก่น้ำหนักรูปแบบมีพยางค์เบา 2 พยางค์นำหน้าพยางค์หนัก $\sim\sim$ จากคำว่า โบฮีเมียน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.20 และคำว่า บิกินี 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.60

2.2 น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์

ผลการศึกษา น้ำหนักพยางค์ของคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ในข้อความโฆษณาสินค้าตรายูนิโคล่ จากคำจำนวน 5 คำ ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏ 32 ครั้ง พบน้ำหนักรูปแบบ 2 แบบ ตามลำดับดังนี้

น้ำหนักรูปแบบมีพยางค์เบา 2 พยางค์ พบความถี่ในการปรากฏมากที่สุด คือ 29 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 90.62 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ น้ำหนักแบบมีพยางค์เบาปรากฏในตำแหน่งพยางค์ที่ 2 และ 3 $\sim\sim$ พบความถี่ในการปรากฏ 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 87.49 จากคำว่า เทคโนโลยี 27 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 84.36 และคำว่า ออริจินอล 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.13 และน้ำหนักรูปแบบมีพยางค์เบาปรากฏในตำแหน่งพยางค์ที่ 1 และ 3 $\sim\sim$ พบความถี่ในการปรากฏ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.13 จากคำว่า อเมริกัน

น้ำหนักรูปแบบมีพยางค์เบา 1 พยางค์ พบความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด คือ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.38 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ มีพยางค์เบาปรากฏในตำแหน่งพยางค์ที่ 3 $\sim$ พบความถี่ในการปรากฏ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.25 จากคำว่า คริสตอฟ เลอแมร์ และน้ำหนักรูปแบบมีพยางค์เบาปรากฏในตำแหน่งพยางค์ที่ 2 $\sim$ พบความถี่ในการปรากฏ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.13 จากคำว่า ออริจินอล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาลักษณะเหนือหน่วยเสียง (supra segmental) ในประเด็นการลงน้ำหนักเสียงในภาษาไทย ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากภาษาอังกฤษ และตำราหลักภาษาเดิมไม่ได้กล่าวถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาลักษณะเหนือหน่วยเสียง (supra segmental) ในประเด็นช่วงต่อของเสียง และทำนองเสียง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากภาษาอังกฤษ และตำราหลักภาษาเดิมไม่ได้กล่าวถึง ทั้งที่ภาษาไทยมีลักษณะดังกล่าวอยู่ทุกประการ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ช่อไม้ทอง. (2554). *สัทวิทยา 1 (Phonology I)* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาญจนา นาคสกุล. (2556). *ระบบเสียงภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 7 ฉบับแก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา รณเกียรติ. (2555). การแสดงเพศภาวะด้วยเสียงในชื่อของคนไทย. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 31(1), 60-80.
- บุญลักษณ์ เอี่ยมสำอาง. (2554). การอ่านคำภาษาไทย. ใน กาญจนา นาคสกุล และคณะ (บ.ก.), *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 1: ระบบเสียง อักษรไทย การอ่านคำและการเขียนสะกดคำ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2555). ภาษาเฉพาะกิจ. ใน ประคอง นิมมานเหมินท์ และคณะ (บ.ก.), *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4: วัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ลงทุนแมน. (2560). H&M.UNIQLO.ZARA. เรียกใช้เมื่อ 11 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.longtunman.com/1933>

วัลยา ข้างขวัญยืน และอนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. (2553). คำยืมภาษาอังกฤษ. ใน วัลยา ข้างขวัญยืน และคณะ (บ.ก.), *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2: คำ การสร้างคำ และการยืมคำ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. (2553). การยืมภาษา. ใน วัลยา ข้างขวัญยืน และคณะ (บ.ก.), *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2: คำ การสร้างคำและการยืมคำ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

อภิสิทธิ์ ธรรมทวีธิกุล. (2547). *สัทวิทยา: การวิเคราะห์ระบบเสียงในภาษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

MANAGEMENT MODEL UNIVERSAL DESIGN OF
WATYAICHAIMONGKOL, AYUTTHAYA PROVINCE

พระมหาบรรณ ปณฺธโร

Phramaha Ban Paññadharo

พระเมธีธรรมาจารย์

Phra Methithammajarn

พระมหาสุนันท์ สุนนฺโท

Phramaha Sunan Sunando

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: bunwatyai@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถามกับประชาชนตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 372 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
3. ปัญหา อุปสรรค คือ บริเวณราวจับในห้องน้ำมีขนาดกว้างเกิน พื้นที่ในการใช้งานป้ายสัญลักษณ์แสดงสถานที่ต่าง ๆ มีจำนวนน้อย ไม่มีสัญลักษณ์แสดงประเภทสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนใช้รถเข็นวีลแชร์ ภายในห้องน้ำไม่มีปุ่มสัญญาณฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก และพื้นที่ในห้องน้ำสำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็นไม่ได้ตามมาตรฐานสากล ข้อเสนอแนะคือทางวัดควรใช้ราวจับที่ติดตั้งแบบพับ

* Received 3 June 2021; Revised 2 December 2021; Accepted 5 December 2021

เก็บได้ ไม่เกินพื้นที่ เพื่อสะดวกต่อการใช้งาน ควรมีราวจับด้านข้างเพื่อช่วยเรื่องการทรงตัวของผู้ใช้งาน ทางวัดควรเพิ่มป้ายแสดงสัญลักษณ์ที่เข้าใจง่ายตามหลักสากล ควรเพิ่มสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็นวีลแชร์ ปรับพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงินหรือสีขาวสลับกัน ควรมีปุ่มสัญญาณฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกติดตั้งไว้ภายในห้องน้ำ ควรใช้ก๊อกร้านเป็นชนิดก้านโยก หรือระบบอัตโนมัติ พื้นภายในห้องน้ำสำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็น ควรมีพื้นที่ที่กว้างเพื่อให้รถเข็นหมุนตัวกลับได้ มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารจัดการ, อารยสถาปัตย์

ABSTRACT

This research article aimed to study the level of opinion compared to public opinion, problems, obstacles, and suggestions. The research used mixed methods: quantitative and quantitative methods. The survey was used to collect the data using questionnaires from 372 people of Khlong Suan Phlu Subdistrict in Phra Nakhon Si Ayutthaya district for the quantitative research. The statistics used in this research were frequency, percentage, mean, and standard deviation. For the qualitative research, data were collected from 19 key informants. The data were analyzed systematically using descriptive analysis and classification.

The research showed that:

1. Overall, public opinion was at a high level.
2. Although personal factors were different, the opinions were not different. Thus, the research denied the hypothesis.
3. Problems and obstacles were as follows: the handrail in the bathroom was more expansive than the usable area. There were just a few signboards showing facilities, no signs of facilities for the elderly, disabled, and wheelchair users. There was no emergency button inside the bathroom to ask for help from outsiders. The area in the bathroom for the disabled, the elderly, and wheelchair users was not under international standards. For the suggestions, the temple should use a retractable wall-mounted handrail, not more expansive than the usable area for more convenience. The temple should have handrails on the sides to aid in the balance of the users. The temple should add more signs showing easy-to-understand symbols according to international principles and more symbols or texts showing the facilities for the disabled, the elderly, and

wheelchair users. The label's background should be changed from blue or white colors alternately. The temple should have an emergency signal for outside assistance installed in the bathrooms. The temple should use a lever-type faucet or automatic system. The space inside the bathrooms for the disabled, the elderly, and wheelchair users should be wide so that the trolley can turn around. The area should have a diameter not less than 1.5 meters.

Keywords: Model, Management, Universal Design

บทนำ

ในฐานะที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญจนได้รับการยกย่องว่าเป็นเมืองมรดกโลก (World Heritage Site) ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาเยี่ยมชมโบราณสถาน รวมถึงวัดที่มีโบราณสถาน ทำให้หลายวัดในจังหวัดมี สถานภาพเป็นทั้งแหล่งปฏิบัติธรรมทางศาสนาและทำหน้าที่รองรับการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยว การบริหารวัดจึงมีทั้งการบริหารตามภารกิจของมหาเถรสมาคมเป็นผู้กำหนด ตลอดจนการบริหารวัดในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีอารยสถาปัตย์ (Universal Design) คือ การออกแบบพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ให้สามารถรองรับคนทุกกลุ่มในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็น ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ที่มีข้อจำกัดทางร่างกาย เป็นแนวความคิดการออกแบบสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม ที่ไม่ได้เน้นเพียงแต่คนพิการเท่านั้น รวมไปถึงผู้ป่วยที่ใช้รถเข็นวีลแชร์ เด็ก ผู้สูงอายุ หรือคนทุกช่วงวัยที่เป็นการออกแบบที่ไม่ทำให้เกิดการแบ่งแยกในการใช้งานและเข้าถึงได้ของทุกคน การให้ความสำคัญในการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกตามหลักอารยสถาปัตย์นี้ โดยเฉพาะเพื่อคนพิการที่เป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศไทย เป็นสิ่งที่ภาครัฐส่วนต่าง ๆ ได้ เห็นความสำคัญและให้ความสำคัญร่วมมือมากขึ้น ดังจะเห็นได้ถึงการระบุดึงการพัฒนาทุนมนุษย์ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2552-2564) ภายใต้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกัน การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560-2564) ในปัจจุบัน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) ที่ต้องการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว อารยสถาปัตย์จึงเป็นเสมือนดัชนีชี้วัดความเจริญรุ่งเรืองของสถานที่ต่าง ๆ ในยุคปัจจุบัน เป็นสิทธิและสวัสดิการสำหรับบุคคล 5 กลุ่ม คือ ผู้สูงอายุ คนพิการ หญิงตั้งครรภ์ เด็กเล็ก ผู้ป่วยพักฟื้น ที่จะได้รับและถือว่าเป็นนโยบายสำคัญที่ทุกฝ่าย

จะต้องดำเนินการด้านอารยสถาปัตย์ให้แล้วเสร็จ รูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล ซึ่งตั้งอยู่ที่ เลขที่ 40/3 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากเดิมที่มีรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์อยู่บ้างแล้ว พร้อมทั้งจะพัฒนาอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคลให้มีเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และผู้บริหารวัดยังมีแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกภายในวัดใหญ่ชัยมงคล นอกจากเขตโบราณสถาน เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เพื่อเปรียบเทียบความเห็นของประชาชน และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล โดยผู้วิจัยได้ทราบถึงความสำคัญของปัญหาความไม่เพียงพอของอารยสถาปัตย์ดังที่กล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่การวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล เพื่อจะพัฒนาอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล และเป็นแบบอย่างในแหล่งท่องเที่ยวของวัดอื่น ๆ ให้มีความเข้มแข็ง (พรวิฑู ไคว์ชาภรณ์, 2557)

ดังนั้น จากสถานการณ์การท่องเที่ยวระดับโลก วัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอีกสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมเลือกเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว สังเกตได้จากในทุกวันหยุด วันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ วัดใหญ่ชัยมงคลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีนักท่องเที่ยวชาวพุทธที่มากกราบไหว้ ขอพรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เหตุนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวลเพื่อให้วัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.983 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจากประชาชนตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5,264 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้ประชากรจากประชาชนอำเภอคลอง

หลวง จังหวัดปทุมธานี ได้มาจากการเปิดตารางของ Taro Yamane จำนวน 372 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานนอกจากนั้นยังทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึกด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

(n = 372)

หลักการออกแบบที่สำคัญของอารยสถาปัตย์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความเสมอภาค เท่าเทียมกัน	4.33	0.694	มาก
2. ด้านความยืดหยุ่นในการใช้งาน	3.98	0.862	มาก
3. ด้านใช้ง่าย/เข้าใจง่าย	4.35	0.608	มาก
4. ด้านข้อมูลชัดเจน	4.53	0.577	มากที่สุด
5. ด้านระบบป้องกันอันตราย	4.27	0.581	มาก
6. ด้านใช้แรงงานน้อย	4.12	0.740	มาก
7. ด้านขนาดและพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้สอย	4.26	0.563	มาก
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด	4.26	0.432	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักการออกแบบที่สำคัญของอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.= 0.432) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านข้อมูลชัดเจน ด้านใช้ง่าย/เข้าใจง่าย ด้านความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ด้านระบบป้องกันอันตราย ด้านขนาดและพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้สอย ด้านใช้แรงงานน้อย และด้านความยืดหยุ่นในการใช้งาน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	1.561		0.865		✓
อายุ		1.329	0.265		✓
วุฒิการศึกษา		2.009	0.136		✓
อาชีพ		5.493**	0.001	✓	
จำนวนครั้งในการเข้าวัดทำบุญต่อเดือน		0.478	0.620		✓

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน วุฒิการศึกษาต่างกันและมีจำนวนครั้งในการเข้าวัดทำบุญต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการบริหารจัดการ อารยสถาปัตย์	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านความเสมอภาค เท่าเทียมกัน	มีโต๊ะที่นั่งสำหรับผู้ที่ใช้รถเข็นวีลแชร์ยังไม่ได้มาตรฐาน สากล	ควรมีการจัดโต๊ะที่นั่งสำหรับผู้ใช้รถเข็นวีลแชร์ ควรมีความลึกไม่น้อยกว่า 40 เซนติเมตร
ด้านความยืดหยุ่นในการใช้งาน	ราวจับบริเวณในห้องน้ำเกินพื้นที่ในการใช้งาน	ราวจับที่ไม่ติดผนัง ควรใช้แบบพับเก็บได้ ไม่กินพื้นที่ เพื่อสะดวกต่อการใช้งาน กรณีผู้ใช้เข้าออก เมื่อมีราวจับด้านข้างจะช่วยเรื่องการทรงตัวของผู้ใช้งาน

รูปแบบการบริหารจัดการ อารยสถาปัตย์	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านใช้ง่าย/เข้าใจง่าย	ป้ายสัญลักษณ์สถานที่ต่าง ๆ มี จำนวนน้อย	ควรเพิ่มป้ายสัญลักษณ์ที่เข้าใจ ง่ายตามหลักสากล เช่น ป้าย ห้องน้ำ (ชาย-หญิง) ป้ายห้าม สูบบุหรี่ เป็นต้น
ด้านข้อมูลชัดเจน	ไม่มีสัญลักษณ์แสดงประเภทสิ่ง อำนวยความสะดวกสำหรับผู้ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนใช้ รถเข็นวีลแชร์	ทางวัดควรเพิ่มสัญลักษณ์หรือ ตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่ง อำนวยความสะดวกสำหรับผู้ พิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้ รถเข็นวีลแชร์ให้เป็นสีขาวหรือสี น้ำเงิน โดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือสีขาวสลับกัน
ด้านระบบป้องกันอันตราย	ในห้องน้ำไม่มีปุ่มหรือสัญญาณ ฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือ จากภายนอก	ภายในห้องน้ำควรมีปุ่มหรือ สัญญาณฉุกเฉินเพื่อขอความ ช่วยเหลือจากภายนอก โดยมี ป้ายระบุชัดเจน และมีเชือกดึง ในกรณีฉุกเฉิน ควรสูงจากพื้นไม่ เกิน 20 เซนติเมตร
ด้านใช้แรงน้อย	ก๊อกน้ำเป็นแบบหมุนทำให้ใช้ แรงมาก	ควรใช้ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือระบบอัตโนมัติ
ด้านขนาดและพื้นที่ใช้งานที่ เหมาะสมกับการเข้าถึงและ ใช้สอย	พื้นที่ในห้องน้ำสำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็นวีล แชร์ ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน	พื้นที่ในห้องน้ำสำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็นวีล แชร์ ควรมีพื้นที่กว้าง เพื่อให้ รถเข็นวีลแชร์หมุนตัวกลับได้ มี เส้นผ่านศูนย์กลางไม่ควรน้อยกว่า 1.5 เมตร

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามได้ปัญหาและข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล ดังนี้

ด้านความเสมอภาค เท่าเทียมกัน คือ มีโตะที่นั่งสำหรับผู้ที่ใช้รถเข็นวีลแชร์ยังไม่ได้
มาตรฐานสากล ควรมีการจัดโตะที่นั่งสำหรับผู้ที่ใช้รถเข็นวีลแชร์ ควรมีความลึกไม่น้อยกว่า 40
เซนติเมตร

ด้านความยืดหยุ่นในการใช้งาน คือ รวบรวมบริเวณในห้องน้ำเกินพื้นที่ในการใช้งาน ควรมีราวจับที่ไม่ติดผนัง ควรใช้แบบพับเก็บได้ ไม่กินพื้นที่ เพื่อสะดวกต่อการใช้งาน กรณีผู้ใช้เข้า-ออก เมื่อมีราวจับด้านข้างจะช่วยเรื่องการทรงตัวของผู้ใช้งาน

ด้านใช้ง่าย/เข้าใจง่าย คือ ป้ายสัญลักษณ์สถานที่ต่าง ๆ มีจำนวนน้อย ควรเพิ่มป้ายสัญลักษณ์ที่เข้าใจง่ายตามหลักสากล เช่น ป้ายห้องน้ำ (ชาย-หญิง) ป้ายห้ามสูบบุหรี่ เป็นต้น

ด้านข้อมูลชัดเจน คือ ไม่มีสัญลักษณ์แสดงประเภทสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนใช้รถเข็นวีลแชร์ ควรเพิ่มสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็นวีลแชร์ให้เป็นสีขาวหรือสีน้ำเงิน โดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือสีขาวสลับกัน

ด้านระบบป้องกันอันตราย คือ ในห้องน้ำไม่มีปุ่มหรือสัญญาณฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือจากภายนอก ภายในห้องน้ำควรมีปุ่มหรือสัญญาณฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือจากภายนอก โดยมีป้ายระบุชัดเจน และมีเชือกดึงในกรณีฉุกเฉิน ควรสูงจากพื้นไม่เกิน 20 เซนติเมตร

ด้านใช้แรงน้อย คือ ก๊อกน้ำเป็นแบบหมุนทำให้ใช้แรงมาก ควรใช้ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือระบบอัตโนมัติ

ด้านขนาดและพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้สอย คือ พื้นที่ในห้องน้ำสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็นวีลแชร์ ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ทางวัดควรจัดพื้นที่ในห้องน้ำสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็นวีลแชร์ ควรมีพื้นที่กว้าง เพื่อให้รถเข็นวีลแชร์หมุนตัวกลับได้ มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่ควรน้อยกว่า 1.5 เมตร

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจจึงนำมาอภิปรายผลโดยจำแนกตามรายด้านของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าวัดใหญ่ชัยมงคลมีการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดโอภาส โอภาโส และคณะ เรื่องกลยุทธ์การท่องเที่ยวและลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยววัดหน้าพระเมรุราชิการาม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การท่องเที่ยว ลักษณะทางกายภาพ และการตัดสินใจมาท่องเที่ยววัดหน้าพระเมรุราชิการาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พระปลัดโอภาส โอภาโส และคณะ, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเอกลักษณ์ อธิโต และคณะ เรื่องรูปแบบการบริหารท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัด ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์และ

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการจัดการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พระเอกลักษณ์ อชิต และคณะ, 2563)

2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า อาชีพ ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุทธิพนธ์ เดชธมโม (วรรัตน์พุทฺธางกูร) เรื่องการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (พระสุทธิพนธ์ เดชธมโม (วรรัตน์พุทฺธางกูร), 2561)

3. ประชาชนที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และจำนวนครั้งในการเข้าวัดทำบุญต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และจำนวนครั้งในการเข้าวัดทำบุญต่อเดือนต่างกัน ไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสมุทรโพธิคุณ (นครชัย ธมมวโร) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการสาธารณูปการของคณะสงฆ์อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการสาธารณูปการของคณะสงฆ์อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการสาธารณูปการของคณะสงฆ์อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (พระครูสมุทรโพธิคุณ (นครชัย ธมมวโร), 2561)

องค์ความรู้จากการวิจัย



แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ของวัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความเสมอภาค เท่าเทียมกัน 1) สถานที่ติดต่อหรือประชาสัมพันธ์สำหรับบุคคลทุกหมู่เหล่า และมีการออกแบบสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับให้บริการคนพิการและผู้ที่ใช้รถเข็นวีลแชร์ (Wheel chair) 2) ที่นั่งอย่างเพียงพอสำหรับทุกเพศทุกวัย มีป้ายสัญลักษณ์ที่

จอดรถขึ้นวีลแชร์ และมีที่นั่งสำหรับบุคคลพิเศษ 3) การออกแบบทางสัญจร ทางเท้า เลือกใช้วัสดุพื้นที่ไม่ลื่น มีพื้นผิวต่างสัมผัสเพื่อเตือนสิ่งกีดขวาง และมีทางเดินลาดเพื่อรองรับวีลแชร์

ความยืดหยุ่นในการใช้งาน 1) ราวจับที่ไม่ติดผนัง ใช้แบบพับเก็บได้ ไม่กินพื้นที่ เพื่อสะดวกต่อการใช้งาน กรณีผู้ใช้เข้า-ออก เมื่อมีราวจับด้านข้างจะช่วยเรื่องการทรงตัวของผู้ใช้งาน 2) การติดกระจกส่องหน้า ให้ขอบล่างชนคิ้วอ่างล้างหน้าเพื่อผู้นั่งรถเข็นวีลแชร์สามารถมองเห็นได้ 3) ถังขยะแบบยกเคลื่อนที่ได้

ใช้งาน/เข้าใจง่าย 1) ภาพและคำอธิบายที่เรียบง่ายสำหรับบุคคลทุกประเภท ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ 2) ป้ายหรือสัญลักษณ์ที่บอกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งาน เช่น ป้ายห้องน้ำ ป้ายบอกทางเข้า และป้ายทางหนีไฟ เป็นต้น 3) การใช้รูปภาพเพื่อการคัดแยกขยะตามจุดต่าง ๆ ภายในวัด

ข้อมูลชัดเจน 1) ป้ายชื่อวัดและป้ายแสดงเส้นทางในวัดมีความชัดเจน สามารถสังเกตเห็นและเข้าใจได้โดยง่าย 2) แผนผังวัดและมีการแบ่งโซนพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน 3) สัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ และคนใช้รถเข็นวีลแชร์ให้เป็นสีขาวหรือสีน้ำเงิน โดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือสีขาวสลับกัน

ระบบป้องกันอันตราย 1) การจัดระบบการจราจรเพื่อหลีกเลี่ยง เส้นทางเดินเท้า และติดป้ายสัญลักษณ์ให้ผู้ขับขี่ระมัดระวังการข้ามถนนของทุกคน 2) ภายในห้องน้ำควรมีปุ่มหรือสัญญาณฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือจากภายนอก โดยมีป้ายระบุชัดเจน และมีเชือกดึงในกรณีฉุกเฉิน ควรสูงจากพื้นไม่เกิน 20 เซนติเมตร 3) ทางลาดและราวจับแก่บุคคลทุกเพศทุกวัยทุกสภาวะของร่างกาย ในการเดินทางเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ

ใช้เรงน้อย 1) การใช้ประตูบานเลื่อนแทนประตู เปิด-ปิด 2) ใช้ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือระบบอัตโนมัติ 3) ราวจับ ทำให้ใช้เรงน้อยในการพยุงตัว

ขนาดและพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้สอย 1) อาคารสถานที่มีพื้นที่เรียบไม่ลื่น มีระดับที่เสมอกัน แข็งแรงพร้อมใช้งาน ไม่มีสิ่งกีดขวางเส้นทางสัญจรในวัด ปลอดภัย สะดวก เป็นสัดส่วน 2) ขนาดของอาคารและสถานที่พักเพียงพอแก่การเข้าไปทำกิจกรรม 3) ขนาดของห้องน้ำที่เหมาะสมกับคนพิการ ออกแบบให้เหมาะสมต่อการใช้รถเข็นวีลแชร์มีขนาดพื้นที่เพียงพอสำหรับหมุน หรือกลับรถเข็นวีลแชร์ได้ภายในห้องน้ำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเอกชน ส่งเสริมให้ทุกวัดในจังหวัดให้มีการออกแบบและสร้างสรรค์อารยสถาปัตย์ขึ้นเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ ตามนโยบายของรัฐบาลที่จะพัฒนาสังคมไทยให้เข้มแข็ง

2. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจัดทำคู่มืออารยสถาปัตย์สำหรับวัด และเผยแพร่ให้ทุก ๆ วัดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3. คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรขับเคลื่อนอารยสถาปัตย์เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในหลายประเทศ

4. รัฐบาลควรให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในทางปฏิบัติในประเทศไทย และรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในการรับรู้กฎหมายอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการศึกษาแนวทางในการสร้างให้มีมาตรฐานตามแนวทางอารยสถาปัตย์เพื่อที่จะสามารถรองรับ และเข้าถึงทุกกลุ่ม

2. ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาสถานที่ แหล่งท่องเที่ยว ภายในวัดให้มีอารยสถาปัตย์หรือการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ทางลาด ที่จอดรถและห้องสุขาสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้พักฟื้นสุขภาพ ครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และคนที่ใช้รถเข็น ให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ปลอดภัย ทันสมัย เป็นธรรม ทัวถึง และเท่าเทียม

3. ส่งเสริมเจตคติ/ระดับจิตสำนึกของบุคลากรภายในวัดที่มีต่อคนพิการ ปลุกฝังให้ทุกคน มีจิตสาธารณะ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายและได้รับความเสมอภาค โดยเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปอย่างแท้จริง และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการสร้างอารยสถาปัตย์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคคลทุกเพศทุกวัย ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ควรศึกษาด้านปัญหาและอุปสรรคในการสร้างอารยสถาปัตย์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

3. ควรศึกษาเชิงปริมาณด้านความพึงพอใจของผู้พิการหรือผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ที่มีต่ออารยสถาปัตย์

4. ควรมีการทำการวิจัยเรื่องมาตรฐานของอารยสถาปัตย์ที่ถูกหลักและมีความเหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มพิเศษใช้บริการโดยศึกษาจากงานวิจัยของประเทศที่พัฒนาทางด้านอารยสถาปัตย์แล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

พรวิฑู โคว์คชาภรณ์. (2557). *อารยสถาปัตย์ (Universal Design)*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานห้องสมุดและพิพิธภัณฑสถาน สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

- พระครูสมุทรโพธิคุณ (นครชัย ธรรมวโร). (2561). การจัดการสาธารณูปการของคณะสงฆ์อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดโอภาส โอภาโส และคณะ. (2563). กลยุทธ์การท่องเที่ยวและลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยววัดหน้าพระเมรุราชิการาม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 11-22.
- พระสุทธิพนธ์ เตชธมโม (วรัตน์พุทธางกูร). (2561). การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเอกลักษณ์ อชิโต และคณะ. (2563). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัด ในจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 121-134.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.

การพัฒนาตัวชี้วัดการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*

DEVELOPING INDICATORS OF SCHOOL BULLYING FOR STUDENTS
IN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 18

ปริญญญา เรืองทิพย์

Parinya Ruangtip

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University, Thailand

E-mail: tongparinya@windowslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาองค์ประกอบ พัฒนาตัวชี้วัด และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์การกลั่นแกล้งในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,067 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มี 3 องค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจา มีตัวชี้วัด 5 ตัว องค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคม มีตัวชี้วัด 4 ตัว และองค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย มีตัวชี้วัด 3 ตัว พิจารณาผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าโคสควอร์เท่ากับ 58.48 ที่องศาอิสระ 44 มีความน่าจะเป็น .07 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 แสดงว่า องค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้าง

* Received 28 October 2021; Revised 12 December 2021; Accepted 12 December 2021

คำสำคัญ: การกลั่นแกล้งในโรงเรียน, การพัฒนาตัวชี้วัด, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18

ABSTRACT

This research aimed to develop factors, develop indicators, and examine the construct validity of school bullying among students under the Secondary Educational Service Area Office 18. Data were collected using online questionnaires of school bullying among high school students. The sample included 1,067 students from grades 7 to 12 (Matthayom 1 to 6) of 8 schools under the Secondary Educational Service Area Office 18. The data were analyzed using descriptive statistics. The statistics used in the research were mean, standard deviation, and correlation coefficient. Also, exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis were employed in statistical analysis.

The results revealed that:

School bullying among students under the Secondary Education Area Office 18 had 3 factors and 12 indicators. The first factor was verbal bullying, which had 5 indicators. The second factor was social bullying, which has four indicators. The third factor, physical bullying, consisted of three indicators. The results of examining the construct validity of the factors of school bullying with empirical data revealed that the Chi-squared = 58.48, df = 44, p= .07, GFI= 0.99, AGFI = 0.99 and RMSEA= 0.01. These indices exhibited that school bullying had construct validity.

Keywords: School Bullying, Indicator Development, Secondary Educational Service Area Office 18

บทนำ

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนเป็นการกลั่นแกล้งชนิดหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในสถานศึกษา การกลั่นแกล้งนั้นอาจเป็นการกลั่นแกล้งทางกาย ทางเพศ ทางวาจา หรือทางจิตใจก็ได้ และนับรวมถึงการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตด้วย โดยทั่วไปแล้วการกระทำที่จะนับเป็นการกลั่นแกล้งนั้นจะต้องมีองค์ประกอบคือมีเจตนาทำร้าย มีความไม่เท่ากันระหว่างอำนาจของทั้งสองฝ่าย มีการทำซ้ำ ทำให้เกิดความทุกข์ และมีการยั่วแหย่ ผลของการกลั่นแกล้งอาจเกิดขึ้นได้หลายอย่าง ทั้งความโกรธ ภาวะซึมเศร้า ความเครียด และการฆ่าตัวตาย และผู้ที่เป็นฝ่ายกลั่นแกล้งก็

อาจมีปัญหาทางสังคมในอนาคต และมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม (Dorio, N. B. et al., 2019)

ปัจจุบันระดับความรุนแรงของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งได้ทวีคูณมากขึ้นกว่าในอดีต (กรมสุขภาพจิต, 2561) ระบุว่าเด็กนักเรียนโดนกลั่นแกล้งในโรงเรียนถึง 600,000 คน เมื่อคิดเป็นอัตราส่วนแล้วเท่ากับประมาณ 40% ถือเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากประเทศญี่ปุ่น นอกจากระดับความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นแล้ววิธีการกลั่นแกล้งก็เปลี่ยนไปจากในอดีตที่เคยใช้ เช่น การล้อเลียนชื่อพ่อแม่ การเรียกชื่อสมมติหรือปมด้อยของเพื่อน การไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มเล่นหรือทำกิจกรรม และการตบหัวหรือการชกต่อยเบา ๆ พฤติกรรมดังกล่าวเหล่านี้เป็นวิธีดั้งเดิมที่ใช้ในการกลั่นแกล้ง แต่สำหรับในปัจจุบัน สื่อ (Media) และเทคโนโลยี (Technology) มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกลั่นแกล้งของคนในยุคปัจจุบันสำหรับในประเทศไทย (กรมสุขภาพจิต, 2561) และจากข้อมูลเครือข่ายปกป้องเด็กและเยาวชนลดปัจจัยเสี่ยงทางสังคม ร่วมกับ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และเครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เมื่อ 9 มกราคม 2563 พบว่าในกลุ่มเด็ก อายุ 10-15 ปี จาก 15 โรงเรียน พบว่า ร้อยละ 91.79 เคยถูกกลั่นแกล้ง ส่วนวิธีที่ใช้กลั่นแกล้ง คือ การตบหัว ร้อยละ 62.07 รองลงมา ล้อบุพการี ร้อยละ 43.57 พุดจาเหยียดหยาม ร้อยละ 41.78 และอื่น ๆ เช่น นินทา ต่ำทอ ชกต่อย ล้อปมด้อย พุดเชิงให้ร้าย เสียตสี กลั่นแกล้งในสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ 1 ใน 3 หรือ ร้อยละ 35.33 ระบุว่า เคยถูกกลั่นแกล้งประมาณเดือนละ 2 ครั้ง และที่สำคัญ คือ 1 ใน 4 หรือ ร้อยละ 24.86 ถูกกลั่นแกล้งมากถึงสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ส่วนคนที่แกล้งคือ เพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง ร้อยละ 68.93 มองว่า การบกลั่นแกล้ง ถือเป็นความรุนแรงอย่างหนึ่ง และผลกระทบที่เห็นได้ชัด คือ ร้อยละ 42.86 คิดจะโต้ตอบเอาคืน ร้อยละ 26.33 มีความเครียด ร้อยละ 18.2 ไม่มีสมาธิกับการเรียน ร้อยละ 15.73 ไม่อยากไปโรงเรียน ร้อยละ 15.6 เก็บตัว และร้อยละ 13.4 ซึมเศร้า (ไทยรัฐออนไลน์, 2562)

ผลกระทบจากการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษามีหลายด้าน หากผู้ที่เกี่ยวข้องปล่อยให้เกิดซ้ำ ๆ กับนักเรียนจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเช่นความวิตกกังวลทางสังคม ความเครียด ความซึมเศร้า และรุนแรงถึงกับคิดฆ่าตัวตาย หรือเกิดการทำร้ายเพื่อน ดังเช่นข่าว “ม.1 ยิ่งดับเพื่อนร่วมห้อง “เตรียมการมาจากบ้าน” อ้างแค้นลือเป็นตุ๊ด” (ไทยรัฐออนไลน์, 2562) เป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีพบว่าการกลั่นแกล้งในโรงเรียนในบริบทของประเทศไทยยังขาดความชัดเจนขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ดังนั้นเพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตขององค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียนให้มีความชัดเจนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวัดพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียน เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อครูและผู้บริหารที่จะสามารถสำรวจสารสนเทศที่ใช้เป็นกรอบในการประเมินพฤติกรรมการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของ

นักเรียนมัธยมศึกษา ในป้องกันพฤติกรรมการกลั่นแกล้งในโรงเรียนซึ่งมีผลกระทบต่ออารมณ์ สามารถเติบโตและใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
2. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
3. เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาตัวชี้วัดการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการสังเคราะห์องค์ประกอบตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ (Ybarra, M. L. et al., 2019); (Udris, R., 2015); (Demaray, M. K. et al., 2014); (Huang, Y. Y., & Chou, C., 2010) เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและสร้างตัวชี้วัดเบื้องต้น ก่อนทำการวิเคราะห์ด้วยกระบวนการทางสถิติ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการกลั่นแกล้งในโรงเรียนที่เป็นบริบทของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 และตรวจสอบเชิงโครงสร้างด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2563 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 77,758 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 กำหนดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยจำนวน 1,000 คน โดยใช้โปรแกรม G*Power สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 แบ่งโรงเรียนเป็น 4 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน ได้แก่โรงเรียนขนาดเล็ก 1-499 คน โรงเรียนขนาดกลาง 500-1,499 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 1,500 -2,499 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2,500 คนขึ้นไป โดยสุ่มอย่างง่ายโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ขนาดละ 1 โรงเรียน ได้โรงเรียนมาทั้งหมด 8 โรงเรียน เก็บข้อมูลโรงเรียนละเท่ากันเพื่อให้ความแปรปรวนเท่ากันทุกขนาด 125 คน แต่การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการออนไลน์ จึงได้จำนวนทั้งหมด 1,067 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์การกลั่นแกล้งในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 ข้อคำถาม ให้ผู้ตอบพิจารณาพฤติกรรมของตนเองในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา และเลือกคำตอบว่า “ไม่เคย” “อยู่ใกล้เหตุการณ์” “เคยกระทำ” หรือ “เคยถูกกระทำ” เพียงคำตอบเดียวในข้อคำถามแต่ละข้อ ซึ่งแบบสอบถามผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คำนวณค่าดัชนี CVI เท่ากับ 1 ทุกข้อ และวิเคราะห์ความเที่ยงโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าเท่า 0.80 แสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพเพียงพอสำหรับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย เข้าไปประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านตามลำดับชั้น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่าง และให้ประชาชนสัมพันธ์นักเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างด้วยความสมัครใจ ผ่านระบบออนไลน์ที่มีกลุ่มของแต่ละชั้นเรียน โดยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งต้องระมัดระวังในการพบปะกับนักเรียน เพราะอยู่ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19

2. นำลิงค์แบบสอบถามการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนผ่านระบบกูเกิล ไดรฟ์ (Google Drive) ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ทั้งโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ไปยังกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,000 คน จากโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ขนาดละ 250 คน โดยผ่านระบบออนไลน์ให้กับนักเรียนที่ยินยอมตอบแบบสอบถาม และหากยังครบตามจำนวนที่กำหนดผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บด้วยตนเองเพิ่มเติม ซึ่งได้แบบสอบถามตอบกลับมาที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 1,067 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อสร้างองค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ค่าสถิติบรรยาย คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงของตัวบ่งชี้ สำหรับใช้พิจารณาความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวชี้วัด วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อสร้างองค์ประกอบของตัวชี้วัดการกลั่นแกล้งในโรงเรียน ตั้งชื่อองค์ประกอบแต่ละด้าน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจาก ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square) มีค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ไม่เกิน 2.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI (Goodness of Fit Index) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) ควรมีค่ามากกว่า 0.95 และค่าดัชนี

รากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าองค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้าง และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

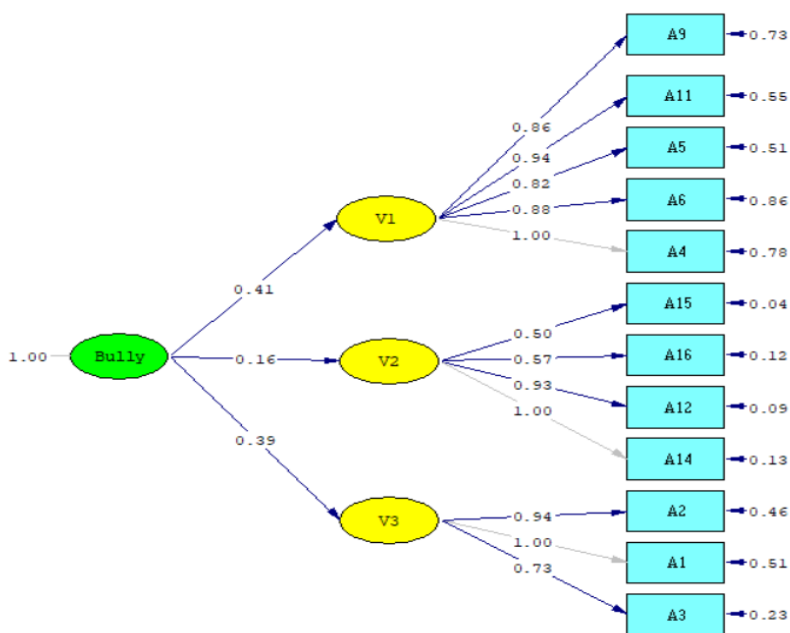
1. การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวชี้วัดการกลั่นแกล้งในโรงเรียนตามนิยามที่ได้สังเคราะห์ขึ้น จำนวน 16 ข้อนั้น เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์องค์ประกอบมีการเก็บจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่า 200 (Hair, J. F. et al., 2019) สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้โดยพิจารณาจากค่า KMO and Bartlett's Test มีค่าเท่ากับ .814 ซึ่งมากกว่า .50 และค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 1854.567 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

ตัวชี้วัด	Component			Communality
	1	2	3	
A9. ฉันชอบพูดนินทาเพื่อนคนอื่น	.684			.480
A11. ฉันชอบพูดล้อเลียนเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	.635			.448
A5. ฉันชอบล้อเลียนเพื่อนคนอื่น	.620			.429
A6. ฉันชอบล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน	.609			.388
A4. ฉันชอบตบตีเพื่อนเบาๆโดยฉันคิดว่าเป็นเรื่องสนุก	.590			.429
A15. ฉันมีความสุขถ้าเพื่อนแตกแยกกัน		.791		.627
A16. ฉันชอบเวลาที่ทำให้เพื่อนรู้สึกไม่ดีและแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน		.695		.485
A12. ฉันจะมีความสุขถ้าเพื่อนทะเลาะกัน		.636		.456
A14. ฉันชอบยู่ให้เพื่อนทะเลาะกัน		.620		.442
A2. ฉันจะทำร้ายร่างกายเพื่อนเมื่อทำให้ฉันโกรธ			.765	.602
A1. ฉันตบหรือเตะนักเรียนคนอื่น			.695	.525
A3. ฉันชอบตบหัวเพื่อนคนที่เขาอ่อนแอกว่า			.658	.471
eigenvalue	2.088	1.998	1.695	5.781
ร้อยละของความแปรปรวนร่วม	17.403	16.651	14.129	48.183

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีสามองค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวนตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัด ให้ชื่อว่าการกลั่นแกล้งด้วยวาจา องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวน 4 ตัวชี้วัด ให้ชื่อว่าการกลั่นแกล้งทางสังคม และองค์ประกอบที่ 3 มี 3 ตัวชี้วัด ให้ชื่อว่าการกลั่นแกล้งทางกาย มีค่าไอเกน เท่ากับ 2.088 1.998 และ 1.695 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 ทุกองค์ประกอบ และมีความร้อยละความแปรปรวนรวมเท่ากับ 48.183

2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน องค์ประกอบและตัวชี้วัดการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ได้ผลปรากฏดังภาพที่ 1



Chi-Square=58.48, df=44, P-value=0.07080, RMSEA=0.016

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันระดับสองของการกลั่นแกล้งในโรงเรียน

จากภาพที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันระดับสองของการกลั่นแกล้งในโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจามีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือองค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย และสุดท้ายเป็นองค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคม เมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไคสแควร์เท่ากับ 58.48 ที่องศาอิสระ 44 มีความน่าจะเป็น .07 ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ เท่ากับ 1.33 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 แสดงว่าองค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้าง

อภิปรายผล

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจา องค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคม และองค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Green, J. G. et al. ที่พบว่าการกลั่นแกล้งประกอบด้วยการกระทำซ้ำ ๆ และการทำร้ายร่างกายโดยเจตนา ซึ่งการกลั่นแกล้งได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นปัญหาร้ายแรง (Green, J. G. et al., 2013) ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเหนือได้กำหนดมาตรฐานและข้อกำหนดใหม่สำหรับโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกลั่นแกล้ง เพื่อตอบสนองความต้องการใหม่เหล่านี้ ผู้กำหนดนโยบายการศึกษาสามารถหันไปหาหน่วยงานวิจัยขนาดใหญ่และให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและการแทรกแซงที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะหลักหกประการสำหรับนโยบายของโรงเรียนที่เกิดจากการวิจัยการกลั่นแกล้งนี้คือ 1) ประเมินความชุกของการกลั่นแกล้ง 2) พัฒนานโยบายต่อต้านการรังแกทั่วทั้งโรงเรียน 3) จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทั่วทั้งโรงเรียน 4) ดำเนินโครงการป้องกันตามหลักฐาน 5) สร้างการสนับสนุนความเป็นผู้นำที่แข็งแกร่ง และ 6) ใช้แนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และมีบางองค์ประกอบที่สอดคล้องกับการศึกษาของ สกล วรเจริญศรี กล่าวว่า การกลั่นแกล้งเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นมา เป็นระยะเวลาหนึ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรม ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กหรือ เยาวชน โดยมีลักษณะของการเกิดพฤติกรรมที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นความตั้งใจ การได้รับผลกระทบ การกระทำซ้ำ ๆ ระยะเวลายาวนาน ซึ่งรูปแบบของการกลั่นแกล้งสามารถจำแนกได้เป็นการกลั่นแกล้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านคำพูด และกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (สกล วรเจริญศรี, 2559) และการศึกษาของ ชุตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสา วัชรสินธุ์ พบว่ารูปแบบของการรังแกที่พบ มากที่สุดคือ การรังแกด้วยวาจา ได้แก่ การใช้คำพูดหยาดคายล้อเลียน ส่วนการรังแกด้วยการทำร้าย ร่างกาย ได้แก่ การชก เตะ ตบ ตี พบในเพศชายมากกว่าหญิง จะเห็นได้ว่าการกลั่นแกล้งในโรงเรียนที่สำคัญจะมีองค์ประกอบทางวาจาเป็นการพูดที่ทำให้คนอื่นเสียใจ รู้สึกอาย และเป็นคนไม่มีค่า ด้านร่างกายจะเป็นการทำร้ายร่างกายเป็นประจำทำให้เด็กบางคนเก็บกดไม่มีทางออกส่งผลให้ก่อความรุนแรงกับสังคมได้ หรือร้ายสุดจนถึงขั้นทำร้ายตนเองและคนรอบข้าง

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีตัวชี้วัดทั้งหมด 12 ตัวชี้วัด มีสามองค์ประกอบ ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจา มีตัวชี้วัด 5 ตัวคือ ฉันทชอบพูดนินทาเพื่อนคนอื่น ฉันทชอบพูดล้อเลียนเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด ฉันทชอบล้อเลียนเพื่อนคนอื่น ฉันทชอบล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน และฉันทชอบตบตีเพื่อนเบา ๆ โดยฉันทคิดว่าเป็นเรื่องสนุก ตัวชี้วัดที่ว่าฉันทชอบพูดนินทาเพื่อนคนอื่นจะมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญมากในองค์ประกอบนี้ การนินทาผลต่อสังคมเป็นอย่างสูงทำให้เกิดความแตกแยกห้องโรงเรียนไม่สามัคคีกัน สอดคล้องกับ Shaw, A. K. et al. ได้ศึกษาผลของการนินทาต่อสังคมออนไลน์ พบว่า ผลกระทบของการนินทาที่แพร่กระจายบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ข้อมูลที่ส่งผ่านระหว่างบุคคลสองคน A และ B เกี่ยวกับบุคคลที่สาม C ซึ่งมีผลต่อความสัมพันธ์ของทั้งสาม อ่อนแอลง นอกจากนี้ตัวชี้วัดอื่น ๆ ก็มีความสำคัญลดลงตามลำดับ ดังจึงควรหาวิธีป้องกันการนินทาวาไรยของนักเรียนไม่ให้เกิดขึ้นเพราะจะส่งผลร้ายมาอีกด้วย องค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคมมีตัวชี้วัด 4 ตัวคือ ฉันทมีความสุขถ้าเพื่อนแตกแยกกัน ฉันทชอบเวลาที่ทำให้เพื่อนรู้สึกไม่ดีและแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน ฉันทมีความสุขถ้าเพื่อนทะเลาะกัน และฉันทชอบยุให้เพื่อนทะเลาะกัน องค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย มีตัวชี้วัด 3 ตัว คือ ฉันทจะทำร้ายร่างกายเพื่อนเมื่อทำให้ฉันทโกรธ ฉันทบหรือเตะนักเรียนคนอื่น และฉันทชอบตบหัวเพื่อนคนที่เขาอ่อนแอกว่า จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบการกลั่นแกล้งทางวาจาจะมีผลต่อหลายอย่างทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนหรือระหว่างครูกับนักเรียนอีกด้วย ซึ่งการกลั่นแกล้งทางสังคมจะเป็นความรู้สึกอยู่คนเดียวไม่ส่งผลต่อคนอื่นแต่ก็เกิดจากความสุขที่อยู่บนความทุกข์ของคนอื่น (Shaw, A. K. et al., 2011)

การกลั่นแกล้งในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจามีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือองค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย และสุดท้ายเป็นองค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคม เมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไคสแควร์เท่ากับ 58.48 ที่องศาอิสระ 44 มีความน่าจะเป็น .07 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 แสดงว่า องค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 การพัฒนาตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปใช้ได้จริง (ชุตินาถ ศักรินทร์ และอริษา วัชรสินธุ, 2557)

องค์ความรู้ใหม่

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งด้วยวาจา มี 5 ตัวชี้วัด คือ 1) ฉันชอบพูดนินทาเพื่อนคนอื่น 2) ฉันชอบพูดล้อเลียนเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด 3) ฉันชอบล้อเลียนเพื่อนคนอื่น 4) ฉันชอบล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน 5) ฉันชอบตบตีเพื่อนเบา ๆ โดยฉันคิดว่าเป็นเรื่องสนุก

องค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคม มี 4 ตัวชี้วัด คือ 1) ฉันมีความสุขถ้าเพื่อนแตกแยกกัน 2) ฉันชอบเวลาที่ทำให้เพื่อนรู้สึกไม่ดีและแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน 3) ฉันจะมีความสุขถ้าเพื่อนทะเลาะกัน 4) ฉันชอบยุให้เพื่อนทะเลาะกัน

องค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย มี 3 ตัวชี้วัด คือ 1) ฉันจะทำร้ายร่างกายเพื่อนเมื่อทำให้ฉันโกรธ 2) ฉันตบหรือเตะนักเรียนคนอื่น 3) ฉันชอบตบหัวเพื่อนคนที่เขาอ่อนแอกว่า ซึ่งองค์ประกอบและตัวชี้วัดทั้งหมดได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจา องค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคม และองค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย ทุกองค์ประกอบมีค่าไอเกนสูงกว่า 1 และมีความค่าความแปรปรวนร่วมร้อยละ 48.183 ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าทุกองค์ประกอบมีความค่าความแปรปรวนร่วมมากกว่าร้อยละ 60

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีตัวชี้วัดทั้งหมด 12 ตัวชี้วัด ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจา มีตัวชี้วัด 5 ตัวคือ ฉันชอบพูดนินทาเพื่อนคนอื่น ฉันชอบพูดล้อเลียนเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด ฉันชอบล้อเลียนเพื่อนคนอื่น ฉันชอบล้อเลียนชื่อพ่อแม่เพื่อน และฉันชอบตบตีเพื่อนเบา ๆ โดยฉันคิดว่าเป็นเรื่องสนุก องค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคมมีตัวชี้วัด 4 ตัวคือ ฉันมีความสุขถ้าเพื่อนแตกแยกกัน ฉันชอบเวลาที่ทำให้เพื่อนรู้สึกไม่ดีและแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน ฉันจะมีความสุขถ้าเพื่อนทะเลาะกัน และฉันชอบยุให้เพื่อนทะเลาะกัน องค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย มีตัวชี้วัด 3 ตัว คือ ฉันจะทำร้ายร่างกายเพื่อนเมื่อทำให้ฉันโกรธ ฉันตบหรือเตะนักเรียนคนอื่น และฉันชอบตบหัวเพื่อนคนที่เขาอ่อนแอกว่า ทุกตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.3 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

การกลั่นแกล้งในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 1 การกลั่นแกล้งทางวาจามีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือองค์ประกอบที่ 3 การกลั่นแกล้งทางกาย และสุดท้ายเป็นองค์ประกอบที่ 2 การกลั่นแกล้งทางสังคม เมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไคสแควร์เท่ากับ 58.48 ที่องศาอิสระ 44 มีความน่าจะเป็น .07 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 แสดงว่า องค์ประกอบการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. คุณครูควรสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้วาจาหรือฝึกพูดให้เหมาะสมกับบุคคลอื่นเพราะทั้งการพูดนินทาเพื่อนคนอื่น การพูดล้อเลียนเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด การล้อเลียนเพื่อนคนอื่น และการเล่นล้อเลียนพ่อแม่เพื่อน มีผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียนทั้งสิ้นทำให้มีผลเสียตามมาอย่างมาก

2. โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการลดการกลั่นแกล้งในด้านต่าง ๆ ทั้งทางวาจา ทางกาย และทางสังคมให้มีการฝึกอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น การเล่นดนตรี การกีฬาที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เล่นร่วมกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการกลั่นแกล้งในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ทั้งสาม 3 องค์ประกอบ มีความค่าความแปรปรวนร่วมร้อยละ 48.183 ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าทุกองค์ประกอบมีความค่าความแปรปรวนร่วมมากกว่าร้อยละ 60 แสดงให้เห็นว่ายังมีตัวแปรอื่นอีกที่สามารถใช้เพิ่มการวัดได้ เช่น การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ จะทำให้ค่าความแปรปรวนร่วมมีร้อยละที่สูงขึ้นได้

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมให้ลดการกลั่นแกล้งในโรงเรียน เพื่อจะได้มีแนวทางในการฝึกและใช้เป็นกิจกรรมในโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2561). ไทยอันดับ 2 “เด็กกรังแกล้งกันโรงเรียน” พบเหยื่อปีละ 6 แสนคน. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2563 จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27485>

- ชุตินาถ ศักรินทร์ และอริษา วัชรสินธุ์. (2557). ความชุกของการข่มเหงรังแกและปัจจัยด้านจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเด็กมัธยมต้นเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 59(3), 221-230.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). พบ ม.1 ยิ่งดื้อเพื่อนร่วมห้อง "เตรียมการมาจากบ้าน" อ้างแค้นล้อเป็นตุ๊ด. เรียกใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1728916>
- สกล วรเจริญศรี. (2559). *การข่มเหงรังแก*. เรียกใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2563 จาก ejournals.swu.ac.th
- Demaray, M. K. et al. (2014). Bullying participant behavior questionnaire (BPBQ): establishing a reliable and valid measure. *Journal of School Violence*, 15, 158-188.
- Dorio, N. B. et al. (2019). School Climate Counts: A Longitudinal Analysis of School Climate and Middle School Bullying Behaviors. *International Journal of Bullying Prevention*, 1-17.
- Green, J. G. et al. (2013). Identifying bully victims: Definitional versus behavioral approaches. *Psychological Assessment*, 25(2), 651-657.
- Hair, J. F. et al. (2019). *Multivariate Data Analysis, Eighth Edition*. Hampshire, United Kingdom: Cengage Learning.
- Huang, Y. Y., & Chou, C. (2010). An analysis of multiple factors of cyberbullying among junior high school students in Taiwan. *Journal of Computers in Human Behavior*, 26(6), 1581-1590.
- Shaw, A. K. et al. (2011). The effect of gossip on social networks. *Journal Complexity*, 16(4), 39-47.
- Udris, R. (2015). Cyberbullying in Japan: An exploratory study. *International Journal of Cyber Society and Education*, 8(2), 59-80.
- Ybarra, M. L. et al. (2019). Perceptions of middle school youth about school bullying. *Journal of adolescence*, 75, 175-187.

โครงสร้างและวงความหมายของชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย*

STRUCTURES AND MEANINGS OF VILLAGE NAMES IN THE SRIVIJAYA EMPIRE

สุวิมล เวชวิโรจน์

Suwimon Vatviroj

จอมขวัญ สุthinนท์

Jomkwan Sudhinont

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Prince of Songkla University, Thailand

E-mail: Suwimon026@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนำเสนอผลการศึกษา 2 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้างและวงความหมายของชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย ได้แก่ ศิริรัฐนิคม ไชยา และท่าทอง จำนวน 146 หมู่บ้าน แหล่งข้อมูลเอกสารจากองค์กรบริหารส่วนตำบล และระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษาด้านโครงสร้าง ได้แก่ 1) โครงสร้างองค์ประกอบเดียว จำนวน 32 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.92 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพืชและชื่อสัตว์ จำนวน 8 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.48 2) ด้านภูมิศาสตร์ จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.11 3) ด้านความเชื่อและค่านิยม จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.11 4) ด้านสิ่งปลูกสร้าง จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.37 และ 5) ด้านสิ่งของเครื่องใช้ จำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.69 ส่วนโครงสร้างหลายองค์ประกอบ พบโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ จำนวน 105 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 71.92 ได้แก่ 1) เขตการปกครอง + ภูมิศาสตร์ + คำที่แสดงชื่อเฉพาะ จำนวน 21 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 14.38 2) เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + คุณลักษณะ จำนวน 19 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.01 3) เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + พืชเศรษฐกิจ จำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และโครงสร้าง 4 องค์ประกอบ จำนวน 9 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.16 2. ด้านวงความหมายสามารถจำแนกออกเป็น 5 วง ได้แก่ 1) วงความหมายที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ จำนวน 95 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 65.07 2) วงความหมายที่แสดงถึงสิ่งของเครื่องใช้ จำนวน 14 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.59 3) วงความหมายที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล จำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.90 4) วงความหมายที่แสดงถึงสถานภาพสูงส่ง

* Received 29 August 2021; Revised 11 November 2021; Accepted 11 November 2021

จำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และ 5) วงความหมายที่แสดงถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 11 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 7.54

คำสำคัญ: ชื่อ, หมู่บ้าน, อาณาจักรศรีวิชัย, โครงสร้าง, วงความหมาย

ABSTRACT

This research article presents two aspects of village names in three towns of the Srivijaya Empire: Khirirat Nikhom, Chaiya, and Tha Thong, covering 146 villages. The data sources were paper documents and electronic documents from Subdistrict Administrative Organizations. The study results revealed two types of structure: single-component structure (32 villages or 21.92%) and multiple-component structure (114 villages or 78.08%). The single-component structure could be classified into 5 aspects: 1) Plants and animals (8 villages or 5.48%), 2) Geographical characteristics (6 villages or 4.11%), 3) Beliefs and values (6 villages or 4.11%), 4) Buildings (2 villages or 1.37%), and 5) Objects and utensils (1 village or 0.69%). For multi-component structure, 3-component structure comprised 105 villages or 71.92% classified into 3 groups: 1) Administrative area + geographical characteristics + specific name (21 villages or 14.38%, 2) Administrative area + geographical conditions + characteristics (19 villages or 13.01%, and 3) Administrative area + geographical conditions + economic plants (13 villages or 8.90%). For 4-component structure, it comprised 9 villages or 6.16%. Regarding meanings of the names, they could be classified into 5 groups: 1) Environmental and natural conditions (95 villages or 65.07%, 2) Objects and utensils (14 villages or 9.59%), 3) Auspiciousness (13 villages or 8.90%), and 4) High status (13 villages or 8.90%), and 5) Sacredness (11 villages or 7.54%).

Keywords: Name, Village, Srivijaya Empire, Structure, Meaning

บทนำ

ชื่อบ้านนามเมือง นามสถานที่สำคัญ ตำบลและชื่อหมู่บ้านซึ่งชาวบ้านเรียกขานกันมาอย่างยาวนาน ตามความหมายและวิธีคิดในการก่อตั้งที่สัมพันธ์กับภูมิศาสตร์กายภาพ ประวัติศาสตร์ ตำนาน หรือผู้นำก่อตั้งถิ่นฐานที่อยู่ สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของความเข้าใจที่คนในท้องถิ่นใช้ประกอบการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การศึกษา เมื่อกล่าวถึงการตั้งชื่อหมู่บ้านพบว่า ไม่ได้เป็นเพียงสัญลักษณ์เพื่อจดจำได้ หมายรู้เท่านั้น หากแต่ถ้อยคำที่ใช้เรียกชื่อตลอดจนเรื่องราวความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน เป็น

เสมือนเครื่องบันทึกเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นจึงเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ทราบถึงลักษณะเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนกลุ่มชนในท้องถิ่นได้ ทั้งนี้เนื่องจากประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านทั้งหลายมักจะเริ่มต้นด้วยความจดจำบอกเล่ากันมาเป็นเวลานาน เรื่องราวของชื่อหมู่บ้านมีลักษณะการผสมผสานของนิทานพื้นบ้าน และข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์หลายยุคหลายสมัย เข้าไว้ในเรื่องเดียวกัน ชื่อหมู่บ้านต่าง ๆ จึงสะท้อนภูมิปัญญาแนวความคิดความเชื่อและวิถีการดำเนินชีวิตที่กลุ่มชนสืบทอดกันมา นอกจากนี้ยังทำให้มองเห็นการสืบทอดภาพทางสังคม และวัฒนธรรมความสัมพันธ์ของชุมชน และมีปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่สืบเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัชริยะ, 2536)

การศึกษาเกี่ยวกับชื่อหมู่บ้าน เป็นความรู้รอบตัวที่คนในท้องถิ่นควรจะเก็บศึกษาและรวบรวมเอาไว้ ดังที่ สงวน อึ้งคง ได้กล่าวไว้ว่า ประชาชนแต่ละประเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาค้นคว้าเรื่องและสภาพความเป็นมา และเหตุการณ์ในประเทศของตนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ว่าจังหวัดหนึ่งอำเภอหนึ่งตั้งอยู่ที่ไหน มีภูมิประเทศอย่างไร ประวัติความเป็นมา และมีเรื่องราวปรากฏในพงศาวดารกันทั้งโบราณสถานวัตถุอย่างไรบ้าง (สงวน อึ้งคง, 2514) อาณาจักรศรีวิชัยเป็นแหล่งสะสมอารยธรรมและสืบทอดกันมายาวนาน จากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบในดินแดนแห่งนี้ทำให้ทราบว่า สถาปนาเมืองขึ้นทำให้มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาการของเมืองเป็นอย่างยิ่ง สุราษฎร์ธานีดินแดนทางประวัติศาสตร์ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัย นับว่าเป็นเป็นศูนย์กลางชุมชนเมืองที่ถูกจัดตั้งด้วยปัจจัยทางภูมิศาสตร์รอบอ่าวบ้านดอนเป็นศูนย์กลางการค้าขายนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยพัฒนามาพร้อม ๆ กับชุมชนโบราณอีกหลายแห่ง (บรรจบ เทียมทัด, 2526) ประกอบด้วยชุมชนเมืองสำคัญ ๆ ในอดีตดังต่อไปนี้

เมืองไชยาเมืองโบราณมีศูนย์กลางที่ราบลุ่มคลองไชยาเกิดขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 10 เกิดผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมด้านศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธแบบเถรวาท มีชื่อเสียงมากเมื่อครั้งวัฒนธรรมศรีวิชัยเจริญรุ่งเรืองในราวพุทธศตวรรษที่ 13-17 เมืองไชยาเป็นเมืองหนึ่งในเมืองสิบสองนักษัตรของอาณาจักรนครศรีธรรมราช ชื่อว่า “เมืองบันไทยสมอ” มีร่องรอยทางประวัติศาสตร์ เช่น พระบรมธาตุไชยา เจดีย์วัดแก้วและเจดีย์วัดหลง เครื่องประดับพวกเครื่องปั้นดินเผา ลูกปัด และยังมีจารึกวัดเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เมืองศรีวิชัยเดิมเป็นเมืองขนาดเล็ก เรียกกันว่าเมือง “ธาราวดี” บ้าง “คงคาราวดี” บ้าง มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาโอบล้อมไปด้วยลำน้ำที่ไหลผ่าน เดิมเมืองนี้ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำรอบ ภายหลังมาขึ้นกับเมืองตะกั่วป่าและยังไม่มีมีการปกครองเป็นหัวเมืองจึงเรียกกันว่า “ศรีวิชัยนิคม” เมืองนี้เป็นเมืองหน้าด่านควบคุมสินค้าทางเดินบกข้ามแหลมมลายูระหว่างฝั่งทะเลตะวันตกกับฝั่งทะเลตะวันออก มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ ดีบุกไม้ และของป่าทำให้ศรีวิชัยนิคมมีโอกาสพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนขนาดใหญ่ได้ด้วยปัจจัยสองประการคือ ประการแรกเกิดจากการตั้งด่านสำหรับขนถ่ายสินค้าและคนโดยสารข้ามคาบสมุทรมลายูจากฝั่งตะวันตก ประการที่สอง เกิดจาก

การเป็นแหล่งผลิตดีบุก ไม้ และของป่าจึงมีราษฎรอพยพโยกย้ายเข้าไปอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเกิดเป็นชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นมา ดังที่มีการค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้ของมนุษย์สมัยหินกลางสมัยหินใหม่ และ สมัยโลหะ หน้าถ้ำสิงขรซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดถ้ำสิงขรมีเจดีย์รูปทรงที่ได้รับอิทธิพลศิลปะสมัยศรีวิชัย 1 องค์ กลางคูหาถ้ำจะมี พระพุทธรูปปูนปั้นปางป่าเลไลยก์ ด้านหลังตามแนวของผนังจะมีพระพุทธรูปเรียงรายอยู่เป็นจำนวนมาก วัดวาอาราม เช่น วัดถ้ำสิงขร วัดน้ำรอบ และวัดเขาพระอานนท์

เมืองท่าทองเป็นเมืองขนาดใหญ่ เชื่อกันว่าเป็นเมืองสิบสองนักษัตรของนครศรีธรรมราช ชื่อ “เมืองสะอูเลา” ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มลำนํ้าท่าอุแท และคลองกะตะควบคู่กันในอำเภอกาญจนดิษฐ์ อายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 18-19 เป็นต้นมา เป็นชุมชนกระจัดกระจาย พบว่าตำบลข้างขวาและใกล้เคียงมีศิลปกรรมสมัยทวารวดี สมัยรัชกาลที่ 3 ได้โปรดเกล้าให้ย้าย “เมืองท่าทอง” จากริมคลองท่าเพชร (คลองท่าทองใหม่) มาตั้งที่ “บ้านดอน” เนื่องจากบริเวณนี้เป็นชุมชนหนาแน่น ชาวบ้านส่วนหนึ่งอพยพมาจากเมืองท่าทองได้รับความเสียหายจากศึกพม่าครั้งก่อน และบ้านดอนเป็นท่าเรือรับส่งสินค้า โปรดเกล้าให้ยกฐานะเป็นเมืองจัตวา ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครพระราชพระราชนามใหม่ให้ว่า “ท่าทอง” ได้รับเอาศิลปวัฒนธรรมศรีวิชัย จากเมืองไชยาซึ่งอยู่ฝั่งอ่าวตรงกันข้ามมาพัฒนาท้องถิ่นของตนโดยสร้างพุทธสถานสำคัญขึ้นเป็นแห่งแรกที่ถ้ำวัดเขาพระนimbangลุ่มน้ำท่าทองได้สละกำลังกายกำลังทรัพย์สร้างพระพุทธรูปเป็นพระประธานเป็นพระนอนหุ้มด้วยทองคำตลอดทั้งองค์จึงเรียกว่า “พระทอง” และเรียกขานนี้ว่าเขาพระทอง (ประยูร อุลุชาฎะ, 2527)

การผูกร้อยเรื่องราวของอาณาจักรศรีวิชัยได้แยกออกเป็น 3 เมือง คือ เมืองไชยา เมืองคีรีรัฐนิคม และเมืองท่าทองก่อนที่จะผนวกรวมกันจนกลายมาเป็นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนั้นชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยที่จะศึกษาในงานชิ้นนี้จึงเป็นข้อมูลต้นบรรพบุรุษของผู้คนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นเมืองเก่าซึ่งติดกับทะเล และเป็นทางผ่านติดต่อค้าขายในสมัยก่อน แสดงให้เห็นว่าอาณาจักรศรีวิชัยเป็นแหล่งรวมของผู้คนและมีผู้คนอาศัยอยู่หลายชั่วอายุคน ทำให้มีการสร้างสมและสืบทอดวัฒนธรรม

ด้วยที่มาและความสำคัญของแหล่งข้อมูล คือ จุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเข้าถึงการศึกษาชื่อหมู่บ้านด้วยการวิเคราะห์โครงสร้างไวยากรณ์ระดับคำในภาษาไทยเป็นเกณฑ์สำคัญในการประกอบคำเรียกชื่อหมู่บ้าน วงความหมาย ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องผู้คน ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พืช หรือสัตว์ ฯ ในดินแดนแห่งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโครงสร้างและวงความหมายของชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย อันเป็นการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อแวดวงการศึกษาด้านภาษาไทย และเป็นการเก็บรวบรวมประวัติของชื่อบ้านในอาณาจักรศรีวิชัยเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในด้านหลักฐานและเอกสารในการค้นคว้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. โครงสร้างการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย
2. วงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของโครงสร้างชื่อหมู่บ้านใช้แนวคิดโครงสร้างทางภาษาศาสตร์ ผู้เขียนวิเคราะห์ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงอาณาจักรศรีวิชัย ได้แยกออกเป็น 3 เมือง คือ เมืองไชยา เมืองคีรีรัฐนิคม และเมืองท่าทอง ก่อนที่จะผนวกรวมกันจนกลายมาเป็นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนั้นชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยที่จะศึกษาในงานชิ้นนี้จึงเป็นข้อมูลต้นบรรพบุรุษของผู้คนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2564 จากที่ว่าการอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล และระบบอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 146 ชื่อ แบ่งเป็นอำเภอคีรีรัฐนิคม 84 หมู่บ้าน อำเภอไชยา 54 หมู่บ้าน และเทศบาลตำบลท่าทอง 8 หมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงสภาพภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่มีส่วนในการแสดงอัตลักษณ์ของคนในท้องถิ่น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของโครงสร้างทางความหมายของชื่อหมู่บ้านใช้แนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายหรือการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential Analysis)

3. นำเสนอผลการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ประกอบตัวอย่างและแจกแจงความถี่นามทั่วไปของชื่อหมู่บ้าน

4. นำเสนอสรุปผลการศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ประกอบตารางแสดงจำนวนข้อมูล พร้อมอภิปรายผลรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจำแนกผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ 1) โครงสร้างการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย และ 2) วงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย ดังนี้

1. โครงสร้างการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

ผลการศึกษาโครงสร้างการตั้งชื่อหมู่บ้านในสมัยศรีวิชัย พบว่า มีโครงสร้างองค์ประกอบเดียว และโครงสร้างหลายองค์ประกอบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างองค์ประกอบเดี่ยว และโครงสร้างหลายองค์ประกอบ

สรุปการใช้ภาษา	อำเภอ			รวม	ร้อยละ
	ศีร์ษะเกษ	ไชยา	ท่าทอง		
โครงสร้างองค์ประกอบเดี่ยว	17	13	2	32	21.92
ภูมิศาสตร์	3	3	-	6	4.11
พืชและชื่อสัตว์	4	3	1	8	5.48
ความเชื่อค่านิยม	5	-	1	6	4.11
สิ่งของเครื่องใช้	1	-	-	1	0.69
สิ่งปลูกสร้าง	1	1	-	2	1.37
อื่น ๆ	3	6	-	9	6.16
โครงสร้างหลายองค์ประกอบ โครงสร้าง 3 องค์ประกอบ	63	36	6	105	71.92
เขตการปกครอง + ภูมิศาสตร์ + คำที่แสดงชื่อเฉพาะ	9	10	2	21	14.38
เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + พืชเศรษฐกิจ	7	4	2	13	8.90
เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + คุณลักษณะ	15	3	1	19	13.01
เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + สภาพภูมิศาสตร์	4	2	-	6	6.16
เขตการปกครอง + พืชเศรษฐกิจ + คุณลักษณะ	3	2	-	5	3.42
เขตการปกครอง + คุณลักษณะ + พืชเศรษฐกิจ	2	2	-	4	2.74
เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + ชื่อเรียก (สัตว์)	4	-	-	4	2.74
เขตการปกครอง + คำที่บอกคุณลักษณะ + คำที่บอกคุณลักษณะ	1	1	-	2	1.37
เขตการปกครอง + คำที่บอกคุณลักษณะ + คำกริยาแสดงอาการ	3	2	1	6	6.16
เขตการปกครอง + คุณลักษณะ + สภาพภูมิศาสตร์	3	-	-	3	2.05
เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + เครื่องมือเครื่องใช้	2	3	-	5	3.32
เขตการปกครอง + ชื่อเฉพาะ + ชื่อเฉพาะ	1	3	-	4	2.74
อื่น ๆ	6	2	-	8	5.48
โครงสร้าง 4 องค์ประกอบ	6	3	0	9	6.16
เขตการปกครอง + สิ่งปลูกสร้าง + ภูมิศาสตร์ + คำแสดงกริยา	2	1	-	3	2.05
เขตการปกครอง + ภูมิศาสตร์ + ชื่อเฉพาะ + คุณลักษณะ	1	1	-	2	1.37
เขตการปกครอง + ภูมิศาสตร์ + ภูมิศาสตร์ + เครื่องใช้	2	0	-	2	1.37
เขตการปกครอง + ภูมิศาสตร์ + กริยาอาการ + กริยาอาการ	1	1	-	2	2.05
รวม	84	54	8	146	100

ตารางที่ 1 ข้างต้นเป็นชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย รวม 146 หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็น โครงสร้างองค์ประกอบทางความหมายเดี่ยว จำนวน 32 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.92 และ โครงสร้างหลายองค์ประกอบ จำนวน 114 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 78.02 ทั้งนี้ ในส่วนของ โครงสร้างองค์ประกอบเดี่ยว เรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ด้านพืชและชื่อสัตว์ จำนวน 8 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.48 ตัวอย่าง อำเภอศีร์ษะเกษ เช่น บ้านกะเปา บ้านต้นไม้ บ้านนก

ยาง บ้านยาง อำเภอไชยา เช่น บ้านฉมัน บ้านตะกรบ บ้านโพธิ์ และเทศบาลตำบลท่าทอง เช่น บ้านสน ด้านภูมิศาสตร์ จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.11 ตัวอย่างอำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านควน บ้านท่า บ้านปากคู และอำเภอไชยา เช่น บ้านเหนือ บ้านกลาง บ้านล่าง ด้านความเชื่อและค่านิยม จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.11 ตัวอย่างอำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านฉลาด บ้านสุขสัน ด้านสิ่งปลูกสร้าง จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.37 ตัวอย่าง อำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านท่าเนียบ อำเภอไชยา เช่น บ้านเวียง และด้านสิ่งของเครื่องใช้ จำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.69 เช่น บ้านท่ากระดาน

โครงสร้างหลายองค์ประกอบ พบว่า ในส่วนของโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ จำนวน 105 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 71.92 ขอยกตัวอย่างมาเพียง 10 อันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) เขตการปกครอง + ภูมิศาสตร์ + คำที่แสดงชื่อเฉพาะ จำนวน 21 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 14.38 ตัวอย่างอำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านหนองขี บ้านบางพระ บ้านถ้ำสิงขร บ้านเกาะยวน บ้านปากหาร บ้านหาดพอ อำเภอไชยา เช่น บ้านห้วยพุน บ้านป่าเว บ้านหนองขี้เป็ด บ้านดอนพุด บ้านปากด่าน บ้านดอนตวัด อำเภอท่าทอง เช่น บ้านสวนหมี่ บ้านท่าเกตุ 2) เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + คุณลักษณะ จำนวน 19 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ตัวอย่าง อำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านเกาะกลาง บ้านทรายแก้ว บ้านหินดาน บ้านหนองรี บ้านนาใหม่ บ้านคลองขนาน บ้านท่าตื้น บ้านเขาน้อย อำเภอไชยา เช่น บ้านนาหลวง บ้านทุ่งนอก บ้านถิ่นหลวง 3) เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + พืชเศรษฐกิจ จำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.90 ตัวอย่าง อำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านป่ายาง บ้านหาดมะเดื่อ บ้านนาชะอม บ้านควนทั้ง บ้านท่าไคร อำเภอไชยา เช่น บ้านป่าอ้อย บ้านวังหลุมพี บ้านนาแค บ้านหนองผักหนาม เทศบาลตำบลท่าทอง เช่น บ้านดอนยาง บ้านดอนสน 4) การปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + สภาพภูมิศาสตร์ จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.16 ตัวอย่างอำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านทุ่งดอน บ้านทุ่งลาน บ้านปากคู บ้านหาดกรวด อำเภอไชยา เช่น บ้านแหลมทราย 5) เขตการปกครอง + คุณลักษณะ + สภาพภูมิศาสตร์จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.16 ตัวอย่าง อำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านบนนา บ้านหน้าเขา 6) เขตการปกครอง + พืชเศรษฐกิจ + คุณลักษณะ จำนวน 5 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.42 ตัวอย่างอำเภอคีรีรัฐนิคม เช่นบ้านตะเคียนทอง บ้านไทรงามบ้านกะเปาใต้ อำเภอไชยา เช่น บ้านไทรงาม 7) เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + เครื่องมือเครื่องใช้จำนวน 5 หมู่บ้าน คิดเป็น ร้อยละ 3.42 ตัวอย่าง อำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านปากพาย 8) เขตการปกครอง + คำกริยาแสดงอาการ + พืชเศรษฐกิจ จำนวน 5 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.42 ตัวอย่าง อำเภอคีรีรัฐนิคม เช่น บ้านทับเรียน บ้านหน้ากะเปา 9) เขตการปกครอง + คุณลักษณะ + พืชเศรษฐกิจ จำนวน 4 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.74 ตัวอย่าง อำเภอคีรีรัฐนิคม บ้านเขี้ยวไทรบ้านโตนยาง บ้านย่านมะปราง อำเภอไชยา เช่น บ้านสามสัก 10) เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + ชื่อเรียก (สัตว์) จำนวน 4 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.74 ตัวอย่าง อำเภอคีรีรัฐนิคม บ้านบางกา บ้านถ้ำผึ้ง บ้านท่าช้าง บ้านวังปลาย

โครงสร้าง 4 องค์ประกอบ จำนวน 9 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.16 ได้แก่ 1) เขตการปกครอง + สิ่งปลูกสร้าง+ภูมิศาสตร์+คำแสดงกริยาอาการ จำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.05 เช่น บ้านบ่อน้ำผุด 2) เขตการปกครอง+ภูมิศาสตร์+ชื่อเฉพาะ+คุณลักษณะ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.37 เช่น บ้านห้วยพุนบน บ้านควนไทยเจริญ 3) เขตการปกครอง+ภูมิศาสตร์+ภูมิศาสตร์+เครื่องใช้ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.37 เช่น บ้านน้ำตกคลองพาย และ 4) เขตการปกครอง+ ภูมิศาสตร์+กริยาอาการ + กริยาอาการ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.37 เช่น บ้านปากทำเรียง บ้านสมานมิตร เป็นต้น

1. วงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

ตารางที่ 2 ผลสรุปวงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

ผลสรุปการใช้ภาษา	อำเภอ			รวม	ร้อยละ
	ศรีรัฐนิคม	ไชยา	ท่าทอง		
สิ่งของเครื่องใช้	4	5	-	9	6.17
สิ่งศักดิ์สิทธิ์	3	3	-	6	4.11
แสดงถึงสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ	71	38	7	116	79.45
ความสิริมงคล	3	4	1	8	5.48
สถานภาพสูงส่ง	3	4	-	7	4.79
รวม	84	54	8	146	100

ตารางที่ 2 ข้างต้นเป็นการแสดงลำดับความมากน้อยของวงความหมายในการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยโดยมีรายละเอียดดังนี้คือ วงความหมายที่พบมากที่สุดเรียงลำดับ 1-5 คือ วงความหมายแสดงถึงสภาพแวดล้อมและธรรมชาติจำนวน 116 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 79.64 ตัวอย่างอำเภอศรีรัฐนิคม เช่น บ้านหินดาน บ้านวังถ้ำ บ้านหนองรี บ้านคลองขนาน อำเภอไชยา เช่น บ้านห้วยพุน บ้านป่าอ้อย บ้านทุ่งนางเกา บ้านดอนดวด อำเภอท่าทอง เช่น บ้านสวนหมี่ บ้านดอนยาง บ้านสน บ้านดอนสน บ้านสะทอน บ้านท่าเกตุ วงความหมายของสิ่งของเครื่องใช้ จำนวน 9 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.17 ตัวอย่างอำเภอศรีรัฐนิคม เช่น บ้านเชิงสมอ อำเภอไชยา เช่น บ้านปอคา บ้านฝายพรุ บ้านปากท้อ บ้านปากด่าน วงความหมายที่แสดงความเป็นสิริมงคล จำนวน 8 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.48 ตัวอย่างอำเภอศรีรัฐ เช่น บ้านควนไทยเจริญ บ้านควนสมานมิตร บ้านฉลาด อำเภอไชยา เช่น บ้านกุน บ้านตลาดไชยา เมืองสงขลา บ้านหัวนอน และเทศบาลตำบลท่าทอง เช่น บ้านปากน้ำท่าทอง วงความหมายที่แสดงถึงสถานภาพสูงส่ง จำนวน 7 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.79 ตัวอย่าง อำเภอศรีรัฐนิคม เช่น บ้านทำเนียบ บ้านแสงอรุณ บ้านยวนสาว อำเภอไชยา เช่น บ้านท่าใหญ่ บ้านนาหลวง บ้านเดิมเจ้าบ้านขอม และวงความหมายที่แสดงถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.11 ตัวอย่างอำเภอศรีรัฐนิคม เช่น บ้านบางพระ บ้านนางแก้ว บ้านถ้ำสิงขร อำเภอไชยา เช่น ควนเจดีย์ บ้านป่าเว บ้านหัวนา เป็นต้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย นำเสนออภิปรายผลโดยจำแนกออกเป็น 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) โครงสร้างการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย และ 2) วงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย ดังนี้

1. โครงสร้างการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

โครงสร้างทางภาษาศาสตร์ของการตั้งชื่อหมู่บ้านใน 3 อำเภอ คือ อำเภอไชยา อำเภอคีรีรัฐนิคม และเทศบาลเมืองท่าทองในอาณาจักรศรีวิชัย ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจริตลักษณ์ ดีผดุง เรื่องชื่อหมู่บ้านในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย: กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ที่ว่าโครงสร้างชื่อหมู่บ้านประกอบด้วยคำสองคำเป็นคำมูลที่เป็นคำโดด จัดเป็นรูปแบบของชื่อหมู่บ้าน คำมูลแรกเป็นคำหลักและเป็นนามทั่วไปบอกเขตการปกครอง ส่วนคำมูลคำที่สองเป็นการขยายคำนามหลักที่มาจากข้างหน้ามักเป็นชื่อเฉพาะ บอกชื่อพืช ชื่อสัตว์ คุณสมบัติ ขนาด ฯ ส่วนโครงสร้างชื่อหมู่บ้านคำแรกที่เป็นคำโดดส่วนคำที่สองเป็นคำประสม คำแรกที่เป็นคำมูลถือเป็นคำหลักและมักเป็นนามทั่วไปบอกสภาพภูมิประเทศ ชื่อพืชพรรณไม้ คำที่สองเป็นคำประสมถือเป็นคำขยายคำนามหลักที่อยู่ข้างหน้า มักเป็นชื่อเฉพาะ หรือบอกลักษณะเฉพาะ โครงสร้างชื่อหมู่บ้านที่ประกอบด้วยคำตั้งแต่สามคำขึ้นไป โดยที่คำแรกและคำที่สองมักจะเป็นคำนามทั่วไปส่วนคำที่สามมักจะเป็น คำขยายบอกลักษณะ ทิศทาง หรือเป็นชื่อเฉพาะ และโครงสร้างชื่อหมู่บ้านที่ประกอบด้วยคำ 4 คำ มีอยู่บ้างแต่มีจำนวนน้อยมาก (สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, 2547) ดังเช่นการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยโครงสร้างองค์ประกอบเดียว ตัวอย่างชื่อหมู่บ้านเกี่ยวกับชื่อพืชและชื่อสัตว์ เช่น บ้านฉมัน บ้านตะกรบ บ้านนกยาง เป็นต้น ส่วนโครงสร้างหลายองค์ประกอบ ตัวอย่าง คำบอกคุณลักษณะ ประกอบด้วยคำบอกตำแหน่ง คำบอกคุณสมบัติเพื่อมาขยายความใหม่ให้เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น เช่น คำวิสามานยนามหรือคำที่ระบุความหมายเฉพาะ เช่น บ้านสงขลา บ้านยวน บ้านขนอม เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้เขียนยังพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านในอำเภอศรีวิชัยยังแตกต่างจากการตั้งชื่อหมู่บ้านแบบเดิม ต่างจากผลการศึกษาของ สวัสดิ์ ชูสังข์ ซึ่งพบว่าการตั้งชื่อบ้านในอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุงนั้นศึกษาในด้านความหมาย ประวัติความเป็นมา และลักษณะของหมู่บ้านที่สัมพันธ์กับชื่อบ้าน แต่ไม่ได้บ่งบอกถึงวงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านโดยละเอียด ซึ่งการตั้งชื่อหมู่บ้านในอำเภอศรีวิชัยนั้นแสดงถึงวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภูมิประเทศ พืชพันธุ์ ต้นไม้ ตลอดจนยานพาหนะ ที่ตั้ง เช่น บ้านหินดาน บ้านหินลาด ซึ่งชื่อหมู่บ้านดังกล่าว แสดงลักษณะประเทศที่เป็นโคดหิน ก้อนหินก้อนใหญ่อยู่โดยทั่วไป และงานการศึกษาการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย (สวัสดิ์ ชูสังข์, 2542) ยังไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ ซึ่งพบว่าการตั้งชื่อสถานที่ในประเทศไทยนั้น มี 7 ประการ ได้แก่ การตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศการตั้งถิ่นฐานและอาชีพ พืชและสัตว์ที่พบมาก และตำนาน

นิทานท้องถิ่นมงคล นามชื่อบุคคลสำคัญ องค์กรและสถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ แม้ว่าผลการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้สะท้อนลักษณะทางภูมิประเทศของหมู่บ้านเป็นหลัก แต่ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อม ท่าเล ที่ตั้ง ของหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย ผ่านโครงสร้างของชื่ออย่างละเอียด ยกตัวอย่างเช่น เขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + พืชเศรษฐกิจ คือ บ้านดอนสน บ้านหนองผักหนาม เป็นต้น (มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์, 2547)

ดังนั้น ผลการศึกษาในส่วนของการเรียงลำดับคำของคำเรียกชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยมีโครงสร้างการเรียงลำดับเหมือนกับคำในโครงสร้างไวยากรณ์ระดับคำในภาษาไทย ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ การเรียงลำดับคำหลักตามด้วยคำขยาย

2. วังความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

การวิเคราะห์ความหมายของชื่อหมู่บ้าน โดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์ที่ว่าด้วย การวิเคราะห์อรรถลักษณะ หรือที่เรียกกันว่า “การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย” ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจริตลักษณ์ ตีผดุง เรื่องชื่อหมู่บ้านในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย: กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ที่ว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายเป็น 5 กลุ่ม คือ วังความหมายทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งหรือทิศทาง แสดงความเป็นสิริมงคล และบอกคุณสมบัติ (สุจริตลักษณ์ ตีผดุง, 2547) ดังเช่นงานวิจัยการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยด้านวังความหมายสามารถแบ่งชื่อหมู่บ้านได้เป็น 5 วังความหมายที่สำคัญคือ

วังความหมายที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมและธรรมชาติจำนวน 90 ชื่อเป็นวังความหมายที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมภูมิประเทศ พืชพันธุ์ ต้นไม้ ตลอดจนย่านท่าเล ที่ตั้ง เช่น บ้านหินดาน บ้านหินลาด เป็นต้น ชื่อหมู่บ้านดังกล่าว แสดงลักษณะประเทศที่เป็นโขดหิน ก้อนหินก้อนใหญ่ อยู่โดยทั่วไป นอกจากนี้จากข้อมูลยังพบว่าชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยยังแสดงถึงสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านที่ร่มรื่น มีต้นไม้รอบล้อมบริเวณหมู่บ้าน เช่น บ้านไทรงาม บ้านตะเคียนทอง บ้านดอนสน หรือชื่อหมู่บ้านที่เป็นชื่อสัตว์โดยนัย เช่น บ้านฉมัน ฉมันแปลว่า สัตว์เคี้ยวเอื้อง หรือบ้านวังพลาย พลาย แปลว่า ช้างตัวผู้ เป็นต้น

วังความหมายที่แสดงถึงความเป็นมงคลสิริมงคล จำนวน 8 ชื่อ เป็นวังความหมายที่แสดงถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความสุข ความเจริญ หรือความสมหวัง และความพึงพอใจ เช่น บ้านควนไทยเจริญหมายถึง เพื่องฟู ความเจริญรุ่งเรือง โชคดี มีความสำเร็จในสถานภาพทางสังคม หรือบ้านปากน้ำท่าทอง หมายถึง เป็นชุมชนที่เจริญด้วยศิลปวัฒนธรรมระดับเมืองมาตั้งแต่อาณาจักรศรีวิชัย เมืองท่าทองตั้งที่เขาวะทองประมาณ 200 ปี

ค่านิยมของสังคมไทยที่นิยมตั้งชื่อบุคคล หรือสิ่งของ ด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายไปในทางที่เป็นสิริมงคล ทำให้ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุราษฎร์ธานีนิยมตั้งชื่อด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายในทางที่ดี เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจหรือความพึงพอใจ

วงความหมายที่แสดงถึงสิ่งของเครื่องใช้จำนวน 9 ชื่อ วงความหมายที่แสดงถึงสิ่งของเครื่องใช้เป็นวงความหมายที่แสดงถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นของมนุษย์ที่ต้องใช้วัสดุสิ่ง ของเครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความสะดวก ความสบายมากขึ้น เช่น บ้านมอดปัก หมายถึง ชื่อเรือขุดชนิดหนึ่ง ตรงกลางป่อง หัวท้ายเรียว ไม่เสริมกราบ หัวเรือแบนกว้าง มีหลายขนาด หรือ บ้านเชิงสมอ หมายถึง ของหนักที่ล้ามโซ่หรือเชือกอยู่กับเรือเวลาจอดเรือ

วงความหมายที่แสดงถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์จำนวน 7 วงความหมายที่แสดงถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นวงความหมายที่แสดงถึงอำนาจเหนือธรรมชาติซึ่งมักนิยมใช้ชื่อของพระอรหันต์ เทพพระเจ้า หรือชื่อบุคคลเป็นที่เคารพนับถือ มาตั้งชื่อในการตั้งชื่อหมู่บ้าน เช่น บ้านบางพระมาจาก เป็นหมู่บ้านที่มีพระพุทธรูปจากที่ต่าง ๆ เดินทางมาปักกลดทำวิปัสสนากรรมฐานคราวละมาก ๆ หาย่อยกันมาเป็นกลุ่ม ๆ มิได้ขาดสาย หรือ บ้านป่าเว หมายถึง ป่าเว เพี้ยนมาจาก ปะ เว เป็นชื่อของแขกอินเดียหนึ่งได้ซ่อมแซมพระบรมธาตุไชยาด้วยความศรัทธา เป็นต้น

วงความหมายที่แสดงถึงสถานภาพสูงส่งจำนวน 6 ชื่อ วงความหมายที่แสดงถึงสถานภาพที่สูงส่งเป็นวงความหมายที่แสดงถึงสถานะทางสังคมที่โดดเด่น หรือสูงส่งต่างจากผู้อื่นทั่วไป เช่น บ้านท่าเนียบ หมายถึง ที่พักทางราชการของผู้มีตำแหน่งสูง หรือบ้านท่าใหญ่ แปลว่า ผู้ยิ่งใหญ่ผู้มีอิทธิพล

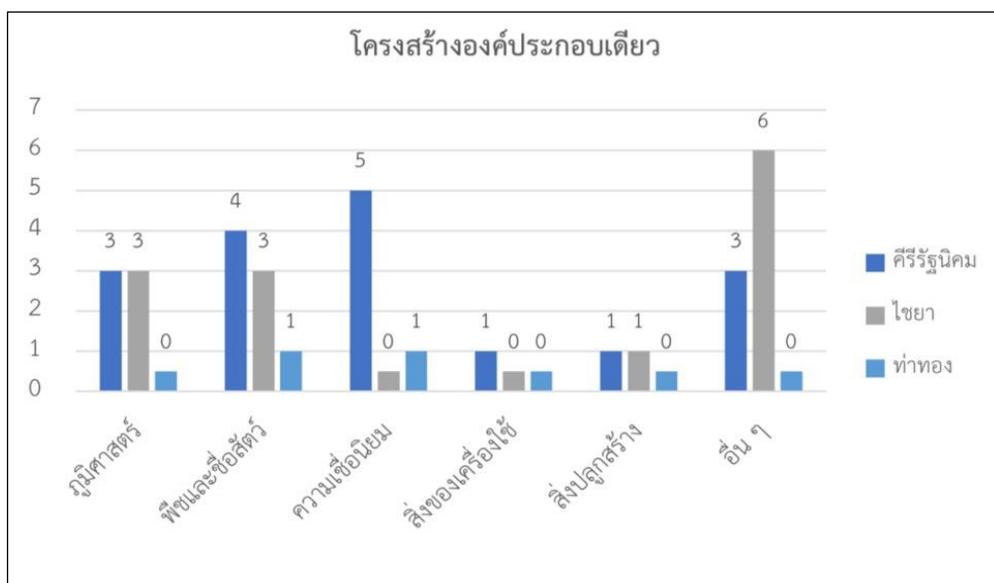
สิ่งสำคัญในด้านวงความหมายที่พบ สอดคล้องกับการศึกษาของ สำราญ จุช่วย ว่าการดำเนินชีวิตของชาวพุทธที่นับถือที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนาจเหนือธรรมชาติซึ่งมักนิยมใช้ชื่อของพระอรหันต์ เทพพระเจ้า หรือชื่อบุคคลเป็นที่เคารพนับถือมาใช้ในตั้งชื่อหมู่บ้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยวิถีชีวิตในชุมชนริมคลองบางคอกน้อยตอนบนจังหวัดนนทบุรี ที่อ้างเหตุผลวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในอำเภอบางกรวย ให้ความสำคัญต่อการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดาอารักษ์ และเชื่อใน เวทมนต์คาถารักษาโรคต่าง ๆ (สำราญ จุช่วย, 2554) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม ธีรภัทรธำรง เรื่องการเปรียบเทียบบทบาทและกิจกรรมของวัดและพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมที่อธิบายไว้ว่า การตั้งชื่อวัดเป็นกุศลแรงและความเชื่อต้องร่วมกันสร้าง เพราะการร่วมกันสร้างจะได้บุญกุศลส่งไปถึงผู้ล่วงลับไปแล้ว และเชื่อว่าดวงวิญญาณของบุคคลที่สิ้นบุญไปแล้วยังผูกพันกับวัดหรือสิ่งก่อสร้างที่คนได้ตั้งใจทำไว้ในชาติภพที่มีชีวิตอยู่ สังคมไทย (สุธรรม ธีรภัทรธำรง, 2557) ดังตัวอย่างวงความหมายของการตั้งชื่อในอาณาจักรศรีวิชัย เช่น บ้านบางพระ มาจากหมู่บ้านที่มีพระพุทธรูปจากที่ต่าง ๆ เดินทางมาปักกรดทำวิปัสสนากรรมฐานคราวละมาก ๆ หาย่อยกันมาเป็นกลุ่ม ๆ มิได้ขาดสาย หรือบ้านป่าเว หมายถึง ป่าเว เพี้ยนเสียงจาก ปะ เว เป็นชื่อของแขกอินเดียคนหนึ่งที่ได้เข้ามาซ่อมแซมพระบรมธาตุไชยาด้วยความศรัทธา

สรุป

การวิจัยเรื่องการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย นำเสนอสรุปผลโดยการจำแนกเป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) โครงสร้างการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย และ 2) วงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย ดังนี้

1. โครงสร้างชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

ผลการศึกษาโครงสร้างชื่อหมู่บ้าน จำนวน 146 หมู่บ้าน โดยแบ่งโครงสร้างชื่อหมู่บ้านออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ โครงสร้างองค์ประกอบเดียวและโครงสร้างหลายองค์ประกอบ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1-3 ต่อไปนี้

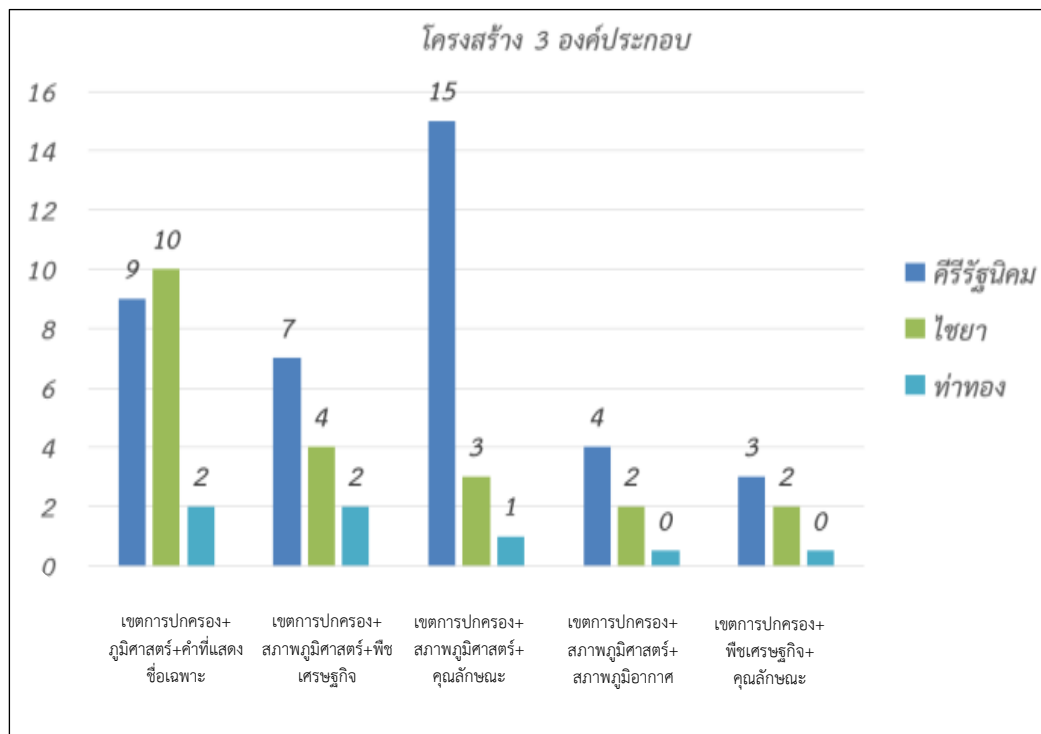


แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างชื่อหมู่บ้านองค์ประกอบเดียว

แผนภูมิที่ 1 ข้างต้นเป็นการศึกษาชื่อหมู่บ้านโครงสร้างองค์ประกอบเดียว ซึ่งมีเพียงองค์ประกอบทางความหมายเดียว คือชื่อหมู่บ้านที่เป็นคำแสดงชื่อเฉพาะจากที่มาและความหมายต่าง ๆ มีจำนวน 32 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.92 สามารถแบ่งเป็นประเภทย่อยเนื่องจากการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยมีความหลากหลาย ได้แก่ ชื่อหมู่บ้านเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ บ้านควน บ้านท่า บ้านปากคู บ้านเหนือ บ้านกลาง บ้านล่าง ชื่อหมู่บ้านเกี่ยวกับความเชื่อค่านิยมจำนวน 6 หมู่บ้าน คือ บ้านเบื้องแบบ บ้านฉลาด บ้านสะท้อน บ้านทำเนียบ บ้านแสงอรุณ บ้านสุขสันต์ ชื่อหมู่บ้านเกี่ยวกับชื่อพืชและชื่อสัตว์จำนวน 8 หมู่บ้าน คือ บ้านฉมัน บ้านกะเปา บ้านต้นมะพร้าว บ้านตะกรบ บ้านนกยาง บ้านยาง บ้านโพธิ์ บ้านสน ชื่อหมู่บ้านเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างจำนวน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านทำเนียบ บ้านเวียง ชื่อหมู่บ้านเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ บ้านท่ากระดาน และชื่อหมู่บ้านอื่น ๆ

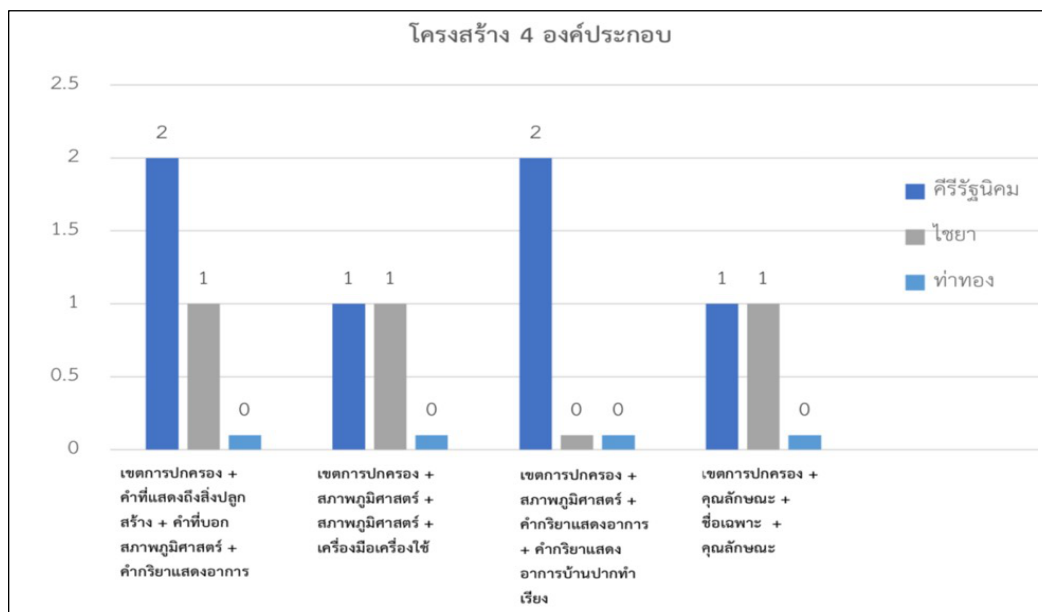
จำนวน 9 หมู่บ้าน คือ บ้านมะละาะ บ้านคลองตุย บ้านเขี้ยวหมวง บ้านเหยียด บ้านสงขลา บ้านกุน บ้านทือ บ้านขนอม บ้านเลม็ด

อย่างไรก็ตาม อาจมีชื่อหมู่บ้านบางหมู่บ้านที่เป็นชื่อเฉพาะแต่ดูคล้ายกับว่ามีส่วนขยาย เช่น บ้านห้วย พุนบน ซึ่งถ้าพิจารณาในส่วนของชื่อหมู่บ้านจะประกอบด้วย ส่วนหลักและส่วนขยาย เช่น บ้านห้วยพุน + บน คือ จากเดิมมีหมู่บ้านห้วยพุนอยู่แล้ว แต่เนื่องด้วยประชากรมีจำนวนมากจึงได้จัดตั้งหมู่บ้านชื่อว่าบ้านห้วยพุนบนขึ้นมาอีกหนึ่งหมู่บ้าน



แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 3 องค์ประกอบ

แผนภูมิที่ 2 ข้างต้นเป็นการแยกให้เห็นโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ จำนวน 105 หมู่บ้านที่ปรากฏมากที่สุด ทั้งนี้จะขอยกตัวอย่างโครงสร้างที่พบมากไปน้อยเพียง 3 อันดับ คือ คำที่บอกเขตการปกครอง + คำที่บอกสภาพภูมิศาสตร์ + คำที่บอกชื่อเฉพาะ จำนวน 14 หมู่บ้าน ยกตัวอย่างเช่น บ้านปากหาร บ้านห้วยพุน บ้านป่าเว รองลงมาคือ คำที่บอกเขตการปกครอง + คำที่บอกสภาพภูมิศาสตร์ + คำที่บอกพืชเศรษฐกิจ จำนวน 13 หมู่บ้าน ยกตัวอย่างเช่น บ้านนาชะอม บ้านป่าอ้อย บ้านป่ายาง และคำที่บอกเขตการปกครอง + สภาพภูมิศาสตร์ + พืชเศรษฐกิจ เช่น บ้านป่ายาง บ้านหนองผักหนาม เป็นต้น



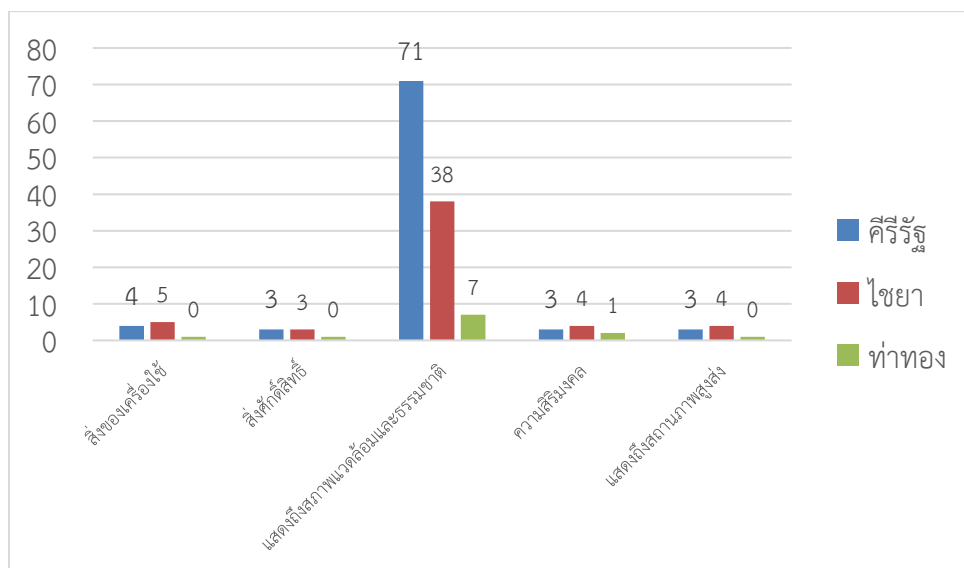
แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 4 องค์ประกอบ

แผนภูมิที่ 3 ข้างต้นเป็นชื่อเรียกหมู่บ้านที่ประกอบด้วยคำ 4 คำขึ้นไปมีจำนวนไม่มากนัก จำนวน 9 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.16 เช่น บ้านน้ำตกคลองพาย บ้านเขาพนมแบก บ้านบ่อน้ำผุด บ้านทุ่งนางเภา บ้านปากน้ำท่าทอง เป็นต้น

จากการวิเคราะห์โครงสร้างคำของชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย จำนวน 146 หมู่บ้าน พบลักษณะสำคัญของชื่อเรียกหมู่บ้านประมาณร้อยละ 70 ของชื่อหมู่บ้านประกอบด้วยคำ 3 คำ โดยคำแรกจะเป็นคำนามเรียกชื่อ “บ้าน” คำที่สองมักจะเป็นคำนามทั่วไป และคำที่สามจะเป็นคำมูลที่บอกลักษณะเฉพาะของพืชเศรษฐกิจ สัตว์ ภูมิศาสตร์หรือคำลักษณะนาม ต่อมาร้อยละ 20 ของชื่อเรียกหมู่บ้านองค์ประกอบเดียวส่วนใหญ่มักเป็นชื่อที่ประกอบด้วยคำนามกับคำนาม และส่วนน้อยจะเป็นชื่อที่ประกอบด้วยคำนามกับคำคุณศัพท์ และ ร้อยละ 10 ของชื่อเรียกหมู่บ้านประกอบด้วยคำ 4 คำมีจำนวนน้อยมาก การเรียงลำดับคำเรียกชื่อหมู่บ้านในอาณาจักร ศรีวิชัยเป็นไปตามโครงสร้างการเรียงลำดับคำในภาษาไทย ซึ่งเป็นโครงสร้างแบบคำหลัก-คำขยาย อันเป็นลักษณะสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการเรียงลำดับคำในภาษาไทย

2. วงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

ผลการศึกษาวงความหมายของคำที่นำมาประกอบสร้างเป็นชื่อหมู่บ้าน โดยการนับจำนวนหมู่บ้านในประวัติศาสตร์เรียกว่าเมืองศิริรัฐนิคม ไชยา และท่าทอง ซึ่งเป็นต้นบรรพบุรุษของผู้คนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 146 ชื่อตั้งปรากฏในแผนภูมิที่ 4 ต่อไปนี้



แผนภูมิที่ 4 วงความหมายที่แสดงสถานภาพต่าง ๆ ของชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

แผนภูมิที่ 4 ข้างต้นพบวงความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัยเป็น เรื่องที่สำคัญในการนำมาประกอบสร้างคำจำนวน 5 วงความหมาย โดยแสดงข้อมูลเชิงปริมาณ จากจำนวนคำที่พบมากที่สุดลดหลั่นไปยังจำนวนคำที่พบน้อยที่สุดตามลำดับ ดังนี้ วงความหมายที่พบมากที่สุดคือความหมายที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ จำนวน 95 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 65.07 พบมากในอำเภอศรีรัฐซึ่งเป็นพื้นที่ทางด้านตะวันตกของ อาณาจักรเป็นเทือกเขา เช่น บ้านหินดาน บ้านเขาวง บ้านหน้าเขา ชื่อหมู่บ้านดังกล่าว แสดง ลักษณะประเทศที่เป็นโขดหิน ก้อนหินก้อนใหญ่อยู่โดยทั่วไปมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ แร่ดีบุก ซึ่งถ้าเทียบกับอำเภอไชยาและเทศบาลตำบลท่าทองมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มที่อยู่ในใน ลำห้วย ป่า และที่ดอน เช่น บ้านห้วยพุน บ้านป่าอ้อย บ้านทุ่งนางเภา บ้านดอนดวด ทำให้เห็น ภูมิประเทศของอาณาจักร รองลงมาคือ วงความหมายที่แสดงถึงสิ่งของเครื่องใช้ จำนวน 14 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.59 มักพบในอำเภอไชยาซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าขายกับต่างประเทศ พิจารณาได้จากการใช้อุปกรณ์ทำมาหากิน อย่าง สมอ เรือขุด เช่น มาจากชื่อบ้านมาดปัก หมายถึง ชื่อเรือขุดชนิดหนึ่ง ตรงกลางป่อง หัวท้ายเรียว หรือบ้านเชิงสมอ หมายถึง ของหนักที่ ล่ามโซ่หรือเชือกอยู่กับเรือเวลาจอดเรือ

วงความหมายที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล จำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.90 มักพบในเทศบาลตำบลท่าทองบ่งบอกถึงเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมของอาณาจักร เช่น บ้านควนไทยเจริญ หมายถึง เพื่องฟูความเจริญรุ่งเรือง โชคดี มีความสำเร็จในสถานภาพ ทางสังคม หรือบ้านปากน้ำท่าทอง หมายถึง เป็นชุมชนที่เจริญด้วยศิลปวัฒนธรรมระดับเมือง

มาตั้งแต่ศรีวิชัย วงความหมายที่แสดงถึงสถานภาพสูงส่งจำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.90 มักพบในอำเภอคีรีรัฐนิคมผู้คนมักประกอบอาชีพรับราชการ เช่น บ้านท่าเนียบ หมายถึงที่พักทางราชการของผู้มีตำแหน่งสูง หรือบ้านท่าใหญ่ แปลว่า ผู้ยิ่งใหญ่ ผู้มีอิทธิพล อำเภอไชยา มักจะใช้เป็นพื้นที่อยู่อาศัยร่วมกับคนในท้องถิ่น เช่น บ้านนาหลวง เป็นต้น และวงความหมายที่แสดงถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์จำนวน 11 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 7.54 พบที่อำเภอไชยาเคยเป็นศูนย์กลางการค้าขายกับต่างประเทศ ทำให้มีชาวอินเดียเข้ามาแลกเปลี่ยนทางการค้าและวัฒนธรรม เช่น บ้านป่าเว เพี้ยนมาจาก ปะ เว เป็นชื่อของแขกอินเดียเข้ามาซ่อมแซมพระบรมธาตุไชยา และ บ้านบางพระมาจากหมู่บ้านที่มีพระพุทธรูปจากสถานที่ต่าง ๆ เดินทางมาปักกลดทำวิปัสสนากรรมฐานคราวละมาก ๆ หอยอย กันมาเป็นกลุ่มมิได้ขาดสาย ส่วนอำเภอคีรีรัฐนิคมตามลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา คือ เขาวัดถ้ำสิงขรเป็นถ้ำโบราณ ฝาผนังถ้ำประดับด้วยเครื่องลายครามและภาพวาดฝาผนังภายในถ้ำมีพระประธานองค์ใหญ่ ชาวบ้านเรียกว่า "พระมาลัย" ตามความเชื่อของคนในท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ของการนำคำมาเรียงกันเป็นชื่อของหมู่บ้านก็แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างการเรียงลำดับคำในไวยากรณ์ของภาษาไทยนั่นเองที่เป็นตัวกำหนดโครงสร้างชื่อหมู่บ้านในอาณาจักรศรีวิชัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาศาสตร์และภาษา กับ วัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา
2. เป็นประโยชน์แก่คนต่างถิ่นที่จะเข้าไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานการปกครอง หน่วยงานการสาธารณสุข หรือหน่วยงานพัฒนาชนบท จะได้ทำความเข้าใจถึงความเป็นมา ความหมาย และประวัติของท้องถิ่น
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจทั่วไปและบุคคลในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเด็กนักเรียนและนักศึกษาจะได้เข้าใจถึงความเป็นมาและความสำคัญทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และด้านประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นอันจะนำไปสู่ความรักและความภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุราษฎร์ธานีสมัยศรีวิชัยซึ่งประกอบด้วยชุมชนเมืองไชยา เมืองคีรีรัฐนิคม และเทศบาลเมืองท่าทอง โดยใช้ข้อมูลจากท่าเนียบหมู่บ้าน 2564 และยังไม่มีการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม จึงควรมีการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นการดำเนินการโดยคนในท้องถิ่นหรือคนในท้องถิ่นร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็จะทำให้ได้ผลงานที่ดียิ่งขึ้น

2. ควรที่จะมีการศึกษาข้อมูลในลักษณะเดียวกันในทุกยุคทุกสมัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการบันทึกข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานและเพื่อเปรียบเทียบแนวโน้มการใช้งานทั่วไปตั้งชื่อในแต่ละยุคสมัย ซึ่งสามารถดำเนินการโดยคนในท้องถิ่นเช่นกัน

3. ควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบชื่อหมู่บ้านกับลักษณะทางกายภาพจริงของพื้นที่ เพื่อตรวจสอบสอดคล้องระหว่างชื่อหมู่บ้านกับลักษณะกายภาพจริงในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัตถิยะ. (2536). *การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นตรีน.
- บรรจบ เทียมทัด. (2526). *จิตรกรรมสยาม*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครพริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ประยูร อุลุชาฎะ. (2527). *ชุดจิตรกรรมฝาผนังในประเทศไทย วัดใหญ่สุวรรณาราม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.
- มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์. (2547). *มณีปิ่นนิพนธ์: รวมบทความด้านภาษาวรรณคดี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงวน อ้นคง. (2514). *สิ่งแรกในเมืองไทย*. พระนคร: แพร่พิทยา.
- สวัสดี ชูสังข์. (2542). *ศึกษาชื่อบ้านในอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เอกวิชาไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยทักษิณ*.
- สำราญ จุช่วย. (2554). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม*. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สุจิตต์ลักษณ์ ดิผดุง. (2547). *ชื่อหมู่บ้านในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย: กาญจนบุรี, นครปฐม, ประจวบคีรีขันธ์, เพชรบุรี, ราชบุรี, สุพรรณบุรี, สมุทรสงคราม*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุธรรม ธีรภัทรธำรง. (2557). *การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและกิจกรรมของวัดและพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมสถานภาพของเด็กวัดในสังคมไทย. ใน รายงานผลงานวิจัย*. มหาวิทยาลัยมหิดล.

การเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะของตัวอย่างคำ
ในภาษาอินโดนีเซียและภาษาไทย*

A COMPARISON OF CONSONANT SOUNDS OF SOME INDONESIAN
AND THAI WORDS

ฮาซัน บัวเชย

Hasun Bauchey

จอมขวัญ สุทินนท์

Jomkwan Sudhinont

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Prince of Songkla University, Thailand

E-mail: Hasun.psu@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะของคำศัพท์ภาษาอินโดนีเซียและภาษาไทยมาตรฐาน โดยใช้แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์ควอรา (Quora) และวิกิพีเดีย (Wikipedia) ที่มีคำปรากฏในทั้งสองแหล่ง 40 คำจากจำนวนทั้งหมด 171 คำ ซึ่งผู้วิจัยใช้ตารางรวบรวมข้อมูล และตารางวิเคราะห์ข้อมูล เป็นเครื่องมือการวิจัยสำหรับเปรียบเทียบสัทลักษณะของคำในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายด้วยสัทอักษรสากลพบว่า มีเสียงปฏิกิริยาของคำในทั้งสองภาษาซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 7 กลุ่ม จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 40 คำ ซึ่งกลุ่มที่พบมากที่สุดคือคำอินโดนีเซียที่มีจำนวนหน่วยเสียงมากกว่าคำไทย 27 คำ คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาคือ คำอินโดนีเซียที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย แต่คำไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายมี 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 50 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกเหมือนกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 50 เช่นกัน คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 35 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายเหมือนกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.5 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.5 และกลุ่มที่พบน้อยที่สุดคือ คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นและท้ายต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 2 คำ

* Received 24 August 2021; Revised 21 December 2021; Accepted 23 December 2021

คิดเป็นร้อยละ 5.6 เหตุผลที่คำของทั้งสองภาษามีสัทลักษณะที่คล้ายกัน เนื่องจากมีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤตเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: ภาษาอินโดนีเซีย, ภาษาไทย, เสียงปฏิกภาค, สัทอักษร, สัทลักษณะ

ABSTRACT

The objective of this study was to compare consonant sounds between Indonesian and Thai words collected from Quora and Wikipedia, where out of 171 words in total, 40 words were found in both sources. The research instruments were a table showing all the words collected and an analysis table. The comparison between phonological characteristics of Thai and Indonesian words revealed that the sound correspondence of the two languages in the 40 words could be classified into 7 groups. The most frequently found group was a group of 27 Indonesian words (67.5%) containing more sounds than Thai words, followed by a group of Indonesian words without the final consonant sound while Thai words do (20 words or 50%), and also by words that had the same initial consonant sounds (20 words or 50%). Next below was the group of 14 words (35%) containing different initial consonant sounds in the two languages. It was found that 5 words or (12.5%) had the same final consonant sounds while 3 words or 7.3% had different final consonant sounds. The least frequently found was a group of 2 words or 5% containing different initial and final sounds. These words in the two languages have similar phonological characteristics because they are words of Sanskrit origin.

Keywords: Indonesian, Thai, Sound correspondence, Phonetic alphabet, Phonological characteristic

บทนำ

ภาษาไทยคือหนึ่งในภาษาที่ได้รับความนิยมในประชาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) เห็นได้จากจำนวนผู้สอนและผู้เรียนที่มีมากในเว็บไซต์สอนภาษาต่าง ๆ อาทิ Verbling, Amazingtalker, Itaki, Tutoroo และเว็บไซต์ชื่อดังอื่น ๆ ซึ่งมีผู้เรียนจากหลายชาติที่สนใจเรียนภาษาไทยหนึ่งในประเทศที่มีคนเรียนภาษาไทยคือประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีประชากรจำนวนมากชาวอินโดนีเซียสนใจเรียน จากเหตุผลหลายอย่าง เช่น เพื่อศึกษาต่อในประเทศไทย ธุรกิจรวมถึงมีความสนใจละครไทยด้วย (อัมพร จิรัฐติกร และคณะ, 2562)

ผู้วิจัยมีประสบการณ์ใช้ชีวิตในประเทศอินโดนีเซีย 5 เดือน ในฐานะนักศึกษาแลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย (University of Indonesia) และเห็นว่ามีหลายคำที่ออกเสียงเหมือนกันในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย อาทิเช่น “key” ที่ในภาษาไทยอ่านว่า “กุญแจ” และในภาษาอินโดนีเซีย ออกเสียงว่า “kunci” หรือ คำว่า “king” ที่ในภาษาไทยออกเสียงว่า “ราชา” และในภาษาอินโดนีเซียออกเสียงว่า “raja” ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคำอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคำภาษาไทยกับคำภาษาอินโดนีเซียที่มีลักษณะคล้ายกันหรือได้รับอิทธิพลจากการยืมมาจากภาษาสันสกฤตเหมือนกัน (ศิริพร มณีชูเกตุ, 2557)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่างานวิจัยเปรียบเทียบเสียงภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซียซึ่งมีหลายคำที่รากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤตเหมือนกันยังมีไม่มากนัก ซึ่งสวนทางกับความต้องการของผู้เรียนชาวอินโดนีเซียที่มีมากขึ้น (สุทิพย์พร โชติรัตนศักดิ์ และคณะ, 2562) ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น และข้อมูลจากเว็บไซต์ควอรา (Quora) แสดงให้เห็นว่ามีชาวอินโดนีเซียหลายคนต้องการเรียนภาษาไทยแต่รู้สึกว่ายาก ดังนั้นการศึกษาในประเด็นนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการต่อยอดงานวิจัยหรือการสร้างแบบเรียนของผู้สอนภาษาไทยให้กับชาวอินโดนีเซีย (Iqbal, M., 2563) ผู้วิจัยได้ใช้แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์ควอรา (Quora) และวิกิพีเดีย (วิกิพีเดีย, 2563) เนื่องจากมีชาวอินโดนีเซียเข้าใช้เป็นจำนวนมาก จากแหล่งข้อมูลข้างต้นพบว่ามีคำที่ออกเสียงคล้ายกันระหว่างสองภาษานี้ ทั้งหมด 171 คำ และคำที่ซ้ำกันจากทั้งสองแหล่งข้อมูล 40 คำผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะต้นและท้ายของคำศัพท์ภาษาอินโดนีเซียและภาษาไทยมาตรฐานโดยใช้ความรู้ด้านสัทศาสตร์ เพื่อให้ผู้ศึกษาต่อได้เข้าใจลักษณะความเหมือนหรือความต่างของหน่วยเสียงและลักษณะการออกเสียงของทั้ง 40 คำ ในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย นอกจากจะสามารถนำไปพัฒนาเพื่อการสอนภาษาไทยให้นักเรียนอินโดนีเซียได้แล้ว ยังสามารถนำไปพัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาอินโดนีเซียแก่นักเรียนไทยได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะต้นและท้ายของคำศัพท์ภาษาอินโดนีเซียและภาษาไทยมาตรฐาน จากคำที่ซ้ำกันในเว็บไซต์ควอรา (Quora) และวิกิพีเดีย (Wikipedia)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้มาจากคำศัพท์ภาษาอินโดนีเซียที่ออกเสียงคล้ายกับคำศัพท์ภาษาไทยที่มาจาก 2 เว็บไซต์ จากเว็บไซต์ควอรา (Quora) และวิกิพีเดีย (Wikipedia) โดยมีคำทั้งหมดที่มาจากเว็บไซต์ควอรา 64 คำ และมาจากวิกิพีเดีย 107 คำ รวม 171 คำ

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคำที่ซ้ำกันจากทั้งหมด 171 คำ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า มีคำที่ซ้ำกันในแหล่งข้อมูลทั้งหมด 40 คำ เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกคำซ้ำ เพราะว่าการซ้ำกันของคำในทั้งสองเว็บไซต์ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของคำที่ผู้วิจัยเลือก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ตารางรวบรวมข้อมูล ตารางวิเคราะห์ข้อมูล และตารางแสดงผลของข้อมูลที่ออกแบบมาเพื่อสัทลักษณ์ ของคำในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียว่าคำที่มีเสียงคล้ายกันจะมีสัทลักษณ์ต่างกันอย่างไร โดยแบ่งเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่มีลักษณะร่วมกันและต่างกัน และหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายร่วมกันและต่างกัน

ผู้วิจัยรวบรวมคำที่เสียงปฏิภาคกันของภาษาอินโดนีเซียและภาษาไทย โดยถอดเสียงผ่านสัทอักษรสากล (International Phonetic Alphabet หรือ IPA) ตามแนวคิดเรื่อง “รูปสัทอักษรภาษาไทย” (วรวรรณ ศรียาภัย, 2556) และการใช้เครื่องหมาย / / กำกับหน่วยเสียง และการใช้เครื่องหมาย [] กำกับตัวอักษรที่แสดงเสียงพูดจริง หรือหน่วยเสียงย่อย ตามแนวคิดเรื่อง “คำอธิบายศัพท์: หน่วยเสียง” (กาญจนา นาคสกุล, 2554)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 รวบรวมคำที่พบจากสองเว็บไซต์ซ้ำกันจำนวน 40 คำ โดยใช้ตารางรวบรวมข้อมูล

3.2 นำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยตารางวิเคราะห์ข้อมูลใช้สัทอักษรสากลมาเทียบระหว่างสัทลักษณ์ในภาษาอินโดนีเซียกับคำในภาษาไทย

3.3 สรุปและแสดงผลด้วยตารางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ทั้งพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และจำนวนพยางค์ในคำโดยใช้ตารางแสดงผลของข้อมูล

ผลการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบเสียงปฏิภาคระหว่างคำภาษาไทยและคำภาษาอินโดนีเซีย 40 คำ ซึ่งเป็นคำที่ซ้ำกันจากกลุ่มประชากรทั้งหมด 171 คำ เพื่อศึกษาความเหมือนและแตกต่างของหน่วยเสียงพยัญชนะต้น และหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายของคำในทั้งสองภาษา ซึ่งสามารถจำแนกได้ 7 กลุ่ม คือ

1. หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

1.1 คำที่มีสัทลักษณ์ของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกร่วมกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

1.2 คำที่มีสัทลักษณ์ของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

2. หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

2.1 คำที่มีสัทลักษณ์ของพยัญชนะท้ายต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

2.2 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายร่วมกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

2.3 คำอินโดนีเซียที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย แต่คำไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

2.4 คำอินโดนีเซียที่มีจำนวนหน่วยเสียงมากกว่าคำไทย

2.5 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นและท้ายต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

คำอินโดนีเซียที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกร่วมกันกับคำภาษาไทย พบ 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกร่วมกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

คำภาษาไทย	ภาษาไทย	อินโดนีเซีย	คำอินโดนีเซีย
	สัทอักษรสากล	สัทอักษรสากล	
ราชา	[ra: ¹ cha: ¹]	[ra:dʒa:]	raja
กบาล	[ka ¹ ba:n ¹]	[kəpala:]	kepala
มหา-	[ma ¹ ha: ⁵]	[ma:ha:]	maha-
มนุษย์	[ma ¹ nut ⁴]	[manʊ:sIya:]	manusia
นรก	[na ¹ rok ⁴]	[nəra:ka:]	neraka
รส	[rot ⁴]	[ra:sa:]	rasa
รูป	[ru:p ³]	[ruʊ:pa:]	rupa
สมบูรณ์	[som ⁵ bu:n ¹]	[səmpʊ:rna:]	sempurna
สิงห์	[siŋ ⁵]	[siŋa:]	singa
สุข	[suk ²]	[su:ka]	suka
นคร	[na ¹ khɔ:n ¹]	[neIga:ra:]	negara
กษัตริย์	[ka ¹ sat ²]	[kəsatrIya]	kesatria
สัตว์	[sat ²]	[satawa:]	satwa
วิหาร	[wi ¹ ha:n ⁵]	[wiha:ra:]	wihara
กระดาษ	[kra ¹ da:t ²]	[kərtʌs]	kertas
นาม	[na:m ¹]	[na:ma:]	nama
กระจก	[kra ¹ cok ²]	[ka:tʃa:]	kaca
เมฆ	[me:k ³]	[mega:]	mega
วิทยา	[wit ⁴ tha ¹ ya: ¹]	[wIdja:]	widya
ประณม	[pra ¹ thom ⁵]	[prata:ma:]	pratama

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่ามีคำที่มีหน่วยเสียงในพยางค์แรกของภาษาไทยที่เหมือนกับภาษาอินโดนีเซียหลายคำ ซึ่งสามารถนับได้ 7 เสียง ดังต่อไปนี้

m	เช่น	มหา-	[ma ¹ ha. ⁵]	maha-	[ma. ¹ ha. ¹]
k	เช่น	กบาล	[ka ¹ ba.n ¹]	kepala	[kəpa.la. ¹]
n	เช่น	นรก	[na ¹ rok ⁴]	neraka	[nəra. ¹ ka. ¹]
r	เช่น	รส	[rot ⁴]	rasa	[ra. ¹ sa. ¹]
s	เช่น	สิงห์	[sin ⁵]	singa	[sinɡa. ¹]
w	เช่น	วิหาร	[wi ¹ ha.n ⁵]	wihara	[wiha. ¹ ra. ¹]
n	เช่น	นาม	[na.m ¹]	nama	[na. ¹ ma. ¹]
p	เช่น	ประถม	[pra ¹ thom ⁵]	pratama	[prata. ¹ ma. ¹]

คำอินโดนีเซียที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกต่างกับคำภาษาไทย พบ 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 35 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

คำภาษาไทย	ภาษาไทย สัทอักษรสากล	อินโดนีเซีย สัทอักษรสากล	คำอินโดนีเซีย
ภาษา	[pha. ¹ sa. ⁵]	ba.ha.sa. ¹]	bahasa
ภัย	[phaj ¹]	[ba.ha.ja. ¹]	bahaya
เทวี	[the. ¹ wi. ¹]	[dewi. ¹]	Dewi
ครู	[khru. ¹]	[ɡu.ru. ¹]	guru
คชา	[kha ¹ cha. ¹]	[ɡa.dʒah]	gajah
พายุ	[pha. ¹ yu ⁴]	[ba.ju. ¹]	bayu
อิสตรี	[ʔit ² sat ² tri. ¹]	[isatri. ¹]	istri
ชีวา	[chi. ¹ wa. ¹]	[dʒi.wa.a]	jiwa
ตีฆายู	[thi. ¹ kha. ¹ ju ⁴]	[dirgahayu. ¹]	dirgahayu
พินาศ	[phi ¹ na.t ³]	[bina.sa. ¹]	binasa
องุ่น	[ʔa ¹ ŋun ²]	[aŋɡʊr]	anggur
อักษร	[ʔak ² sɔ̃.n ⁵]	[aksa.ra. ¹]	aksara
อุดร	[ʔu ¹ dɔ̃.n ¹]	[ʊ.ta.ra. ¹]	utara
จันทร์	[can ¹]	[tʃandra. ¹]	chandra

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าเสียงพยัญชนะต้นในคำอินโดนีเซียต่างจากคำในภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ph	เป็น	b	เช่น	ภาษา	[pha: ¹ sa: ⁵]	bahasa	[ba: ¹ ha: ⁵ sa: ¹]
th	เป็น	d	เช่น	เทวี	[the: ¹ wi: ¹]	dewi	[dewi: ¹]
kh	เป็น	g	เช่น	ครู	[khru: ¹]	guru	[gu: ¹ ru: ¹]
ʔa	เป็น	a	เช่น	อุงุ่น	[ʔa ¹ ŋun ²]	anggur	[aŋgʊ: ¹ r]

คำอินโดนีเซียที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายต่างกับคำภาษาไทยพบ 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

คำภาษาไทย	ภาษาไทย	อินโดนีเซีย	คำอินโดนีเซีย
	สัทอักษรสากล	สัทอักษรสากล	
อุงุ่น	[ʔa ¹ ŋun ²]	[aŋgʊ: ¹ r]	anggur
สมบูรณ์	[som ⁵ bu: ¹ n ¹]	[sɔmpʊ: ¹ rna: ¹]	sempurna
กระดาษ	[kra ¹ da: ¹ t ²]	[kɔrtʌs]	kertas

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในบางพยางค์ของภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียไม่เหมือนกัน เช่น จากเสียง n เป็นเสียง r (ซึ่งเป็นเสียงที่ต้องรื้อลิ้น) มีดังนี้

อุงุ่น	[ʔa ¹ ŋun ²]	anggur	[aŋgʊ: ¹ r]
--------	-------------------------------------	--------	------------------------

และอีกคำที่เปลี่ยนจากเสียง t ในสัทอักษรภาษาไทย เป็น s ในสัทอักษรอินโดนีเซีย ซึ่งออกเสียงเหมือนกับ s ของคำว่า plus ในภาษาอังกฤษ มีดังนี้

กระดาษ	[kra ¹ da: ¹ t ²]	kertas	[kɔrtʌs]
--------	---	--------	----------

คำอินโดนีเซียที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายร่วมกันกับคำภาษาไทย พบ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายร่วมกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

คำภาษาไทย	ภาษาไทย	อินโดนีเซีย	คำอินโดนีเซีย
	สัทอักษรสากล	สัทอักษรสากล	
อักษร	[ʔak ² sɔ: ¹ n ⁵]	[aksa: ¹ ra: ¹]	aksara
สมบูรณ์	[som ⁵ bu: ¹ n ¹]	[sɔmpʊ: ¹ rna: ¹]	sempurna
สัตว์	[sat ²]	[satawa: ¹]	satwa
จันทร์	[can ¹]	[chandra: ¹]	chandra
จักรวาล	[cak ² kra ¹ wa: ¹ n ¹]	[tʃkkrawa: ¹ la: ¹]	Cakrawala

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในบางพยางค์ของภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียเหมือนกัน เช่น

เสียง /n/ ในคำว่า จันทร [can¹] chandra [chandra:]

เสียง /m/ ในคำว่า สมบูรณ์ [som⁵ bu:n¹] sempurna [sɔmpu:ma:]

คำอินโดนีเซียที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายแต่คำไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย พบ 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 คำอินโดนีเซียที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายแต่คำไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

คำภาษาไทย	ภาษาไทย	อินโดนีเซีย	คำอินโดนีเซีย
	สัทอักษรสากล	สัทอักษรสากล	
อักษร	[ʔak ² sɔ:n ⁵]	[aksa:ra:]	aksara
ภัย	[phaj ¹]	[ba:ha:ja:]	bahaya
กบาล	[ka ¹ ba:n ¹]	[kɔpala:]	kepala
มนุษย์	[ma ¹ nut ⁴]	[ma:nʊ:sɪya:]	manusia
นรก	[na ¹ rok ⁴]	[nɔra:ka:]	neraka
รส	[rot ⁴]	[ra:sa:]	rasa
รูป	[ru:p ³]	[ruʊ:pa:]	rupa
สิงห์	[siŋ ⁵]	[siŋa:]	singa
สุข	[suk ²]	[su:ka:]	suka
อุดร	[ʔu ¹ dɔ:n ¹]	[ʊ:ta:ra:]	utara
นคร	[na ¹ khɔ:n ¹]	[neɪga:ra:]	negara
ชัย	[chaj ¹]	[dʒa:ja:]	jaya
กษัตริย์	[ka ¹ sat ²]	[kɔsatriya]	kesatria
สัตว์	[sat ²]	[satawa:]	satwa
วิหาร	[wi ¹ ha:n ⁵]	[wiha:ra:]	wihara
ทุกข์	[thuk ⁴]	[du:ka:]	duka
โทษ	[tho:t ³]	[dosa:]	dosa
จักรวาล	[cak ² kra ¹ wa:n ¹]	[ʃkkawa:la:]	cakrawala
นาม	[na:m ¹]	[na:ma:]	nama
เมฆ	[me:k ³]	[mega:]	mega

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่าคำภาษาไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ในขณะที่คำอินโดนีเซียเสียงจะเป็นเสียง a: ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นรก	[na ¹ rok ⁴]	neraka	[nəra.ka.ʼ]
รส	[rot ⁴]	rasa	[ra.sa.ʼ]
รูป	[ru.p ³]	rupa	[ruʔ.pa.ʼ]

คำอินโดนีเซียที่มีจำนวนหน่วยเสียงมากกว่าคำไทย พบ 27 คำ คิดเป็นร้อยละ 67.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 คำอินโดนีเซียที่มีจำนวนหน่วยเสียงมากกว่าคำไทย

คำภาษาไทย	ภาษาไทย	อินโดนีเซีย	คำอินโดนีเซีย
	สัทอักษรสากล	สัทอักษรสากล	
ครู	[khru.ʼ ¹]	[gu.ru.ʼ]	guru
อักษร	[ʔak ² sɔ.ʼn ⁵]	[aksa.ra.ʼ]	aksara
ภาษา	[pha.ʼ ¹ sa.ʼ ⁵]	[ba.ha.sa.ʼ]	bahasa
ภัย	[phaj ¹]	[ba.ha.ja.ʼ]	bahaya
กบาล	[ka ¹ ba.n ¹]	[kəpa.ʼ]	kepala
มนุษย์	[ma ¹ nut ⁴]	[ma.nʔ.sɪya.ʼ]	manusia
นรก	[na ¹ rok ⁴]	[nəra.ka.ʼ]	neraka
รส	[rot ⁴]	[ra.sa.ʼ]	rasa
รูป	[ru.p ³]	[ruʔ.pa.ʼ]	rupa
สมบูรณ์	[som ⁵ bu.n ¹]	[səmpʔ.rna.ʼ]	sempurna
สิงห์	[siŋ ⁵]	[siŋa.ʼ]	singa
สุข	[suk ²]	[su.ka]	suka
อุดร	[ʔu ¹ dɔ.ʼn ¹]	[ʔ.ta.ra.ʼ]	utara
ประถม	[pra ¹ thom ⁵]	[prata.ma.ʼ]	pratama
นคร	[na ¹ khɔ.ʼn ¹]	[neɪga.ra.ʼ]	negara
ชัย	[chaj ¹]	[dʒa.ja.ʼ]	jaya
กษัตริย์	[ka ¹ sat ²]	[kəsatrɪya]	kesatria
สัตว์	[sat ²]	[satawa.ʼ]	satwa
พินาศ	[phi ¹ na.t ³]	[bina.sa.ʼ]	binasa
วิหาร	[wi ¹ ha.n ⁵]	[wiha.ra.ʼ]	wihara
ทุกข์	[thuk ⁴]	[du.ka.ʼ]	duka
โทษ	[tho.t ³]	[dosa.ʼ]	dosa
ทุน	[thun ¹]	[da.na.ʼ]	dana
จันทร์	[can ¹]	[chandra.ʼ]	chandra

คำภาษาไทย	ภาษาไทย	อินโดนีเซีย	คำอินโดนีเซีย
	สัทอักษรสากล	สัทอักษรสากล	
จักรวาล	[cak ² kra ¹ wa:n ¹]	[tʃkka:wa:lɑ:]	cakrawala
นาม	[na:m ¹]	[na:ma:]	nama
เมฆ	[me:k ³]	[mega:]	mega

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าคำอินโดนีเซียมีหน่วยคำมากกว่าคำภาษาไทยซึ่งจำแนกได้ดังนี้

คำภาษาไทย 1 พยางค์ คำอินโดนีเซีย 2 พยางค์ เช่น

ครู [khu:~¹] guru [gu:ru:]

รส [rot⁴] rasa [ra:sa:]

คำภาษาไทย 1 พยางค์ คำอินโดนีเซีย 3 พยางค์ เช่น

ภัย [phaj¹] bahaya [ba:ha:ja:]

คำภาษาไทย 2 พยางค์ คำอินโดนีเซีย 3 พยางค์ เช่น

นรก [na¹ rok⁴] neraka [nəra:ka:]

คำภาษาไทย 2 พยางค์ คำอินโดนีเซีย 4 พยางค์ เช่น

มนุษย์ [ma¹ nut⁴] manusia [ma:nub:siya:]

คำภาษาไทย 3 พยางค์ คำอินโดนีเซีย 4 พยางค์ เช่น

จักรวาล [cak² kra¹ wa:n¹] cakrawala. [tʃkka:wa:lɑ:]

คำอินโดนีเซียที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นและท้ายต่างกับคำภาษาไทย พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นและท้ายต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย

คำภาษาไทย	ภาษาไทย	อินโดนีเซีย	คำอินโดนีเซีย
	สัทอักษรสากล	สัทอักษรสากล	
สวรรค์	[sa ¹ wan ⁵]	[ʔu:rga:]	surga
ทุน	[thun ¹]	[da:na:]	dana

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าคำอินโดนีเซียและคำในภาษาไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายต่างกันทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่าทั้ง 2 คำออกเสียงไม่เหมือนกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่าภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีการออกเสียงพยัญชนะต้นของพยางค์แรกเหมือนกันในบางอักษร เช่น เสียง ร ม ก น ส ว และ ป ในภาษาไทยมีสัทศาสตร์ของอักษรเหล่านี้เหมือนกับ r m k n s w และ p ในภาษาอินโดนีเซียตามลำดับ ซึ่งมีความวิจัยที่คล้ายกันคือศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาจีนกลางและภาษาไทยมาตรฐาน พบว่ามีค่าที่ออกเสียงเหมือนกัน เช่น ก ค ต ล ช ม พ ย ส ฉ จ ซึ่งมีเสียงทั้งหมดนี้ในภาษาจีนกลาง (ชีวรณ เจริญสุข และคณะ, 2560) นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่ามีภาษาอินโดนีเซียมีเสียงพยัญชนะต้นที่ออกเสียงไม่เหมือนภาษาไทย จาก /ph/ เป็น /b/ จาก /th/ เป็น /d/ จาก /kh/ เป็น /g/ จาก /ʋa/ เป็น /a/ จาก /j/ เป็น tʃ เพราะภาษาอินโดนีเซียไม่มีเสียงดังกล่าว ซึ่งลักษณะแบบนี้เกิดขึ้นในภาษาไทยที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเป็น /d/ แต่ใช้หน่วยเสียงเป็น /l/ (Peng, D. J. และประเทือง ทินรัตน์, 2559)

น่าสังเกตว่าคำบางคำในภาษาไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ในขณะที่คำอินโดนีเซียเสียงจะเป็นเสียง /a:/ เช่น นรก [na¹ rok⁴]. neraka. [nəraːkaː] และอีกหนึ่งตัวอย่างคือ รูป [ruːp³] rupa [ruuːpaː] และงานวิจัยนี้ยังพบอีกว่ามีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่ภาษาไทยไม่มี เช่น องุ่น [ʋa¹ ŋun²] anggur [aŋgʊːr] ซึ่ง /r/ เป็นเสียงที่ต้องรัวลิ้น และกระดาศ [kra¹ daːt²] kertas. [kərtas] ซึ่ง /s/ ออกเสียงเหมือนกับ s ของคำว่า plus ในภาษาอังกฤษ

จากผลการศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบเสียงปฏิกิริยาระหว่างคำภาษาไทยและคำภาษาอินโดนีเซีย 40 คำ พบว่ามีการออกเสียงเหมือนกันในบางอักษร เช่น เสียง /ร ม ก น ส ว ป/ ในภาษาไทยมีสัทศาสตร์ของอักษรเหล่านี้เหมือนกับเสียง /r m k n s w p/ ในภาษาอินโดนีเซีย และภาษาอินโดนีเซียมีเสียงพยัญชนะต้นที่ออกเสียงไม่เหมือนภาษาไทย จาก /ph/ เป็น /b/ จาก /th/ เป็น /d/ จาก /kh/ เป็น /g/ จาก /ʋa/ เป็น /a/ จาก /j/ เป็น /tʃ/ แม้ว่าเสียง /ph/ และ /b/ จะเป็นเสียงก้องเหมือนกัน (กาญจนา นาคสกุล, 2551) แต่ภาษาอินโดนีเซียไม่มีเสียง /ph/ เสียงพยัญชนะต้นในอินโดนีเซียที่ออกเสียงคล้ายกับ บ ในภาษาไทยจึงใช้ /b/ แทน

มีคำอินโดนีเซียที่มักจะใช้ /a:/ ในขณะที่ภาษาไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เช่น นรก [na¹ rok⁴] neraka [nəraːkaː] ถ้าลองสังเกตจะเห็นว่าหน้า /a:/ ของ [nəraːkaː] ในภาษาอินโดนีเซียคือ /k/ ซึ่ง /k/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ของ [a¹ rok⁴] ในภาษาไทย นอกจากนี้ยังพบว่ามีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่ภาษาไทยไม่มีเช่น องุ่น [a¹ ŋun²] ในภาษาอินโดนีเซียจะใช้คำว่า anggur [aŋgʊːr] ซึ่ง /r/ เป็นเสียงที่ต้องรัวลิ้น และ กระดาศ [kra¹ daːt²] ที่ในภาษาอินโดนีเซียใช้คำว่า kertas [kərtas] ซึ่ง /s/ ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายออกเสียงเหมือนกับ s ของคำว่า plus ในภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายนี้ในระบบเสียงพยัญชนะท้ายภาษาไทย เพราะหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายของภาษาไทยมีเพียง /p t

k ʔ m n ŋ j w/ (โศรยา วิมลสถิตพงษ์, 2558) ดังนั้น เสียง r ของคำว่า [angʊːr] จึงไม่ใช่เสียงที่จะนำมาประกอบเป็นคำในภาษาไทยได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าจำนวนพยางค์ในภาษาอินโดนีเซียจะเท่ากับหรือมากกว่าคำในภาษาไทยเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ ยกเว้นคำว่า *ทุน* [thun¹] *dana* [daːnaː¹]

จำนวนพยางค์ในภาษาอินโดนีเซียเท่ากับคำในภาษาไทย เช่น

มหา-	[ma ¹ haː ⁵]	[maːhaː ¹]	maha-
ราชา	[raː ¹ chaː ¹]	[raːdʒaː ¹]	raja
พายุ	[phaː ¹ yu ^{ʔ4}]	[baːjuː ¹]	bayu

จำนวนพยางค์ในภาษาอินโดนีเซียมากกว่าคำในภาษาไทย เช่น

นรก	[na ¹ rok ⁴]	neraka	[nəraːkaː ¹]
วิหาร	[wi ¹ haːn ⁵]	wihara	[wihaːraː ¹]
กบาล	[ka ¹ baːn ¹]	kepala	[kəpaːlaː ¹]

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าหน่วยเสียงพยัญชนะต้นพยางค์สุดท้ายของคำอินโดนีเซียมีสัทลักษณะคล้ายกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์สุดท้ายของคำอินโดนีเซียเสมอ เช่น คำว่า *neraka* [nəraːkaː¹] ที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นพยางค์สุดท้าย คือ /k/ ซึ่งเหมือนกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์สุดท้ายของ *นรก* [na¹ rok⁴] ที่เป็นเสียง /k/ ในขณะเดียวกันคำที่มีจำนวนพยางค์ในภาษาอินโดนีเซียเท่ากับคำในภาษาไทย จะมีลักษณะร่วมกันคือคำในภาษาไทยไม่มีพยัญชนะท้ายในพยางค์สุดท้าย ผู้วิจัยพบว่าหากคำในภาษาไทยที่ซ้ำกันจากสองแหล่งข้อมูลมีพยัญชนะท้าย คำในภาษาอินโดนีเซียจะมีจำนวนพยางค์เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 พยางค์ แต่หากคำในภาษาไทยไม่มีพยัญชนะท้ายในพยางค์สุดท้าย คำในภาษาอินโดนีเซียจะมีจำนวนเท่ากัน

มีเพียง 2 คำเท่านั้นที่เป็นคำซ้ำกันจากแหล่งข้อมูลทั้งสอง ที่ถึงแม้ว่าคำในภาษาไทยมีพยัญชนะท้ายในพยางค์สุดท้าย แต่คำในภาษาอินโดนีเซียกลับมีจำนวนเท่ากัน ดังต่อไปนี้

อุงุ่น	[ʋa ¹ ŋun ²]	anggur	[angʊːr]
กระดาษ	[kra ¹ daːt ²]	kertas	[kərtas]

สรุปได้ว่าคำในภาษาไทยส่วนใหญ่ที่ซ้ำกันจากสองแหล่งข้อมูล หากมีพยัญชนะท้ายในพยางค์สุดท้าย จะมีจำนวนพยางค์น้อยกว่าคำในภาษาอินโดนีเซีย แต่ไม่ใช่ทุกคำ

ผู้วิจัยพบว่ามีเพียง 2 คำเท่านั้นที่เป็นคำซ้ำกันจากแหล่งข้อมูลทั้งสอง ที่ถึงแม้ว่าคำในภาษาไทยไม่มีพยัญชนะท้ายในพยางค์สุดท้าย แต่คำในภาษาอินโดนีเซียกลับมีจำนวนที่มากกว่า ดังต่อไปนี้

ภาษา	[phaː ¹ saː ⁵]	bahasa	[baːhaːsaː ¹]
ครู	[khruː ¹]	guru	[guːruː ¹]

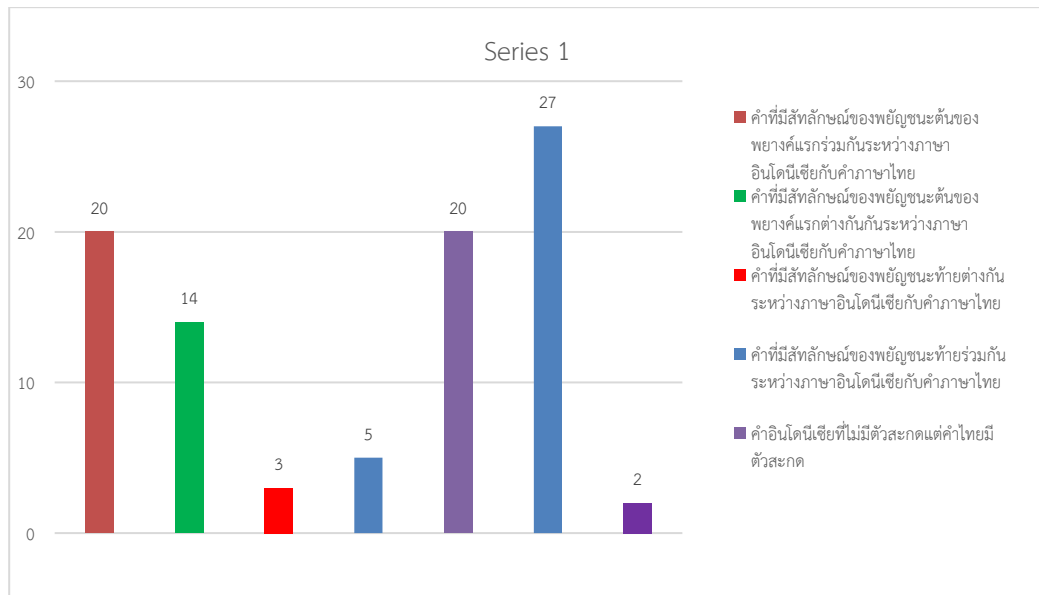
จึงสามารถสรุปได้ว่าคำในภาษาไทยส่วนใหญ่ที่ซ้ำกันจากสองแหล่งข้อมูล หากไม่มีพยัญชนะท้ายในพยางค์สุดท้าย จะมีจำนวนพยางค์เท่ากันคำในภาษาอินโดนีเซีย แต่ไม่ใช่ทุกคำเช่นกัน

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นคำที่คล้ายกันอย่างยิ่งในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ในการต่อยอดงานวิจัยหรือการสร้างแบบเรียนของผู้สอนภาษาไทยให้กับชาวอินโดนีเซีย งานวิจัยนี้ยังสามารถช่วยให้ผู้สอนภาษาไทยสอนผู้เรียนภาษาไทยชาวอินโดนีเซียให้สามารถเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างรวดเร็วเพราะการออกเสียงที่คล้ายกันของคำในทั้งสองภาษา เช่น หากผู้เรียนชาวอินโดนีเซียต้องการจดจำคำว่า “ครู” [khu:~¹] ผู้สอนสามารถแนะนำให้ผู้เรียนคิดถึงคำว่า “guru” [gu:ru:] ในภาษาอินโดนีเซีย ผู้เรียนจะสามารถจดจำได้ทันที นอกจากนี้การรวบรวมคำภาษาไทยที่ออกเสียงคล้ายกับภาษาอินโดนีเซียในงานวิจัยชิ้นนี้อาจต่อยอดเป็นการทำพจนานุกรมคำคล้ายในภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งชาวไทยที่ต้องการเรียนภาษาอินโดนีเซียและชาวอินโดนีเซียที่ต้องการเรียนภาษาไทยด้วย นอกจากการประยุกต์ใช้คำที่ออกเสียงคล้ายกันสอนภาษาไทยให้ชาวอินโดนีเซีย ผู้สอนหรือผู้ต่อยอดยังสามารถประยุกต์ใช้กับการสอนชาวมาเลเซียด้วย เพราะภาษามาเลเซียกับภาษาอินโดนีเซียคล้ายกันเป็นอย่างมาก งานวิจัยชิ้นนี้จึงสามารถเป็นประโยชน์กับชาวอินโดนีเซียและชาวมาเลเซียทุกคนที่สนใจเรียนภาษาไทย

อีกประเด็นที่น่าสนใจเช่นกันคือรากศัพท์ภาษาสันสกฤตที่ภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซียมีร่วมกัน งานวิจัยนี้เป็นหนึ่งในข้อมูลที่สามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต เพื่อให้ทราบว่าคำในภาษาอินโดนีเซียและภาษาไทยมากเพียงใดที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

สรุป

จากผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาทั้ง 7 กลุ่ม จากกลุ่มทั้งหมด 40 คำ มีกลุ่มที่พบมากที่สุดคือคำอินโดนีเซียที่มีจำนวนหน่วยเสียงมากกว่าคำไทย 27 คำ คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาคือคำอินโดนีเซียที่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย แต่คำไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย และ คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกร่วมกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทยพบเท่ากันคือ 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 50 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นของพยางค์แรกต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 35 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายร่วมกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.5 คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะท้ายต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.5 และกลุ่มที่พบน้อยที่สุดคือ คำที่มีสัทลักษณะของพยัญชนะต้นและท้ายต่างกันระหว่างภาษาอินโดนีเซียกับคำภาษาไทย 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 5 เหตุผลที่คำของทั้งสองภาษามีสัทอักษรที่คล้ายกันเพราะว่ามีรากศัพท์สันสกฤตตรงกัน (ศิริพร มณีชูเกตุ, 2557)



แผนภูมิที่ 1 เปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาทั้ง 7 กลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษากระบวนการออกเสียงของชาวอินโดนีเซียในคำที่งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ศึกษา
2. ควรออกแบบเครื่องมือในการศึกษาเสียงจากชาวอินโดนีเซียจริง ๆ เพื่อเพิ่มมิติของงานวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำพจนานุกรมไทย-อินโดนีเซีย เฉพาะคำที่ซ้ำกันจากแหล่งข้อมูลทั้งสอง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่นำไปใช้ต่อไป
2. ควรมีการจัดทำหลักสูตรการสอนภาษาไทยแก่ชาวอินโดนีเซียโดยใช้ข้อมูลของงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2551). *ระบบเสียงภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). *ระบบเสียงภาษาไทย*. ใน กาญจนา นาคสกุล และคณะ (บ.ก.), *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 1: ระบบเสียง อักษรไทย การอ่านคำและการเขียนสะกดคำ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- ชีวรรณ เจริญสุข และคณะ. (2560). *การเปรียบเทียบคำที่ออกเสียงคล้ายกันระหว่างภาษาจีนกลางกับภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วรวรรณ ศรียาภัย. (2556). *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สัมภาษณ์.
- วิกิพีเดีย. (2563). *Daftar kata serapan dalam bahasa Thai*. เรียกใช้เมื่อ 24 มิถุนายน 2564 จาก https://id.wikipedia.org/wiki/Daftar_kata_serapan_dalam_bahasa_Thai
- ศิริพร มณีชูเกตุ. (2557). คำสันสกฤตในภาษาอินโดนีเซียกับในภาษาไทย: ความเหมือนในความเหมือน. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 11(3), 23-25.
- โศรยา วิมลสถิตพงษ์. (2558). *การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์*. อุตรธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- สุทิพย์พร โชติรัตนศักดิ์ และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับโครงการเรียนร่วมภาษาและวัฒนธรรมในต่างประเทศ ตามวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยกรณีศึกษา โครงการเรียนร่วมภาษาและวัฒนธรรม ณ ประเทศอินโดนีเซีย. *วารสารสารสนเทศ*, 18(2), 117-131.
- อัมพร จิรัฐติกร และคณะ. (2562). การบริโภคละครโทรทัศน์ไทยผ่านเว็บไซต์ในกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและจีน. ใน *รายงานการวิจัย*. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Iqbal, M. (2563). *Adakah kosakata yang sama antara bahasa Melayu/Indonesia*. เรียกใช้เมื่อ 24 มิถุนายน 2564 จาก <https://id.quora.com/Adakah-kosakata-yang-sama-antara-bahasa-Melayu-Indonesia-dengan-bahasa-Thailand-resmi-bukan-bahasa-daerah-Kalau-ada-apa-saja>
- Peng, D. J. และประเทือง ทินรัตน์. (2559). การเปรียบเทียบระบบเสียงในคำศัพท์หมวดธรรมชาติของภาษาไทยยากับภาษาไทยมาตรฐาน. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 16(1), 52-60.

การจัดการองค์กรไปสู่ความสำเร็จ*

ORGANIZATION MANAGEMENT TO SUCCESS

เกษม แก้วสนั่น

Kasem Kaewsanan

เพ็ญศรี จิรินัง

Pensri Chirinung

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

Email: kkaew420@gmail.com

บทคัดย่อ

การจัดการมีความหมายกว้างขวาง 1) ครอบคลุมถึงหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร 2) กระบวนการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือ 3) เป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่องค์กรถูกออกแบบขึ้น พิจารณาในเรื่องสายงานความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรนั้น ๆ มีส่วนสำคัญในการทำให้การจัดองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และให้มุมมองการจัดการไว้ว่า “เป็นกิจกรรมที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งผู้บริหารได้สร้างขึ้น รักษาไว้ และปรับปรุงองค์กรทั้งหลายให้ประสบความสำเร็จ” การจัดการเป็นการดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องของ 1) การบริหารนโยบาย (Policy) 2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) 3) การบริหารคุณธรรม (Morality) 4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) 5) การวางแผน (Planning) 6) การจัดองค์กร (Organizing) 7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) 8) การอำนวยการ (Directing) 9) การประสานงาน (Coordinating) 10) การรายงาน (Reporting) และ 11) การงบประมาณ (Budgeting) ทั้งหมดนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟมส์-โพสดอร์บ (PAMS-POSDCORB) เป็นแนวทางในการจัดการ

คำสำคัญ: การบริหาร, การจัดการ, องค์กร, ความสำเร็จ

* Received 12 March 2021; Revised 23 September 2021; Accepted 8 December 2021

ABSTRACT

The management is a broader meaning covering: 1) the variety of functions in determining the direction of using benefits from many resources efficiently to achieve the goal of the organization, 2) the process focusing on how to reach the organization's goals by integral works using personnel and others materials, or 3) proceeding of environmental design and maintenance of working together to reach the goals efficiently. For organization design, it is essential to consider the line of responsibility, authority, and communication inside that organization to make it efficient and productive. With this consideration, all activities in the organization can be operated smoothly. The point of view on management presents that "it is the complexity of activity made by administrators, protected and improved to make them successful." Management is the procedure or performance relating to men, materials, and office departments covering 1) policy management, 2) authority management, 3) morality management, 4) society management, 5) Planning, 6) organizing, 7) staff management, 8) directing, 9) coordinating, 10) reporting, and 11) budgeting. All of these are the way to apply the "administration process" or "the important factors for administration" called (PAMS-POSDCORB) as the management guidelines.

Keywords: Administration, Management, Organization, Success

บทนำ

ผู้นำที่ดีจะนำองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จได้ และผู้นำที่ดีควรจะต้องกำหนดทิศทางขององค์กรตลอดจนรู้วิธีการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปในทางที่เหมาะสมที่สุดได้เช่นกัน การที่องค์กรได้ผู้นำที่ดีนั้นเสมือนมีชัยไปกว่าครึ่ง เพราะผู้นำที่ดีจะมีเคล็ดลับในการบริหารงานบุคคลที่ยอดเยียมนอกเหนือจากการบริหารงานด้วยเช่นกัน เพราะฟันเฟืองสำคัญขององค์กรนั้นก็คือบุคลากรทุกคนนั่นเอง ผู้นำที่ดีจะเข้าใจการประสานงานตลอดจนแนะนำวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด รวมไปถึงสามารถช่วยแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนั่นเป็นหนึ่งในเคล็ดลับที่ทำให้องค์กรพัฒนาและประสบความสำเร็จ เมื่อมีผู้นำที่ดีก็ต้องมีผู้ตามที่มีประสิทธิภาพจึงจะเป็นส่วนผสมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างยอดเยี่ยม ผู้ตามที่ดีจะรู้ว่าควรนำเอาแนวทางการบริหารของผู้นำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไร เมื่อเกิดปัญหาคควรจะช่วยแก้อย่างไร หรือควรปฏิบัติงานอย่างไรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ควรมีไหวพริบดี เสนอแนะในสิ่งที่เป็น

ประโยชน์ แก้ปัญหาได้อย่างฉับไว ตลอดจนเป็นตัวสนับสนุนที่ดีอีกด้วย หากแม่ทัพได้ทหารในกองที่ไร้ประสิทธิภาพ ก็ยากที่กองทัพจะรบชนะด้วยแม่ทัพเพียงคนเดียว องค์กรก็เช่นกัน การที่บุคลากรทุกคนแข็งแกร่งตั้งแต่หัวหน้าไปจนถึงลูกน้อง ก็เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ องค์กรพัฒนาได้อย่างมีศักยภาพและประสบผลสำเร็จ ปัจจุบันหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีความพยายามและมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพเพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ได้นำระบบมาตรฐานคุณภาพและเครื่องมือทางด้านการบริหารต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการปรับเปลี่ยนในการบริหาร ซึ่งมีรูปแบบการบริหารทั้งที่เป็นแนวคิดทางซีกโลกด้านตะวันตก และซีกโลกด้านตะวันออก นำมาประยุกต์เป็นแนวคิดในการจัดการองค์กรแนวใหม่ ที่เน้นการบริหารงานเชิงคุณภาพและการบริหารงานเชิงกลยุทธ์เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สิ่งสำคัญจะต้องมีความสอดคล้องกับความคาดหวัง ความต้องการของผู้รับบริการ และทำให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งในปัจจุบันการจัดการแนวใหม่ ที่เน้นการให้ความสำคัญกับคุณภาพในทุกภาคส่วนขององค์กร เป็นแนวคิดที่สามารถใช้ได้กับทุกขนาดทุกประเภทขององค์กรโดยกำหนดเกณฑ์การดำเนินงานเพื่อความเป็นเลิศในการบริหารไปสู่ความสำเร็จ เพื่อเสริมสร้างการจัดการที่มีคุณภาพสูงและเกิดความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ พัฒนาขีดความรู้ความสามารถด้านการบริการจัดการสู่มาตรฐานโลก เพื่อที่จะได้นำมาหาความแตกต่าง และความเหมือนในวิธีการจัดการและเพื่อเป็นทางเลือกของผู้ที่จะก้าวเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารมืออาชีพต่อไปในอนาคต

การจัดการองค์กร

การบริหาร คือ กระบวนการของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น และนักวิชาการบางคน ให้ความหมายของการบริหารที่แตกต่างกันออกไป เช่น การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุมทรัพยากร (สมยศ นาวีการ, 2546) และ “การบริหาร” ใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญ และการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำที่นิยมใช้กันในการบริหารรัฐกิจ หรือใช้ในหน่วยราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” หมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร สำหรับ “การจัดการ” จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” หมายถึง บุคคลในองค์กร ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากร และกิจการงานอื่น ๆ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร ซึ่งคำทั้งสองนี้ได้มีผู้ให้ความหมาย 3 แนวทางด้วยกัน คือ

แนวทางที่หนึ่ง การบริหารเกี่ยวข้องกับกับการกำหนดนโยบายและการจัดการเป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวทางที่สอง การจัดการเป็นความหมายทั่วไปโดยรวมการบริหารเข้าไปด้วย แนวทางนี้มองว่า การจัดการเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เป้าหมายที่กำหนดในขั้นการจัดการบรรลุผล

แนวทางที่สาม การบริหารและการจัดการมีความหมายไม่แตกต่าง เป็นความหมายที่ยอมรับกันในยุคปัจจุบันนี้ แต่การนิยามใช้จะแตกต่างกัน โดยคำว่า การจัดการจะใช้ในหน้าที่การบริหารระดับสูง ในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งงาน และการควบคุมในองค์กรธุรกิจ ส่วนคำว่า การบริหารจะใช้ในหน้าที่เช่นเดียวกับการจัดการแต่ใช้ในองค์กรรัฐบาล อย่างไรก็ตาม คำสองคำนี้มักใช้แทนที่กันและกัน

ดังนั้น การจัดการมีความหมายอย่างกว้างขวาง เช่น 1) ครอบคลุมถึงชุดของหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร หรือ 2) กระบวนการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร จากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือ 3) เป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและการจัดการ

เห็นได้ว่าองค์กรเกิดขึ้นเมื่อ 1) มีคนจำนวนหนึ่งสามารถสื่อสารข้อความซึ่งกันและกัน 2) เป็นผู้เต็มใจในการช่วยก่อให้เกิดการกระทำร่วมกัน และ 3) เพื่อมุ่งให้เกิดความสำเร็จถึงวัตถุประสงค์ร่วมกันที่มีการกำหนดขึ้น องค์กรประกอบพื้นฐานขององค์กรจึงประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร ความเต็มใจในการบริการ และการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย องค์กรประกอบเหล่านี้ถือว่ามีความจำเป็น และสามารถพบได้ในทุกองค์กร สำหรับหน้าที่สำคัญของผู้บริหารจะต้องมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบขององค์กรที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารจึงมีหน้าที่สำคัญประการแรก คือ ต้องเป็นผู้จัดให้เกิดระบบการติดต่อสื่อสารของฝ่ายต่าง ๆ ขึ้นภายในองค์กร หน้าที่ประการที่สอง คือ ส่งเสริมให้เกิดความพยายามร่วมกันของฝ่ายต่าง ๆ และประการสุดท้าย คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ และให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างชัดเจน

Gannon กล่าวว่า การที่องค์กรถูกออกแบบขึ้นนั้น จะต้องพิจารณาในเรื่องสายงาน ความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่และการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการทำให้การจัดองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และให้มุมมองการจัดการไว้ว่า “เป็นกิจกรรมที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งผู้บริหารได้สร้างขึ้น รักษาไว้ และปรับปรุงองค์กรทั้งหลายให้ประสบความสำเร็จ” กิจกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นใน 4 มิติ (Gannon, Martin J., 1977) ดังนี้

มิตินี้ 1 การออกแบบองค์กร

การออกแบบองค์กร หมายถึง การที่องค์กรถูกออกแบบขึ้น โดยจะต้องพิจารณาในเรื่อง สายงานความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมามีส่วนสำคัญในการทำให้การจัดองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และปัญหาหนึ่งของการออกแบบองค์กร คือ กำหนดการขยายการควบคุมที่เหมาะสม ซึ่งได้แก่จำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ภายใต้การดูแลของผู้บริหารแต่ละตำแหน่ง

ก่อนการออกแบบโครงสร้างขององค์กรใด ๆ ผู้บริหารหรือผู้ก่อตั้งองค์กร ควรที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจนก่อน โดยมีการเรียงลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์รอง ผู้บริหารควรศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่อาจมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กร เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดจากการแข่งขัน ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรทำการวางแผน โดยรวมก่อนการออกแบบโครงสร้างองค์กรขึ้น และการออกแบบโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องแรกๆ ที่ผู้บริหารต้องดำเนินการก่อนเรื่องอื่น ๆ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบองค์กรมีหลายประการ เช่น การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การขอกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ การสร้างระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานย่อย และการพัฒนาระบบกระบวนการในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ กิจกรรมของการบริหารเหล่านี้ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการออกแบบองค์กรทั้งสิ้น

มิตินี้ 2 การวางแผนและการควบคุม

การวางแผน ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร และ 2) การหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีการที่ใ้บรรลุวัตถุประสงค์จะเป็นแผนกลยุทธ์ (tactical plan) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ทั่วไปในระยะยาว และแผนกลยุทธ์ ซึ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายเฉพาะด้านซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระยะยาว ดังนั้น ก่อนที่ผู้บริหารจะออกแบบโครงสร้างองค์กร จึงควรพิจารณากำหนดแผนกลยุทธ์ หรือชุดของแผน เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หลักขององค์กร นอกจากนี้ แผนกลยุทธ์ซึ่งเป็นแผนหลักควรมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ ภายหลังที่องค์กรได้มีการจัดตั้งขึ้นแล้ว เพราะสภาพแวดล้อมขององค์กรอาจมีการเปลี่ยนแปลงไป สำหรับแผนยุทธวิธีเป็นแผนที่เฉพาะเจาะจงและมีระยะสั้น ถูกออกแบบขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์กร อาจมีแผนยุทธวิธีประกอบกัน

การควบคุม (control) ทันทิที่ที่แผนได้ถูกกำหนดขึ้นและนำไปปฏิบัติองค์กรควรพัฒนาระบบการควบคุม เพื่อการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอว่าแผนที่วางไว้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ การควบคุมจึงเป็นการตรวจสอบแผนและดูว่าการปฏิบัติงานมีการคลาดเคลื่อนจากแผนที่กำหนดไว้อย่างไร การควบคุมประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการ คือ 1) การควบคุมทั่วทั้งองค์กรและระบบ

สำคัญ ๆ 2) เน้นการควบคุมสมาชิกขององค์กร เพื่อติดตามเฝ้าดูผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มาตรการในการควบคุมปฏิบัติงานของสมาชิกองค์กร อาจเริ่มตั้งแต่การสรรหา การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม และการวัดผลการปฏิบัติงาน เมื่อพนักงานทำงานได้ดีควรได้รับผลตอบแทนในการเลื่อนตำแหน่งหรือเพิ่มเงินเดือน และในทางกลับกันหากผลการปฏิบัติงานไม่ดี ก็ได้รับการลงโทษ เช่น การลดตำแหน่งหรือให้ออกจากงานไป

การวางแผนและการควบคุมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด องค์กรประกอบทั้งสองสามารถใช้ร่วมกัน ระบบการวางแผนและการควบคุมซึ่งเป็นมิติที่สองของการจัดการ เป็นกลไกหลัก ซึ่งกระจายครอบคลุมกิจกรรมอื่น ๆ และผู้บริหารสามารถใช้วิธีการวางแผนและควบคุมเป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมในมิติด้านอื่น ๆ ด้วย

มิติที่ 3 กระบวนการด้านพฤติกรรม

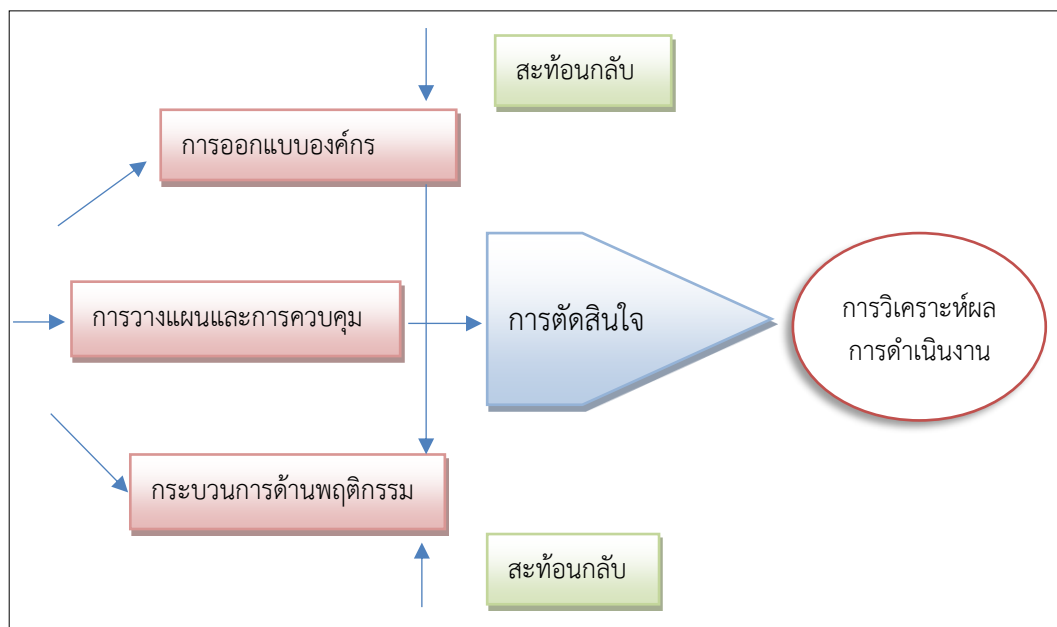
กระบวนการด้านพฤติกรรม เป็นมิติที่ 3 ของการจัดการกิจกรรมภายในองค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายในกลุ่มคน ระหว่างพนักงานกับฝ่ายบริหาร และระหว่างฝ่ายบริหารด้วยตนเอง พฤติกรรมความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังกล่าว ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานภายในองค์กรทั้งสิ้น กิจกรรมหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในมิตินี้ คือ ลักษณะผู้นำภายในองค์กร เนื่องจากผู้บริหารจะต้องเป็นผู้คอยกำกับและประสานระหว่างงานฝ่ายต่าง ๆ ภายในองค์กรที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล ดังนั้นการจูงใจให้คนทำงานให้กับองค์กรจึงเป็นเรื่องสำคัญ พฤติกรรมของกลุ่มก็มีความสำคัญเช่นกันที่ทำให้การทำงานขององค์กรที่ตั้งแผนกลยุทธ์และยุทธวิธีประสบผลสำเร็จ ยิ่งไปกว่านั้น การติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น หากขาดการติดต่อสื่อสารหรือการติดต่อสื่อสารมีปัญหาและอุปสรรคก็ย่อมส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความไม่เข้าใจระหว่างกลุ่มและอาจทำให้แผนที่ตั้งองค์กรกำหนดไว้ไม่ประสบความสำเร็จ

กระบวนการด้านพฤติกรรมภายในองค์กรจึงต้องมีความสมดุล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ หากพฤติกรรมองค์กรดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่นแล้ว ย่อมส่งผลในทางที่ลบตามมา เช่น อัตราการลาออกของบุคลากรมากขึ้น หรือผลผลิตขององค์กรลดลง เป็นต้น

มิติที่ 4 การตัดสินใจ

การตัดสินใจ เป็นมิติที่ 4 ของการจัดการ ได้แก่ การที่ผู้มีหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งอาจเป็นผู้บริหารในระดับใดก็ตามได้รับรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถระบุถึงเหตุที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผู้ตัดสินใจควรได้มีการพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง และหาทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และปฏิบัติตามทางเลือกนั้น การตัดสินใจเป็นกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา เมื่อการตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งคลาดเคลื่อนจากสิ่งที่คาดหวังไว้ หากผู้บริหารตัดสินใจผิดพลาด ย่อมมีผลทำให้ไม่สามารถรักษาคุณภาพภายในองค์กร หรือพัฒนาปรับปรุงองค์กรให้ดีขึ้น มิติอื่น ๆ ที่กล่าวมาก็ไร้ผล ถ้าการตัดสินใจเป็นผลก่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงผลการดำเนินงานองค์กรก็สามารถขับเคลื่อนไปด้วยดี ซึ่งทำให้

การดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพสูงสุด ก่อให้เกิดกำไร บุคลากรมีขวัญกำลังใจที่ดี ดังนั้นการตัดสินใจจึงเป็นมิติที่สำคัญและถือเป็นหัวใจของกิจกรรมการจัดการ



ภาพที่ 1 มุมมองการบริหารมิติ 4 ด้าน (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2547)

ทั้งนี้ ทั้ง 4 มิติของการจัดการยังได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายนอกโดยตรงอีกด้วย ผลกระทบที่เกิดจาก 4 มิติ มีดังนี้

1. ผลกระทบที่เกิดจากการวางแผนและการควบคุม ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ได้แก่การออกแบบโครงสร้างขององค์กร เช่น การที่บริษัทหนึ่งตัดสินใจวางจำหน่ายสินค้ารุ่นใหม่ ซึ่งแตกต่างจากสินค้ารุ่นเดิม จึงได้เปลี่ยนโครงสร้างองค์กรใหม่ โดยจัดตั้งตัวแทนจำหน่ายสินค้าตัวใหม่ขึ้นเฉพาะแผนยุทธวิธีก็อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรได้เช่นกัน เช่น การลดต้นทุนโดยใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงาน การกระจายอำนาจให้แก่ผู้บริหารระดับรอง หรือการจัดกลุ่มงานใหม่ให้เกิดการคล่องตัว

การวางแผนมีผลกระทบต่อกระบวนการด้านพฤติกรรมในองค์กรเช่นกัน เมื่อมีการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กรใหม่ อาจจะก่อให้เกิดความไม่พอใจของบุคลากร เนื่องจากอาจจะต้องได้รับมอบหมายงานใหม่ในโครงสร้างองค์กรใหม่ เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงแผนยุทธวิธีบ่อยครั้ง ก็อาจทำให้พนักงานต้องปรับตัวอยู่เสมอ ย่อมมีผลต่อการขาดงานของบุคลากรและผลของการดำเนินงานขององค์กร ในขณะที่การควบคุมเดินขานควบคู่กับการวางแผน ก็ย่อมก่อให้เกิดผลต่อกระบวนการด้านพฤติกรรมในองค์กร การควบคุมที่เข้มงวดย่อมมีผลต่อความ

อึดอัดของพนักงาน และทำโครงสร้างองค์กรมีความไม่ยืดหยุ่น และเป็นการจัดองค์กรแบบราชการมากเกินไป

2. ผลกระทบที่เกิดจากการออกแบบองค์กร การออกแบบองค์กรมีผลต่อกระบวนการด้านพฤติกรรมอย่างมาก เช่น องค์กรที่กำหนดให้ลูกน้องรายงานต่อหัวหน้าสองคน ย่อมส่งผลลูกน้องเกิดความขัดแย้งในบทบาทที่มีอยู่และเกิดความเครียดจากการทำงานได้มาก หรือจากที่ฝ่ายบริหารใช้นโยบายประหยัดการใช้คนงานไร้ฝีมือ ทดแทนคนงานมีฝีมือ กรณีเช่นนี้พฤติกรรมของคนงานไร้ฝีมือแตกต่างคนงานมีฝีมือ มีการขาดงานสูง และมีอัตราการลาออกบ่อยเช่นกัน นอกจากนี้ยังควบคุมได้ยากว่าคนงานมีฝีมือ

3. การกำหนดวิธีการตัดสินใจ ทุกมิติของการจัดการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจโดยตรง เช่นการวางแผนกลยุทธ์ในการผลิตสินค้าหลายประเภทแทนสินค้าประเภทเดียว ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจเช่นกัน เช่นองค์กรในรูปแบบใหม่ที่เน้นการใช้แรงงานไร้ฝีมือ ผู้บริหารก็ต้องตัดสินใจให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมของแรงงานเหล่านี้ กระบวนการด้านพฤติกรรมย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจเช่นกัน เช่น หากเกิดปัญหามีอัตราการลาออกของพนักงานสูง ผู้บริหารอาจจะชะลอการนำสินค้าใหม่ออกสู่ตลาดทั้ง ๆ ที่สถานการณ์ภายนอกเอื้ออำนวยก็ตาม

4. การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน สำหรับองค์กรที่มีผลการดำเนินงานที่ดี สมาชิกขององค์กรและระบบย่อยขององค์กรจะต้องปฏิบัติงานจะต้องปฏิบัติงานในระดับที่พอใจหรือดีขึ้นกว่าเดิม ในการประเมินผลการตัดสินใจที่ผ่านมา และการเก็บข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในอนาคต ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องถึงผลการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กร ระบบย่อยในองค์กร และองค์กรในภาพรวม ถ้าผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ควรเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารก็ควรทำการปรับเปลี่ยนใน 3 มิติของการจัดการ ซึ่งได้แก่ การออกแบบองค์กร การวางแผนและการควบคุม และกระบวนการด้านพฤติกรรม

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจ เป็นเรื่อง que ผู้บริหารจะกำหนดได้ว่า มีปัญหาเกิดขึ้น หรือเกิดช่องว่างมากเกินไประหว่างสิ่งที่เป็นและสิ่งที่ควรเป็น ในกรณีที่สมาชิกขององค์กรมีผลการดำเนินงานที่ไม่น่าพอใจ ฝ่ายบริหารอาจใช้วิธีการควบคุมในทางลบ เช่น การตำหนิ หรือการพักงานเพื่อให้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ถ้าส่งเสริมผลการดำเนินงานที่ดี ฝ่ายบริหารใช้วิธีการควบคุมในแง่บวก เช่น การเลื่อนตำแหน่ง หรือเพิ่มเงินเดือน ในบางสถานการณ์ ผู้บริหารอาจจะปรับปรุงการดำเนินงานของพนักงานโดยเน้นมิติทางด้านพฤติกรรม เช่น การฝึกอบรม การจัดให้อยู่ในกลุ่มที่ผู้นั้นประสงค์จะทำงานด้วย เป็นต้น ผู้บริหารมักไม่ค่อยเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงาน เว้นแต่กระทบต่อพฤติกรรมของหลายฝ่าย ถ้าระบบย่อยขององค์กรหรือองค์กรในภาพรวมมีผลการดำเนินงานที่ไม่น่าพอใจ ผู้บริหารต้องพยายามเชื่อมโยงให้เห็นช่องว่างระหว่างมิติต่าง ๆ ของการจัดการ ผู้บริหารอาจต้องพัฒนาแผนกลยุทธ์ใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร หาก

แผนกลยุทธ์ยังดีอยู่ ปัญหาอาจเกิดจากระบบควบคุม ซึ่งเป็นปัญหาจากการออกแบบองค์กร หรือเป็นปัญหาที่เกิดจากระบบการดำเนินการด้านพฤติกรรมในองค์กรไม่เหมาะสม

แม้ว่าผลการดำเนินงานขององค์กรในภาพรวมจะดีขึ้นแล้วก็ตาม ผู้บริหารยังอาจจะต้องพิจารณาว่า จะทำอย่างไรให้ผลการดำเนินงานเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง อาจมีการแก้ไขปรับปรุงใน 3 มิติของการจัดการให้ดีขึ้น การตัดสินใจซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน จะมีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลจาก 3 มิติของการจัดการ เกือบทุกกิจกรรมของการบริหาร จะต้องเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซึ่งถือเป็นมิติสำคัญของการบริหาร

ทฤษฎีองค์กรว่าด้วยหลักการจัดการ

เฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) ได้ให้ความเห็นว่า การบริหารตามหลักวิทยาศาสตร์เป็นวิธีที่ดีกว่าการอาศัยหลักความเคยชิน ซึ่งเป็นการทำงานตามประสบการณ์ของ คนงานแต่ละคนและใช้กันโดยทั่วไปในขณะนั้น ในการบริหารตามความเคยชิน คนงานมี แนวโน้มที่จะอุ้งงาน ถ่วงงาน เกียจคร้านและคอยเลื่องงานอยู่ตลอดเวลา เทย์เลอร์ เชื่อว่า ภายใต้การบริหารแบบเดิมนั้นผู้บริหารมีหน้าที่น้อยมาก งานเบาเพราะการทำงานต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับคนงาน ดังนั้น การอาศัยหลักการวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดการจะทำให้ผู้บริหารได้ ทำงานมากขึ้น โดยได้กำหนดให้มีการแบ่งงานกันทำระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงานเท่า ๆ กัน ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย และตามหลักการวิทยาศาสตร์แล้ว ผู้บริหารมีหน้าที่ดังนี้

1. สร้างหลักการทำงานที่เป็นวิทยาศาสตร์ สำหรับการทำงานในขั้นตอนต่าง ๆ ของ งาน แทนการปฏิบัติตามความเคยชิน

2. คัดเลือกคนงานตามหลักเกณฑ์วิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้คนที่เหมาะกับงาน เนื่องจาก แต่ละคนมีความถนัดไม่เหมือนกัน ผู้บริหารจึงต้องแบ่งงานให้เหมาะสมกับความสามารถหรือ ความถนัดของคนงาน

3. พัฒนาคนงานให้เรียนรู้หลักการทำงานแบบวิทยาศาสตร์

4. สร้างบรรยากาศการร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับคนงาน

เป้าหมายของการจัดการแบบวิทยาศาสตร์นั้นก็คือการพยายามเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุด ให้กับองค์กร การทำงานแต่ละขั้นตอน จะมีวิธีการทำงานเคลื่อนไหวของร่างกายวิธีที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพสูงสุดวิธีเดียว นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาระบบจูงใจคนงานเพื่อกระตุ้นให้ได้ งานมากที่สุด

หลักการบริหารของ เฮนรี เฟย์โอล์ สามารถสรุปได้ดังนี้ (Henri Fayol, 1964)

1. หลักเกี่ยวกับหน้าที่การจัดการ (Management Functions ประกอบด้วยหน้าที่ 5 ประการ หรือที่เรียกว่า POCCC ซึ่งเป็นการรวมตัวอักษรตัวแรกของหน้าที่แต่ละด้าน

1.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติไว้เป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

1.2 การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ให้อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมที่จะช่วยให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้

1.3 การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง การสั่งการต่าง ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี และต้องเข้าใจผู้ปฏิบัติงานด้วยตลอดจนเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์กรที่มีอยู่ รวมถึงการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรด้วย

1.4 การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้าด้วยกันและไปสู่เป้าหมายในที่สุด

1.5 การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้น สามารถเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้แล้ว

2. เกี่ยวกับหลักการจัดการ (management Principles) ซึ่งเฟย์โธล ได้กำหนดหลักทั่วไปที่ใช้ในการจัดการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน ที่เรียกว่า หลัก 14 ประการของ เฟย์โธล ได้แก่

2.1 หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ควรจะมีความคู่กัน เมื่อผู้ใดได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานใดงานหนึ่ง ผู้นั้นก็ควรได้รับมอบหมายหน้าที่เพียงพอที่จะใช้ปฏิบัติงานนั้นให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

2.2 หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of Command) ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนควรจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในคำสั่ง

2.3 หลักของการไปในทิศทางเดียวกัน (Unity of Direction) กิจกรรมของกลุ่มควรมีแผนงานเดียวกัน และจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกันตามแผนงานที่กำหนด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

2.4 หลักสายบังคับบัญชา (Scalar Chain) การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาจากระดับสูงสุดมาจกระดับต่ำสุดในองค์กร ที่จะเอื้ออำนวยให้การบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และช่วยให้เกิดระเบียบในการติดต่อสื่อสารในองค์กรอีกด้วย

2.5 หลักของการแบ่งงานกันทำ (Division of work or Specialization) การแบ่งงานตามความถนัด เพื่อใช้ประโยชน์บุคคลากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักเศรษฐศาสตร์

2.6 หลักความมีระเบียบวินัย (Discipline) การยอมรับและการปฏิบัติตามข้อตกลงของสมาชิกในองค์กร โดยมุ่งให้เกิดความเคารพเชื่อฟัง และทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ โดยผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความยุติธรรมและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

2.7 หลักประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of Individual Interest to General Interest) เป้าหมาย ผลประโยชน์ ส่วนได้ส่วนเสียของส่วนรวมหรือขององค์กร จะต้องมีความสำคัญเหนือกว่าเป้าหมายส่วนบุคคล โดยยึดหลักความเป็นธรรม

2.8 หลักของการให้ผลประโยชน์ (Remuneration) ต้องมีความยุติธรรมและให้เกิดความพอใจ และเป็นประโยชน์มากที่สุดแก่ทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายลูกจ้างและฝ่ายนายจ้าง เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคม

2.9 หลักของการรวมอำนาจ (Centralization) การจัดการควรจะต้องมีการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง เพื่อจะควบคุมส่วนต่าง ๆ ขององค์กรไว้ได้เสมอ แต่ต้องมีความสมดุลระหว่างการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.10 หลักของความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Order) การจัดระเบียบในการทำงานของหน่วยงานในองค์กรนั้น ผู้บริหารต้องกำหนดลักษณะและขอบเขตของงานที่ถูกต้องชัดเจน พร้อมทั้งระบุถึงความสัมพันธ์ต่องานอื่น รวมถึงจัดหาที่ตั้งของเครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน

2.11 หลักความเสมอภาค (Equity) ผู้บริหารต้องมีความเมตตาและให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายภายในองค์กร เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาเกิดความจงรักภักดีและอุทิศตนในการทำงานให้กับองค์กร

2.12 หลักความมั่นคงในการทำงาน (Stability of Tenure) การที่คนเข้าออกมาก ย่อมเป็นสาเหตุของการสั่นคลอนและทำให้การจัดการงานไม่เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น ทั้งผู้บริหารและคนงานจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง เพื่อเรียนรู้งานและปัญหาต่าง ๆ ขององค์กร

2.13 หลักความคิดริเริ่ม (Initiative) การเปิดโอกาสให้คนงานภายในองค์กรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา จะเป็นพลังอันสำคัญที่จะทำให้องค์กรเข้มแข็งขึ้น

2.14 หลักความสามัคคี (Esprit de Corps) การเน้นถึงความจำเป็นที่ทุกคนในองค์กรจะต้องทำงานเป็นกลุ่ม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารมีหลายกระบวนการ เช่น โพสคอร์ด (POSDCORB) ของลูเธอร์ เอช. กูลิค และ ลินดอลล์ เอฟ.เออร์วิค พอคค์ (POCCC) ของ เฮนรี เฟย์ล์ โปตเตอร์โมเดล (POADCIR Model) ของเดล เป็นต้น แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงกระบวนการบริหารที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์ด (PAMS-POSDCORB) ที่ประกอบไปด้วย 11 ขั้นตอน ซึ่งนำกระบวนการเดิมมาปรับปรุงเพิ่มเติมให้ครอบคลุม ครบถ้วน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิรัช วิภาวรรณ ได้กล่าวถึงความเป็นมาของ (PAMS-POSDCORB) ถึงแม้ว่า POSDCORB จะเป็นที่ยึดเคย ใช้กันอย่างกว้างขวางและครอบคลุมขั้นตอนการบริหารจำนวน 7 เรื่อง และแต่ก็ยังนำ POSDCORB มาพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เป็น PAMS-POSDCORB ด้วยเหตุผลดังนี้

1. POSDCORB เกือบทั้งหมดเน้นส่วนที่เป็นวัตถุที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน และเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนที่เป็นวัตถุ ซึ่งได้ละเลยหรือเน้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตใจหรือสังคม เช่นในเรื่องของจริยธรรม การพัฒนาจิตใจ และจิตวิญญาณของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. POSDCORB ไม่ได้กล่าวถึงการบริหารนโยบายซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของทุกองค์กร ถึงแม้ว่าผู้ตีความหรือโต้แย้งว่าเรื่องการบริหารนโยบายได้แทรกอยู่ในเรื่องการวางแผนก็ตาม แต่โดยข้อเท็จจริง นโยบายเป็นสิ่งสำคัญมากและมาก่อนการวางแผน ดังนั้นควรแยกเรื่องการบริหารนโยบายออกมาให้เห็นชัดเจน

3. POSDCORB ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องของการบริหารอำนาจหน้าที่ หรืออำนาจและความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กฎหมายให้ไว้ โดยหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย ถึงแม้ว่าผู้ตีความหรือโต้แย้งว่าเรื่องของการบริหารอำนาจหน้าที่นั้น ได้แทรกอยู่ในเรื่องการอำนวยการก็ตาม แต่ก็ไม่เด่นชัด จึงควรแยกออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน (วิรัช วิภาวรรณ, 2549)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ได้พัฒนาหรือปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารที่เรียกว่า POSDCORB มาเป็น PAMS-POSDCORB นี้ ได้ผ่านการเผยแพร่ต่อสาธารณะมาแล้ว อีกทั้งยังได้นำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยและวิทยานิพนธ์อีกด้วย ซึ่งแนวทางของกระบวนการบริหารทั้ง 11 ขั้นตอน (วิรัช วิภาวรรณ, 2549) มีดังนี้

1. นโยบาย (Policy)

การบริหารนโยบาย หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับหลักและวิธีปฏิบัติ ที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสาธารณะ หรือการพัฒนาหน่วยงานในอนาคตในช่วงระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนี้แล้ว ยังรวมถึงวิสัยทัศน์ ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่หน่วยงานของรัฐได้คิดและกำหนดออกมาเป็นนโยบาย แนวทาง หรือ โครงการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเจริญให้แก่หน่วยงาน และเพื่อให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน

ตัวอย่างการบริหารนโยบาย เช่น การกำหนดนโยบายของหน่วยงานของรัฐจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ต้องเป็นการแถลงนโยบายอย่างเปิดเผยเป็นลายลักษณ์อักษร มีการประเมินผลนโยบาย และในบางกรณีผู้บริหารอาจจะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อหากกำหนดนโยบายผิดพลาด

การวิเคราะห์นโยบายแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การกำหนดปัญหา (Problem formation) เป็นการวิเคราะห์หรือค้นหา
อย่างเป็นระบบว่า

1.1 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้กำหนดนโยบายได้แสดงให้เห็นว่า มี
ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะที่สร้างความเดือดร้อนเสียหายให้แก่สังคมและประชาชน
วิกฤตที่มีความสำคัญเร่งด่วนเกิดขึ้นจริงหรือไม่

1.2 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้กำหนดนโยบายนั้น ได้ดำเนินการ
เลือกหรือกำหนดปัญหา ซึ่งเป็นรากฐานที่จะนำมาสู่การกำหนดนโยบายดังกล่าวนั้น รวมทั้งได้มี
การหาสาเหตุของปัญหา และได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหานั้นไว้อย่างถูกต้องเหมาะสม และ
เป็นมาตรฐานหรือไม่เพียงใด

2. การเตรียมและเสนอนโยบาย (Policy formation) เป็นการวิเคราะห์เพื่อ
ค้นหาและตรวจสอบว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้กำหนดนโยบายได้ดำเนินการเตรียมนโยบาย
เช่น

2.1 ได้เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของทางเลือกหรือข้อเสนอแนะ
ต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหานโยบายนั้น

2.2 ได้ดำเนินการเสนอนโยบายหรือได้ยกร่างนโยบายไว้ด้วยหรือไม่
และร่างนโยบายนั้นมีมาตรฐานเพียงใด โดยครอบคลุมเนื้อหา ได้แก่ ความเป็นมา หลักการ
และเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวทางและมาตรการที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติ การจัดลำดับ
ทางเลือก เพื่อแสดงให้เห็นว่า แต่ละทางเลือกเป็นอย่างไร การเสนอแนะหรือการเสนอทางเลือก
ที่ดีที่สุดและมีความเป็นไปได้มากที่สุด ข้อมูลประกอบที่สำคัญ

3. การอนุมัติและการประกาศนโยบาย (Policy adoption) เป็นการวิเคราะห์
และค้นหาเพื่อแสดงให้เห็นว่า

3.1 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่กำหนดนโยบายนั้น ได้ดำเนินการตาม
ขั้นตอนการอนุมัตินโยบายอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือกฎระเบียบหรือไม่ โดยเฉพาะอย่าง
ยิ่งนโยบายนั้น ได้ผ่านขั้นตอนที่พิจารณาถึงความเหมาะสมของนโยบาย และได้ผ่านขั้นตอนการ
อนุมัติ จากฝ่ายบริหารหรือผ่านกระบวนการพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้ความเห็นชอบ
ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายและกฎระเบียบหรือไม่

3.2 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่กำหนดนโยบายนั้น ได้ดำเนินการ
ประกาศนั้น ถูกต้องตามขั้นตอนหรือกฎระเบียบหรือไม่

4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation) เป็นการวิเคราะห์
ตรวจสอบและค้นหาว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติมีมาตรฐานเพียงใด โดยครอบคลุมเรื่อง

4.1 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน

4.2 การส่งต่อนโยบายไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.3 การตีความหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายออกมาเป็นแผนงาน และโครงการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างง่ายขึ้น

4.4 การประชาสัมพันธ์ชี้แจงนโยบาย

4.5 การจัดการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจนโยบาย แผนงาน และโครงการทั้งระบบแก่หน่วยงานระดับปฏิบัติ

4.6 การดำเนินงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติงาน ซึ่งต้องมีการวางแผน มีการจัดองค์กร และมีการระดมทรัพยากรด้วย

4.7 การจัดระบบสนับสนุน เช่น ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี รวมทั้งระบบการติดต่อสื่อสาร

4.8 การติดต่อและควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบปัญหาและคอยให้คำแนะนำหรือความช่วยเหลือ

5. การประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation) หมายถึง สารสำคัญหรือกระบวนการที่ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนสำคัญ ดังต่อไปนี้

5.1 การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการประเมินผล

5.2 การกำหนดผู้ประเมินผล

5.3 การกำหนดวิธีการหรือรูปแบบที่นำมาใช้ในการประเมิน

5.4 การกำหนดเกณฑ์กลาง หรือมาตรฐานกลาง

5.5 การมีผลงานของผู้ถูกประเมินผล

5.6 การนำผลงานของผู้ถูกประเมินผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์กลาง หรือมาตรฐานกลาง

6.7 การพิจารณาผลลัพธ์ของการประเมิน

6.8 การยกเลิกหรือการปรับปรุงแก้ไข

2. อำนาจหน้าที่ (Authority)

การบริหารอำนาจหน้าที่ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ หรืออำนาจอย่างเป็นทางการที่กฎหมายฉบับเดียวหรือหลายฉบับ มอบหมายให้หน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ พร้อมกันนี้ยังหมายถึง การกำหนดอำนาจหน้าที่ การใช้อำนาจหน้าที่ การรวมอำนาจ การแบ่งอำนาจ การกระจายอำนาจ ความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่ ซึ่งแบ่งความสัมพันธ์เป็นแนวดิ่งระหว่างผู้บังคับบัญชา และความสัมพันธ์เป็นแนวราบ ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาในระดับเดียวกัน ความสมดุลระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมตลอดถึงการตรวจสอบการประเมินผลการใช้อำนาจหน้าที่ด้วย

3. จริยธรรม (Morality)

การบริหารจริยธรรม หมายถึง การบริหารเกี่ยวกับธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติในการบริหารงานของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมทั้งปฏิบัติราชการตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของหน่วยงานที่ตนเองสังกัด เป็นต้น โดยครอบคลุม 3 เรื่อง ดังนี้

3.1 การบริหารจริยธรรมในรัฐธรรมนูญ ปัญหาของการบริหารจำนวนมากเกิดจากหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วน ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายประจำขาดจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่ซื่อสัตย์สุจริต และไม่บริสุทธิ์ใจ ดังนั้น การบริหารจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และได้มีการบรรจุข้อความเกี่ยวกับจริยธรรมไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของประเทศที่กฎหมายลูกต่าง ๆ จะต้องมิขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ

3.2 จริยธรรมในการบริหารราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรนำหลักธรรมมาใช้ในการบริการ มีจิตสำนึกดีงามในการบริการ มีการวางตัวให้เหมาะสม ไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งไปแสวงหาผลประโยชน์ มีการช่วยเหลือประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ไม่บิดเบือนข้อมูลข่าวสารของราชการ และแสดงความรับผิดชอบในการบริหารงานที่ผิดพลาด

3.3 พฤติกรรมในการบริหาร การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ โดยพฤติกรรมนั้นอาจเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

สาเหตุการเกิดพฤติกรรมการบริหาร นั่นคือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมในการบริหารราชการในทางลบ มาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีจิตใจหรือค่านิยมด้านลบที่ไม่สนับสนุนการปฏิบัติราชการหรือพัฒนาประเทศ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ จิตใจหรือค่านิยมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมในการบริหารของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการบริหาร จากความเชื่อพื้นฐานที่ว่า “จิตใจหรือค่านิยมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ” จึงนำมาสู่การเสนอแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการบริหารที่เชื่อว่า “การพัฒนาที่จิตใจหรือค่านิยมของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหลักจะมีส่วนช่วยพัฒนาพฤติกรรมการบริหารของเจ้าหน้าที่ของรัฐ” ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการบริหารส่วนนี้ จึงเน้นส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐยึดถือ จิตใจหรือค่านิยมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ส่งเสริมพัฒนาประเทศ 7 ประการ ได้แก่ 1) ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต 2) ค่านิยมในระบบคุณธรรม 3) ค่านิยมในหลักอภิปไตย 4) ค่านิยมที่ยึดถือหลักการมากกว่าตัวบุคคล 5) ค่านิยมในความประหยัดและขยัน 6) ค่านิยมของการรวมกลุ่ม และ 7) ค่านิยมในระเบียบวินัย

4. สังคม (Society)

การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม หมายถึง การบริหารของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมหรือประชาชนเป็นหลัก การบริหารที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนหรือประชาชนส่วนรวม รวมทั้งการบริหารที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

การบริหารที่คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมหรือประชาชน เป็นการที่หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐบริหารงานในลักษณะที่อำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชน หรือบริหารราชการ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือเป้าหมายเพื่อประชาชน

การบริหารที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ สนับสนุนการบริหารที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน รัฐธรรมนูญได้เห็นความสำคัญของประชาชน ซึ่งได้สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ตนเองมากยิ่งขึ้น การที่รัฐต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับ การมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานราชการ เป็นต้น

5. การวางแผน (Planning)

การวางแผน หมายถึง การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดอนาคตของ หน่วยงานของรัฐ การบริหารที่เกี่ยวกับระดับของการวางแผน ประเภทของแผน และ กระบวนการวางแผนของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาของ หน่วยงาน การนำข้อมูลและเทคโนโลยีมาใช้ในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการวางแผน การ วางแผนอย่างเป็นระบบที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ การนำแผนไปปฏิบัติ การติดตามประเมินผล แผน ซึ่งระดับของการวางแผนก็จะมี 3 ระดับ คือ การวางแผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ เป็นการวางแผนของผู้บริหารระดับสูงเพื่อพัฒนาในภาพรวม การวางแผนบริหารหรือการ วางแผนกลวิธี เป็นการวางแผนของผู้บริหารระดับกลาง เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของ หน่วยงานต่าง ๆ และการวางแผนการปฏิบัติงาน เป็นการวางแผนของผู้บริหารระดับล่างหรือ ผู้ปฏิบัติงาน

ส่วนกระบวนการวางแผน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

1. การจัดเตรียมแผน หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหาความ ต้องการ การประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทางเลือก การวิเคราะห์ทางเลือกแนวทาง แก้ปัญหาความต้องการ ผลลัพธ์ที่ออกมา คือเอกสารแผน

2. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การนำแผนมาดำเนินการโดยผ่านขั้นตอน ของการปฏิบัติ เช่น การจัดทำงบประมาณ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การลงมือปฏิบัติการตาม แผนนั้น ๆ ซึ่งผลลัพธ์ออกมา คือ ผลงาน

3. การประเมินผลงานแผน หมายถึง การประเมินเปรียบเทียบผลงานที่ ปรากฏกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนว่าเป็นไปตามนั้นหรือไม่ ผลลัพธ์ ออกมา คือ ข้อมูลใหม่ เพื่อการปรับแผนหรือนำไปใช้ในการจัดแผนต่อไป

6. การจัดองค์กร (Organizing)

การจัดองค์กร หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับรูปแบบ โครงสร้าง และการจัดส่วน ราชการของหน่วยงานของรัฐ รวมตลอดถึงการแบ่งโครงสร้างของหน่วยงานของรัฐออกเป็น หน่วยงานหลัก หรือหน่วยงานปฏิบัติการ และหน่วยงานรองหรือหน่วยงานที่ปรึกษา

โดยโครงสร้างของการจัดองค์กรที่จัดแบ่งตามลักษณะการใช้อำนาจ ได้แก่ โครงสร้างแบบรวมอำนาจ เป็นการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง โครงสร้างการแบ่งอำนาจ เป็นการแบ่งอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ โครงสร้างแบบกระจายอำนาจ เป็นโครงสร้างที่ให้อำนาจและกระจายอำนาจแก่การปกครองท้องถิ่น หรือ ประชาชน อันได้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

ลักษณะสำคัญขององค์กรตามระบอบราชการ ประกอบด้วย 10 ประการ ดังนี้

1. มีการกำหนดหน้าที่และแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะด้าน โดยแต่ละตำแหน่งจะกำหนดลักษณะงานและความสามารถที่จะใช้ในการปฏิบัติงานตามตำแหน่งนั้น อีกทั้งการแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งใดจะต้องพิจารณาตามคุณสมบัติและความชำนาญ
2. มีสายการบังคับบัญชาอย่างเป็นทางการที่ลดหลั่นกันเป็นขั้น ๆ โดยผู้ดำรงตำแหน่งในชั้นสูงกว่า จะมีอำนาจบังคับบัญชาผู้ดำรงตำแหน่งในชั้นต่ำกว่า
3. ยึดหลักประสิทธิภาพในการทำงาน
4. ยึดโครงสร้างตามอำนาจหน้าที่
5. ใช้หลักความสามารถในการเลื่อนตำแหน่ง
6. ยึดกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน
7. ยึดหลักการอย่างเป็นทางการมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
8. มีข้อผูกมัดด้านอาชีพระยะยาว
9. ยึดความมีเหตุมีผล
10. เป็นการปฏิบัติงานเต็มเวลา โดยเวลาและปริมาณงานต้องสัมพันธ์กัน

7. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยที่สำคัญสำหรับการจัดการ ได้แก่ คน (Man) เงิน (money) และวัสดุอุปกรณ์ (material) สำหรับทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เป็นการยากที่จะวัดค่าของทรัพยากรมนุษย์ เพราะไม่อาจใช้ในการวัดที่ยึดหลักการ เหมือนกับทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรเงิน

ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญ และมีคุณค่าไม่น้อยกว่าทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรเงิน แต่ผู้บริหารมักจะละเลยข้อเท็จจริงนี้ เพราะทรัพยากรมนุษย์ไม่อาจสะท้อนถึงความมั่นคงของหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรที่มีศักยภาพและมีแนวโน้มว่าจะสร้างผลประโยชน์หรือสร้างความสำเร็จให้กับหน่วยงานมากที่สุด คือ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องกับ การรับสมัคร การคัดเลือก การพัฒนา การให้ค่าตอบแทน การสงวนรักษา การประเมินผล และการเลื่อนตำแหน่ง

8. การอำนวยการ (Directing)

การอำนวยการมีความหมายครอบคลุมการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง การบังคับบัญชา สายการบังคับบัญชา ช่วงการบังคับบัญชา เอกภาพในการบังคับบัญชา การแบ่งงาน การตัดสินใจ มนุษย์สัมพันธ์ การสื่อสาร และภาวะผู้นำ

ความหมายแต่ละเรื่องตามหัวข้อข้างต้น อธิบายตามลำดับ ได้ดังนี้

การบังคับบัญชา หมายถึง การควบคุม กำกับดูแลและสั่งการของผู้บังคับบัญชา

สายการบังคับบัญชา หมายถึง การกำหนดลำดับชั้นในการบังคับบัญชา เพื่อแสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งใดหรือหน่วยงานใดอยู่ในระดับอำนาจหน้าที่ชั้นใด อยู่สูงหรือต่ำกว่าตำแหน่งใดหรือหน่วยงานใดบ้าง

ช่วงการบังคับบัญชา หมายถึง ขอบเขตการรับผิดชอบในการบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาแต่ละคนเอกภาพในการบังคับบัญชา หมายถึง การบริหารงานที่ผู้ใต้บังคับบัญชาควรจะมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว เพื่อป้องกันการสับสนในการปฏิบัติงาน

การแบ่งงาน หมายถึง การแบ่งอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารงานหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการหาทางเลือก และลดให้เหลือทางเลือกเดียวที่ดีที่สุด การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของหน่วยงาน เช่น ผู้บริหารระดับสูง จะเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ขณะที่ผู้บริหารระดับล่างจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจระดับปฏิบัติงาน เป็นต้น

มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี หมายถึง การสร้างความเป็นมิตรหรือความสัมพันธ์เชิงบวกกับบุคคลอื่น เช่น การทักทาย การสนับสนุนช่วยเหลือ การรักษาและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งการให้เกียรติผู้อื่น

การสื่อสาร หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหน่วยงาน โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลนั้นครอบคลุมถึงการแจ้งหรือบอกข้อมูล การใช้ข้อมูลเพื่อการประสานงาน การใช้ข้อมูลร่วมกัน การใช้ข้อมูลอิทธิพล และการใช้ข้อมูลเพื่อกระตุ้น

ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารใช้การบริหาร เช่น อำนาจหน้าที่ การประสานงาน การจูงใจหรืออิทธิพลเพื่อทำให้เกิดการยอมรับ ความเชื่อมั่น หรือการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

9. การประสานงาน Coordinating)

การประสานงาน หมายถึง การบริหารงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายใน และภายนอกหน่วยงานของรัฐทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเป็นการบริหารที่จัดระเบียบหรือจัดวิธีการปฏิบัติงานเพื่อลดความขัดแย้ง ลดความ

เข้าซ้อน และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานของรัฐนั้น อาจแบ่งการประสานงานในระดับเดียวกัน หรือเรียกว่า การประสานงานในแนวราบ เช่น ระดับผู้บังคับบัญชาในระดับเดียวกัน ในเวลาเดียวกัน หรืออาจจะเป็นการประสานงานระดับที่แตกต่างกัน หรือเรียกว่าการประสานงานในแนวดิ่ง เช่น ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ ยังเป็นการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐกับภายนอก โดยอาจแบ่งเป็นการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับบุคคลภายนอกหน่วยงานของรัฐ

การประสานงานยังครอบคลุมไปถึงการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้การประสานงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เช่น การตั้งคณะกรรมการถาวรหรือชั่วคราว เพื่อทำหน้าที่ประสานงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

10. การรายงาน (Reporting)

การรายงาน หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการรายงานเสนอความคิดเห็นหรือยื่นเรื่อง การควบคุมตรวจสอบ รวมทั้งการประเมินผลการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งจากภายในและภายนอก ซึ่งรวมทั้งการควบคุมโดยประชาชน ในส่วนของ การประเมินผลอาจดำเนินการก่อนการปฏิบัติงาน ขณะปฏิบัติงาน และหลังปฏิบัติงาน รวมทั้งการจัดรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นประจำ

จึงกล่าวได้ว่า การรายงานเป็นวิธีการควบคุมวิธีหนึ่ง โดยทั่วไปในหลักการบริหารสมัยใหม่ นอกเหนือจากการควบคุมตรวจสอบ การบริหารงานของหน่วยงานแล้ว หน่วยงานยังมีหน้าที่ทำรายงานเสนอผลการดำเนินงานใน 2 ลักษณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น และการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสภาหรือประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริหารภายใต้ระบอบประชาธิปไตย และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

11. การงบประมาณ (Budgeting)

การงบประมาณ หมายถึง การบริหารงบประมาณ และการบริหารการคลังตามแนวทางรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งแบ่งเป็น 1) ระดับมหภาค เป็นการศึกษาการบริหารรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล โดยเฉพาะการบริหารการคลังโดยรวม และการบริหารนโยบายการคลังของรัฐบาล เป็นต้น 2) ระดับจุลภาค เป็นการศึกษาการบริหารรายรับและรายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม

ซึ่งกระบวนการงบประมาณ เป็นขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำงานงบประมาณที่ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดเตรียมงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ

และการควบคุมงบประมาณ การบริหารงบประมาณต้องมีความชัดเจน ถูกต้อง เชื่อถือได้ เปิดเผย สุจริต พร้อมกันนั้นจะต้องบริหารงบประมาณให้สอดคล้องกัน ระหว่างการวางแผนการบริหารงานกับการวางแผนงบประมาณ ฝ่ายบริหารจะต้องนำแผนมาปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับลักษณะของหน่วยงานนั้น มีระบบสื่อสารแบบสองทาง ระหว่างหน่วยงานระดับสูงและหน่วยงานระดับล่าง และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นอย่างสม่ำเสมอ

สรุป

กระบวนการของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร ซึ่งแนวทางในการบริหารประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง การบริหารเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการจัดการเป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวทางที่สอง การจัดการเป็นความหมายทั่วไปโดยรวมการบริหารเข้าไปด้วย แนวทางนี้มองว่า การจัดการเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เป้าหมายที่กำหนดในขั้นการจัดการบรรลุผล

แนวทางที่สาม การบริหารและการจัดการมีความหมายไม่แตกต่างกัน เป็นความหมายที่ยอมรับกันในยุคปัจจุบันนี้ แต่การนิยามใช้จะแตกต่างกัน โดยคำว่า การจัดการจะใช้ในหน้าที่การบริหารระดับสูง ในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งงาน และการควบคุมในองค์กรธุรกิจ ส่วนคำว่า การบริหารจะใช้ในหน้าที่เช่นเดียวกับการจัดการแต่ใช้ในองค์กรรัฐบาล อย่างไรก็ตาม คำสองคำนี้มักใช้แทนที่กันและกัน

การจัดการเป็นการดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องของ 1) การบริหารนโยบาย (Policy) 2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) 3) การบริหารคุณธรรม (Morality) 4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) 5) การวางแผน (Planning) 6) การจัดองค์กร (Organizing) 7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) 8) การอำนวยการ (Directing) 9) การประสานงาน (Coordinating) 10) การรายงาน (Reporting) และ 11) การงบประมาณ (Budgeting) ทั้งหมดนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCORB) เป็นแนวทางในการจัดการ

เอกสารอ้างอิง

- วิรัช วิภาวรรณ. (2549). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์: แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมการพิมพ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์กรและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสาร.
- สมยศ นาวิการ. (2546). *การบริหารและพฤติกรรมองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ 1991.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2547). *รัฐประศาสนศาสตร์: แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมการพิมพ์.
- Gannon, Martin J. (1977). *Management: An Organization Perspective*. Boston: Little Brown and Company.
- Henri Fayol. (1964). *General and Industrial Management*. London: Pittman and Sons.

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชน
ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี
ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0*

ADMINISTRATION PROBLEMS AND IMPEDIMENTS FOR ADMINISTRATORS
OF PRIVATE KINDERGARTENS SCHOOLS UNDER NONTABURI
PROVINCIAL EDUCATION OFFICE FOLLOWING THAILAND 4.0 POLICY

สุจิตรา ทิพย์บุรี

Sujittra Tipburi

โสภณ ขำทัพ

Sophon Khumtrup

เกศริน มนูญผล

Kadsarin Manoonpol

โรงเรียนอนุบาลโชตนันท์ จังหวัดนนทบุรี

Shotanan Kindergarten Nonthaburi Province, Thailand

E-mail: sophonkhumtrup@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จำแนกตามระดับการศึกษาและระยะเวลาในการทำงานต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้คือ สลิตีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สลิตีเชิงพรรณนาและสลิตีอ้างอิง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ

* Received 22 October 2021; Revised 22 December 2021; Accepted 25 December 2021

มากทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงบประมาณ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ และด้านบริหารทั่วไป

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารและครู ผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน และระยะเวลาในการทำงานต่างกัน พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนจำเป็นต้องกำหนด ยุทธศาสตร์ เชิงรุก เพื่อครอบคลุมการพัฒนาในทุกด้าน และความร่วมมือกันในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของชุมชน

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรค, การบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาล, นโยบายไทยแลนด์ 4.0

ABSTRACT

This research aims 1) to study administration problems and impediments for administrators of private kindergartens schools under Nonthaburi Provincial Education Office following Thailand 4.0 Policy, 2) to compare the administration problems and impediments of administrators and teachers in private kindergarten schools under Thailand 4.0 policy based on their education levels and length of the working period, and 3) to study the suggestions concerned with the administration problems and impediments of administrators and teachers in private kindergarten schools under Thailand 4.0 policy. The sample group was composed of 201 administrators and teachers responsible for the project in 2019. The research instrument was the questionnaire with 0.93 of reliability. Data were analyzed using descriptive statistics, inferential statistics, and content analysis from focus group discussions.

The results showed that:

1. Overall, the level of administration problems and impediments of administrators and teachers in private kindergarten schools under the Thailand 4.0 policy was high. In detail, all 4 aspects were at the high level sorted in descending order: budget, policy, academic, and general management.

2. Administration problems and impediments of administrators and teachers in private kindergarten schools responsible for the project under Thailand 4.0 policy classified by different education levels and length of the

working period revealed that the problems and impediments in the management of private kindergarten schools indifferently.

3. For administration suggestions: the private kindergarten schools need to set proactive strategies to cover all areas of development and cooperation between the related departments to have effective management and be acceptable from society.

Keywords: Problems and impediments, Management in kindergarten schools, Thailand 4.0 Policy

บทนำ

กระบวนการพัฒนาประเทศไทยภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาวในการขับเคลื่อนที่มั่นคง มั่นคง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ของรัฐบาล เป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับประเทศไทยที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางชั้นสูง ให้กลายเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง ด้วยนวัตกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพของเศรษฐกิจจากกลไกต่าง ๆ เป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ตามความคิดสร้างสรรค์ของตน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2560) ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อีกทั้งต้องสร้างความสมดุลด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกให้แก่ผู้เรียน แต่จากปัญหาด้านการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 นี้จำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านทักษะภาษาอังกฤษ การนำศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน มาบูรณาการร่วมกัน ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี ด้านวิศวกรรมศาสตร์ และด้านคณิตศาสตร์ เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาหรือสร้างสรรค์ โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมหรือโครงการที่บูรณาการให้มากขึ้น การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงตำราเรียนให้มีมาตรฐาน 5 ดาว การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก บทบาทของครูผู้สอน และการใช้สื่อเทคโนโลยี ซึ่งการศึกษาไทยในยุค 4.0 นี้จะไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้ ถ้าไม่มีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงกล่าวได้ว่าบุคลากรทางการศึกษาเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยผลักดันยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2561)

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) มาตรา 39 บัญญัติไว้ว่า กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กรมวิชาการ, 2546) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการบริหารสู่สถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป อีกทั้งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้อที่ 5 ในจำนวน 8 ข้อ คือ “อยู่อย่างพอเพียง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำ ถือได้ว่าเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาให้ตอบสนองต่อการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงใน 3 ด้าน นั่นคือ 1) โลกแห่งความสุดโต่ง ไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพราะหากไม่ทำการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านดังกล่าว อาจทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ 2) ความย้อนแย้ง กฎเกณฑ์เก่าจะไม่สามารถนำมาใช้ได้ ทำให้เกิดกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ขึ้น และ 3) การเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลัน ซึ่งเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงสังคมเกษตรกรรม พัฒนาเป็นสังคมอุตสาหกรรม และที่สุดคือการเปลี่ยนเป็นสังคมยุคดิจิทัล (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีสถานศึกษาอยู่ในสังกัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ และการขับเคลื่อนการศึกษาเป็นนโยบายหลักที่ต้องสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่จะต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องนโยบายชาติ และเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) อีกทั้งนโยบายและเป้าหมายสู่ความสำเร็จของสำนักศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี นั้นได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้อย่างชัดเจน แต่ผลการประเมินโดยรวมของโรงเรียนอนุบาลเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ในปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมา พบว่าโรงเรียนอนุบาลเอกชนหลายแห่งไม่ประสบผล เนื่องจากบริบทของการจัดการศึกษาระดับอนุบาลมีความแตกต่างจากระดับประถมหรือระดับมัธยม หรือแม้กระทั่งนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งมีทั้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอีกด้วย จึงอาจทำให้ผู้บริหาร ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนบางส่วนของความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในการนำไปใช้ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการได้ ฉะนั้นผู้บริหาร ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรหาความรู้ ความเข้าใจเพิ่มเติม เพื่อทำให้เกิดความชำนาญในการนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตรงตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ดังเช่น ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ หรือ STEM การศึกษา เป็นต้น

ผู้วิจัยในฐานะผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาและเป็นผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางการศึกษาตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จึงมีความสนใจและตั้งใจจะศึกษาถึงเหตุผลของการ

ประเมินที่ไม่ประสบผล และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จำแนกตามระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี รวม 38 แห่ง มีจำนวน 420 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี & มอร์แกน (Krejcie, R. V. & D. W. Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 201 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการเลือกสุ่มแบบบังเอิญจากการสำรวจในวันประชุมอบรมผู้บริหารและครูตามโครงการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักของลิเคิร์ท สเกล จัดแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed Ended Question) แบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ จำนวน 2 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ใน 4 ด้าน ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิดที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Rensis Likert) เป็นมาตรวัด แบ่งเป็นระดับต่างๆ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นแบบปลายเปิด (open-end) สำหรับข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน และครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0

3. การตรวจสอบคุณภาพในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามไปทำการตรวจสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบความตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ด้วยการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบ (Try-out) กับตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน และครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายการศึกษาไทยแลนด์ 4.0 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบวัดความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.93

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 201 ชุด ให้กับผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และขอรับแบบสอบถามกลับคืนมาทันที ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในเดือนเมษายน 2562 ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละร้อย จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ใน 4 ด้าน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปรผลระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ใน 4 ด้าน

(n=201)

ระดับปัญหาและอุปสรรค	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ด้านนโยบาย	3.84	0.96	มาก
ด้านวิชาการ	4.17	0.80	มาก
ด้านงบประมาณ	4.19	0.65	มาก
ด้านบริหารทั่วไป	3.93	0.87	มาก
รวม	4.22	0.79	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ใน 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับด้านงบประมาณอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.19$) ส่วนระดับด้านนโยบายอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 3.84$)

2. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จำแนกตามระดับการศึกษา และระยะ เวลาในการทำงาน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระดับของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการ

(n=201)

ปัญหาและอุปสรรค	ค่าเฉลี่ย (ระดับการศึกษา)			F	p-value	แปลค่า
	ปริญญาตรี (n=151)	ปริญญาโท (n=41)	ปริญญาเอก (n=9)			
ด้านนโยบาย	3.68	3.59	3.53	2.57	.307	ไม่แตกต่าง
ด้านวิชาการ	4.10	3.88	3.66	0.80	.535	ไม่แตกต่าง
ด้านงบประมาณ	4.17	4.13	4.05	2.28	.312	ไม่แตกต่าง
ด้านบริหารทั่วไป	3.72	3.77	3.73	3.30	.481	ไม่แตกต่าง
รวม	4.05	3.93	3.76	1.75	.516	ไม่แตกต่าง

*p < 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของปัญหาและอุปสรรคพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารมากในระดับด้านงบประมาณ ($\bar{x} = 4.17$, 4.13 และ 4.05 ตามลำดับ) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระดับของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จำแนกตามระยะเวลาในการทำงานของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการ

(n=201)

ปัญหาและอุปสรรค	ค่าเฉลี่ย (ระยะเวลาในการทำงาน)			F	p-value	แปลค่า
	1-10 ปี (n=101)	11-20 ปี (n=65)	21 ปีขึ้นไป (n=35)			
ด้านนโยบาย	3.46	3.90	3.74	2.26	.213	ไม่แตกต่าง
ด้านวิชาการ	3.97	3.88	3.70	0.95	.359	ไม่แตกต่าง
ด้านงบประมาณ	4.14	3.96	4.04	1.34	.275	ไม่แตกต่าง
ด้านบริหารทั่วไป	3.75	3.57	3.68	2.52	.462	ไม่แตกต่าง
รวม	4.12	4.20	3.95	1.87	.266	ไม่แตกต่าง

*p < 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการที่มีระยะเวลาในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของปัญหาและอุปสรรคพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการที่มีระยะเวลาในการทำงานต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารมากในระดับด้านงบประมาณ (ค่าเฉลี่ย = 4.14, 3.96 และ 4.04 ตามลำดับ) ไม่แตกต่างกัน

3. วิเคราะห์ผลความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ใน 4 ด้าน ด้วยวิธีการของคำร้อยละ

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงาน 11 - 20 ปี มากที่สุด

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ ใน 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านนโยบาย (Policy)

โดยภาพรวมตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในด้านนโยบายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระเบียบและแนวทางปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีมาก ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจจึงส่งผลให้การนำไปใช้ล่าช้า เป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการในด้านนโยบายมากที่สุด

3.2.2 ด้านวิชาการ (Respectively)

โดยภาพรวมตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแก้ไขระบบสารสนเทศและเครื่องคอมพิวเตอร์ขัดข้องบ่อย ทำให้การดำเนินงานล่าช้าเพราะขาดการรับรู้ทางวิชาการที่ไม่ต่อเนื่อง เป็นปัญหาและอุปสรรคในด้านวิชาการมากที่สุด

3.2.3 ด้านงบประมาณ (Budget)

โดยภาพรวมตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การโยกย้ายเจ้าหน้าที่ด้านการบริหารงบประมาณ การเงิน และการบัญชีบ่อย ทำให้เกิดความล่าช้าในการขับเคลื่อนโครงการของโรงเรียนอนุบาลเอกชน เป็นปัญหาและอุปสรรคในด้านงบประมาณมากที่สุด

3.2.4 ด้านบริหารทั่วไป (General Management)

โดยภาพรวมตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในด้านบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความล่าช้าในการรับ - ส่งข้อมูล และเอกสารระหว่างหน่วยงาน เป็นปัญหาและอุปสรรคในด้านบริหารทั่วไปมากที่สุด

4. ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า

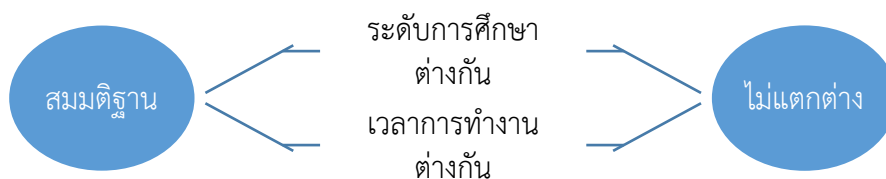
เมื่อทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน และครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยจำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน และระยะเวลาการทำงาน ต่างกัน พบว่า

4.1 ระดับการศึกษา ต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.2 ระยะเวลาการทำงาน ต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระยะเวลาในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีผลต่อปัญหา

และอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการควรให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์เชิงรุก ความร่วมมือกันในระหว่างหน่วยงาน และร่วมกันทำงานให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของชุมชน



รูปภาพที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐาน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นี้ มีข้อค้นพบที่ทรงคุณค่า เห็นควรนำมาอภิปรายโดยใช้หลักตรรกวิทยาได้ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโท และมีระยะเวลาในการทำงาน 11 - 20 ปี มากที่สุด

2. ผลการวิจัย พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชัยณรงค์ กิตติสาริ ที่ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 จังหวัดยโสธร ซึ่งพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธอยู่ในระดับมาก (พระชัยณรงค์ กิตติสาริ (ทองจิตร), 2555)

ส่วนการอภิปรายผลรายด้าน ใน 4 ด้าน มีปรากฏดังต่อไปนี้

2.1 ด้านนโยบาย จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านนโยบายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีระดับการรับรู้ความเข้าใจ และการนำไปใช้เรื่องระเบียบและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนน้อย จึงส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าเป็นปัญหาและ

อุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ทิพย์บุรี ที่ทำวิจัยเรื่อง การรับรู้ การนำไปใช้ และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมีการรับรู้ การนำไปใช้ และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อย (สุจิตรา ทิพย์บุรี, 2550)

2.2 ด้านวิชาการ จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ โรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ด้านวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีระบบ สารสนเทศและเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ขัดข้องบ่อย ไม่ทันสมัย จึงส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องทาง วิชาการ เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ พึ่งเดชะ ที่ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า มี ปัญหาการไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (วีระพงษ์ พึ่งเดชะ, 2551)

2.3 ด้านงบประมาณ จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ โรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ด้านงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีการโยกย้าย เจ้าหน้าที่ด้านการบริหารงบประมาณ การเงินและบัญชีบ่อย จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการ ดำเนินงานการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนอนุบาลเอกชน เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ เกตุวงศ์ ที่ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารงานของศูนย์ไทใหญ่ศึกษาวิทยาลัยชุมชน แม่ฮ่องสอน ที่พบว่า มีปัญหาภายในที่ส่งผล การต่อการบริหารงานของศูนย์ฯอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ปัญหาด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ ขาดยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงรุกและขาดความครอบคลุม 2) ปัญหาด้านการประสานงานคือ ขาดการประสานงานอย่างต่อเนื่องกับหน่วยงานภายนอก และขาดการจัดกิจกรรม สนับสนุนการ ทำงานเป็นทีม ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านงบประมาณ (อนันต์ เกตุวงศ์, 2560)

2.4 ด้านบริหารทั่วไป จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ โรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรีตามนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ด้านบริหารทั่วไปในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียน อนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีความล่าช้าในการรับ - ส่งข้อมูลและเอกสารระหว่างหน่วยงาน ซึ่งโรงเรียนอนุบาลเอกชนอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ หน่วยงานใหญ่ ที่แบ่งเป็นหลายฝ่าย และโครงสร้างองค์กรมีหลายระดับมากเกินไป จึงส่งผลให้ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ตลอดจน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกันจึงอาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวลิต พุทธจักรศรี เรื่องปัญหาและอุปสรรคด้านการประสานงานในเทศบาลตำบลระยาลัย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านตัวบุคคลเป็นปัญหาอย่างหนึ่งต่อการทำงานในเทศบาล และถ้ามีปัญหาและอุปสรรคในการประสานงานไม่ดีก็จะทำให้การทำงานในหน่วยงานไม่ดีไปด้วย (ขวลิต พุทธจักรศรี, 2553)

3. ผลการวิจัย พบว่า การทดสอบสมมติฐานโดยจำแนกตามระดับการศึกษาและระยะเวลาในการทำงาน ต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีดังนี้

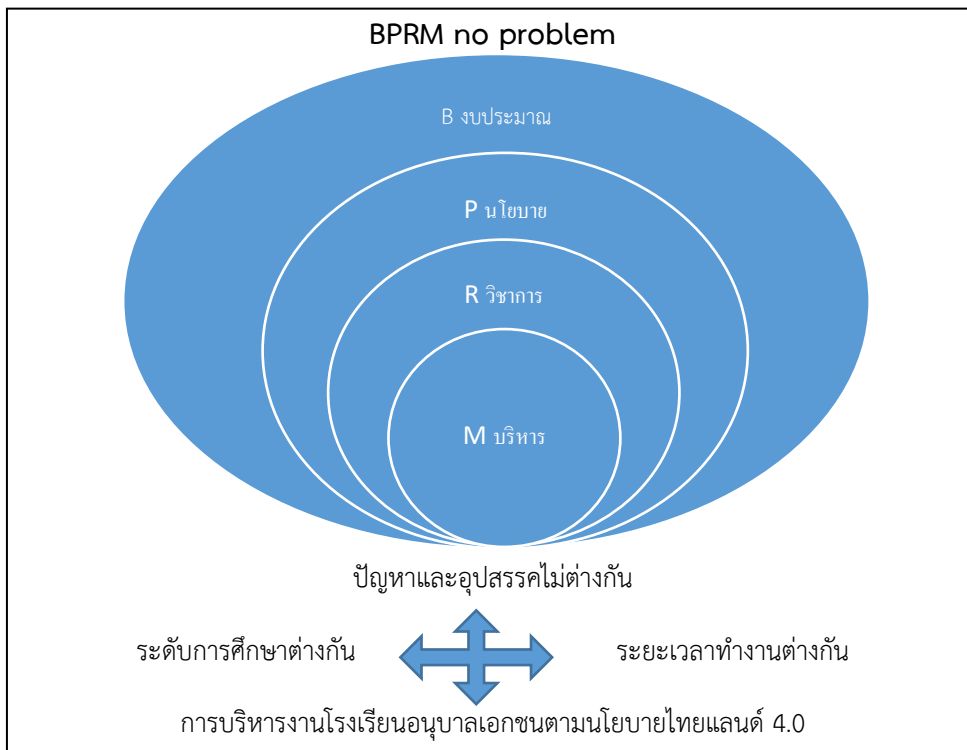
3.1 ระดับการศึกษา ต่างกัน ของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.2 ระยะเวลาในการทำงาน ต่างกัน ของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

จากผลวิจัยที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาและระยะเวลาในการทำงานต่างกัน มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน นั่นอาจเป็นเพราะโรงเรียนจะต้องบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด คือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย จึงทำให้งานด้านการบริหารจัดการเกิดความซ้ำซ้อนและล่าช้า เป็นต้น

4. ผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์เชิงรุก และมีความร่วมมือกันในระหว่างหน่วยงานเพื่อป้องกันงานซ้ำซ้อน อีกทั้งควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติม เพื่อให้การบริหารจัดการงานโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้มาจากการวิจัย



รูปภาพที่ 2 ผังความรู้ BPRM no problem องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้จึงสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ว่า BPRM no problem ทั้งนี้ เพราะปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนทางด้านต่าง ๆ ใน 4 ด้าน ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นั้น มีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงบประมาณ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ และด้านบริหารทั่วไป ที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ไม่ได้ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อความแตกต่างทางสถานภาพของผู้บริหารและครู ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษาและระยะเวลาการทำงานไม่แตกต่างกัน อีกทั้งเมื่อผู้บริหารทราบถึงปัญหาที่จะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีแล้ว ทุกภาคส่วนสามารถจะร่วมมือช่วยเหลือกัน บูรณาการแก้ไขควบคุมปัญหาดังกล่าวไม่ให้เกิดมีมากขึ้นได้ โดยผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนสามารถสร้างเครือข่ายเฉพาะกิจขึ้นได้ทันที เพื่อขจัดสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้ โดยร่วมกันพิจารณาว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร และสามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารที่ปรากฏคือ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบายการศึกษาไทยแลนด์ 4.0 ดังนั้นเพื่อให้เกิดการรับรู้ที่ถูกต้องจึงควรจัดอบรม เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชน จัดทำเอกสารแจก หรือจัดบอร์ดข้อความช่วยจดจำ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกัน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการใด ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อทราบถึงปัญหาที่จะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีแล้วนั้น ทุกภาคส่วนสามารถบูรณาการแก้ไขเพื่อควบคุมปัญหาดังกล่าวไม่ให้เกิดมีมากขึ้น ดังเช่นหากหน่วยงานใดได้เปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงข้อระเบียบใด ๆ แล้ว ผู้เกี่ยวข้องในฝ่ายนั้น ๆ ควรแจ้งข้อมูลเหล่านั้นให้ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนและครูผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้ทราบตามลำดับด้วย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ จากผลการวิจัยทำให้เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคมาจากหลายภาคส่วน ดังนั้นสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ ควรร่วมมือกับโรงเรียนอนุบาลเอกชนในการสร้างเครือข่ายเฉพาะกิจขึ้นเพื่อขจัดสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการในสถานการณ์เร่งด่วน โดยร่วมกันพิจารณาว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร และสามารถจะเข้าไปช่วยกันแก้ไขได้อย่างไร อีกทั้งควรนำผลการวิจัยนี้ไปสู่การวางแผนและปฏิบัติร่วมใช้ในการแก้ไขปัญหาด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมืออื่น ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการประชุมกลุ่ม เป็นต้นควบคู่กับแบบสอบถาม โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการศึกษาไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้ได้ผลชัดเจนยิ่งขึ้นไปด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มีประสิทธิภาพในอนาคตตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อรองรับทักษะการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 และการก้าวเข้าสู่สังคมพลโลก อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนในสังคม

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ อักษรไทยกรุงเทพ.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวลิต พุทธจักรศรี. (2553). ปัญหาและอุปสรรคด้านการและประสานงานในเทศบาลตำบลสระยายโสม อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. ใน *การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2561). *การศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0 เป็นอย่างไร*. เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2563 จาก นโยบายการศึกษาไทยแลนด์ 4.0: [www.http://krooupdate.com/?p=4308](http://krooupdate.com/?p=4308)
- พระชัยณรงค์ กิตติสาร (ทองจิตร). (2555). ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 จังหวัดยโสธร. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- วีระพงษ์ พึ่งเดชะ. (2551). ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจังหวัดเชียงใหม่. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุจิตรา ทิพย์บุรี. (2550). การรับรู้ การนำไปใช้ และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2. ใน *งานค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2560). *แนวทางนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จะเกิดขึ้นได้ประชาชนต้องเป็นคน 4.0*. เรียกใช้เมื่อ 1 มิถุนายน 2563 จาก นโยบายไทยแลนด์ 4.0: [www.http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=6722](http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=6722)
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2560). ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของศูนย์ไทใหญ่ศึกษาวิทยาลัยชุมชน แม่ฮ่องสอน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- Krejcie, R. V. & D. W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Scillities. *Education and Phychological Measurement*, 30(3), 607-610

การยุบพรรคการเมือง: การตัดสิทธิทางการเมืองของประชาชน*

DISSOLUTION OF POLITICAL PARTIES: DISQUALIFICATION OF POLITICAL RIGHTS OF CITIZENS

สุมาลี บุญเรือง

Sumalee Boonrueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

พระอโณทัย กตปุณโย (อุนเรือน)

Phra Anothai Kataponyo (Aunruen)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus, Thailand

E-mail. sumalee31130@hotmail.com

บทคัดย่อ

การใช้มาตรการยุบพรรคการเมืองในประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลทางการเมืองเองหรือเหตุที่กฎหมายเปิดช่องให้มีการยุบพรรคการเมืองได้โดยง่าย ส่งผลให้พรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองต่าง ๆ พยายามใช้กลไกการยุบพรรคการเมืองเป็นเครื่องมือต่อสู้ ใช้ขัดขวางทางการเมืองอันไม่เป็นไปตามครรลองประชาธิปไตยก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองแบ่งพรรคแบ่งพวกกัน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองแล้ว แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งยุบพรรคการเมืองที่เข้าข่ายการกระทำความผิด แต่ก็เป็นที่กลางแคลงใจว่าเป็นการตัดสิทธิของประชาชนหรือไม่ เพราะแท้ที่จริงประชาชนผู้เป็นสมาชิกพรรคย่อมเป็นเจ้าของพรรคย่อมเป็นเจ้าของพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้การยุบพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี 2541-2563 ในระยะเวลา 22 ปี มีพรรคการเมืองถูกยุบพรรคไปแล้วถึง 110 พรรค โดยใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งมีพรรคการเมืองถูกยุบมาแล้วจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนพรรคการเมืองที่ยังดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในปัจจุบัน

คำสำคัญ: การยุบพรรคการเมือง, การตัดสิทธิทางการเมือง, ศาลรัฐธรรมนูญ

* Received 23 January 2021; Revised 18 December 2021; Accepted 21 December 2021

ABSTRACT

Using dissolution measures for political parties in Thailand has remained a political issue. Due to political reasons or the blind spot of the laws, the political parties have been dissolved easily. As a result, the political parties and various political factions try to use the mechanism of the dissolution of political parties to fight and eliminate other political opponents. This method does not follow the path of democracy, causing political conflict by being partisan. When the Constitutional court ordered the dissolution of the political party, although the law requires the Constitutional Court has the authority to order the dissolution of political parties into the offense, it is a distrust that limits the rights of citizens or not. Because in truth, people who are members of the party are inevitably the owners of that political party. However, the dissolution of the political parties between 1998 – 2020 or for 22 years, 110 political parties have been dissolved by using the Organic Law on political parties. The number of political parties that have been dissolved equals the political parties that still carry out political activities today.

Keywords: The dissolution of political parties, Political disqualification, The Constitutional Court

บทนำ

ในประเทศที่มีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย การจัดตั้งพรรคการเมือง นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะจะทำให้กระบวนการในการเลือกผู้แทนของประชาชนบรรลุผล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน เมื่อรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ จึงต้องมีการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองขึ้น เพื่อกำหนดระเบียบการจัดตั้งและการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง แม้ว่าแรกเริ่มของการมีกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมือง จะมีความพยายามจะทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง ควบคู่กับการให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยได้กำหนดเป็นบทบัญญัติทางกฎหมาย กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ที่กำหนดถึงบทบาทหน้าที่ให้ผู้ที่จัดตั้งพรรคการเมืองต้องดำเนินการตามบทบัญญัติต่าง ๆ หากทำไม่ได้หรือทำผิดก็จะมีผลกระทบในหลายระดับ ซึ่งหนึ่งในบทลงโทษที่ส่งผลกระทบต่อพรรคการเมืองอย่างยิ่ง คือ การกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2540 ทำหน้าที่วินิจฉัยเพื่อเพิกถอนหรือยุบเลิกพรรคการเมือง ซึ่งผลที่ร้ายแรงที่สุดอาจนำไปสู่การตัดสิทธิทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรคหรือสมาชิกพรรคการเมืองในที่สุด

ความหมายของพรรคการเมือง

ก่อนที่จะกล่าวถึงการยุบพรรคการเมืองจนนำมาสู่การตัดสิทธิในทางการเมือง จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจความหมายของพรรคการเมือง โดยได้มีผู้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้จำนวนมาก แตกต่างกันไปตามแต่ความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ซึ่งได้สรุปแนวความคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ กล่าวคือ พรรคการเมืองต้องมีลักษณะพื้นฐานอยู่สามประการ ดังนี้ (เข็มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง, 2563)

1. เป็นกลุ่มบุคคลที่เข้ามารวมตัวกัน ร่วมมือกัน จัดตั้งเป็นสมาคมองค์กร ซึ่งหมายความว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ ต้องมีการจัดตั้งและกำหนดกฎเกณฑ์ในการเข้ามารวมตัวกัน
2. มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน โดยสมาชิกมีความเห็นส่วนใหญ่ของตนในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในแนวทางกว้าง ๆ คล้าย ๆ กัน
3. มีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือการได้มาซึ่งอำนาจรัฐ หรือการเข้าบริหารประเทศ ลักษณะประการนี้สำคัญยิ่ง เพราะโดยธรรมชาติในสังคมอาจมีการรวมตัวกันของบุคคลที่มีความคิดเห็นทางสังคม เศรษฐกิจ หรือลัทธิการปกครองเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นลักษณะสองประการข้างต้นของพรรคการเมือง หากแต่กลุ่มดังกล่าวไม่ประสงค์จะเข้ามาบริหารประเทศแล้วไซร้ ย่อมขาดลักษณะประการสุดท้ายและไม่ใช่พรรคการเมือง อาจเป็นสหภาพแรงงาน สมาคม หรือมูลนิธิเท่านั้น พรรคการเมืองต้องประสงค์ให้ได้มาซึ่งอำนาจมหาชน และใช้อำนาจนั้นดำเนินการให้อุดมการณ์ที่พวกตนมีร่วมกันนั้นเป็นจริงขึ้นมาให้ได้ โดยลักษณะประการที่สามนี้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การได้มาซึ่งอำนาจรัฐคงหมายความว่าแต่เพียงเฉพาะการได้มาผ่านวิถีทางตามรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น มิเช่นนั้น นิยามดังกล่าวก็อาจใช้ได้กับคณะรัฐประหารต่าง ๆ ด้วย

ทั้งนี้ ในทางกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี 2541 – 2560 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้แตกต่างกัน ดังนี้ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, 2560)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 4 บัญญัติว่า “พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง โดยได้รับการจัดตั้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการ

ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอื่นอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, 2550)

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, 2541) และ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, 2560) บัญญัติว่า “พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง โดยได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

จากความหมายของพรรคการเมืองข้างต้นจะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานสองประการจากสามประการข้างต้น กล่าวคือ เป็นคณะบุคคลที่มุ่งส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งก็หมายความว่าประสงค์จะได้มาซึ่งอำนาจรัฐนั่นเอง และเมื่อกล่าวโดยสรุปความหมายของพรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่มีการจัดตั้งองค์การร่วมกันโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองเหมือนกัน โดยกลุ่มดังกล่าวมีวัตถุประสงค์จะยึดกุมอำนาจรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อดำเนินการตามอุดมการณ์ของตนให้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งนิยามดังกล่าวให้ไว้แก่ลักษณะที่ควรจะเป็นของพรรคการเมืองโดยทั่วไป แต่เมื่อพิจารณาถึงพรรคการเมืองไทย ต้องพิจารณา หน้าที่ของพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย เพราะหากทำไม่ได้หรือทำผิด ก็จะมีการลงโทษตามมา

เงื่อนไขอันเป็นเหตุให้เลิกหรือยุบพรรคการเมือง

พรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการแล้ว มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมืองนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาเหตุของการร้องขอให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจในการเลิกหรือยุบพรรคการเมือง ทั้งนี้ ตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541-2560 ระบุเงื่อนไขอันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลิกหรือยุบพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้ (ชาย ไชยจิต, 2563)

1. มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
2. มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึง 15 คน
3. มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5
4. มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคการเมือง กรณีนี้แม้กฎหมายจะให้เสรีภาพในการ

รวมตัวเป็นพรรคการเมือง แต่ในขณะเดียวกันก็มีการวางกลไกในการกำกับควบคุมการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้ดำเนินไปภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยกฎหมายได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและตัดสินสั่งยุบพรรคการเมืองได้ หากกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2. กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. กระทำการอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

4. กระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) พรรคการเมืองรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดเข้าเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือยอมให้กระทำการอย่างใดเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง

(2) พรรคการเมืองรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน หรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรของประเทศ หรือเป็นการบั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชน

(3) พรรคการเมืองรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือดำเนินกิจการในทางการเมืองจากบุคคลบางจำพวกที่กฎหมายกำหนด

5. ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายในเรื่องต่อไปนี้

(1) เมื่อพรรคการเมืองได้รับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง แล้วไม่ดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(2) องค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองไม่ครบ

(3) ไม่หาสมาชิกให้ได้ 5,000 คน ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง

(4) ไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

(5) ไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้เพิ่มบทบัญญัติ ที่นำไปสู่การยุบพรรคเพิ่มเติม ดังนี้ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, 2560)

1. พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน

2. ห้ามมิให้พรรคการเมืองยินยอมหรือกระทำการใดอันทำให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ สมาชิกกระทำการอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้ พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

3. ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด สมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก

4. สาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจะจัดตั้งขึ้น นอกอาณาจักกรณีได้

5. ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกรับบริจาคจากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน

6. ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการ หรือส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

7. ห้ามมิให้พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใด เพื่อให้ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นได้รับแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะให้ได้รับแต่งตั้ง หรือเพราะเหตุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหาร ราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

8. ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

9. ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ อื่นใดจาก

(1) บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(2) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ใน หรือนอกราชอาณาจักร

(3) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรโดยมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุน หรือเป็นผู้ถือหุ้น เกินกว่าร้อยละสี่สิบเก้า ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหรือถือโดยตัวแทน ของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(4) คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคล ผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(5) บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้รับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจากบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลตาม

(1) (2) (3) หรือ (4)

(6) บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับ (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ตามที่คณะกรรมการกำหนด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งยุบพรรคการเมืองที่เข้าข่ายการกระทำความผิดดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันแม้ว่าจะมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็สามารถใช้ดุลยพินิจที่จะสั่งยุบหรือไม่ยุบพรรคการเมืองก็ได้หากเห็นว่ามีเหตุอันควร เช่น กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามจริง แต่เป็นการกระทำครั้งแรก และไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง ศาลอาจไม่สั่งยุบพรรคการเมืองก็ได้ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าเงื่อนไขในการยุบพรรคการเมืองที่ผ่านมาจะเน้นหนักไปในเรื่อง ความมั่นคงของรัฐ และการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และในปี 2560 ได้เพิ่มเรื่อง การรับเงินหรือทรัพย์สิน และการรับการสนับสนุนจากบุคคลภายนอกพรรคที่เข้ามาอยู่เบื้องหลัง ทำให้ การตีความทางกฎหมาย มีหลายแง่ หลายมุมให้ต้องพิจารณามากขึ้น ดังนั้น กระแสการยุบพรรคการเมืองในประเทศไทย อาจจะยังไม่สิ้นสุดลงง่ายๆ เช่นเดียวกับความขัดแย้งในการเมืองไทย

รัฐธรรมนูญกับการยุบพรรคการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปสู่การยุบพรรคการเมือง หรือสิ้นสภาพการเป็นพรรคการเมืองไว้ โดยขอแบ่งการอธิบายออกเป็นดังนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

ตามมาตรา 94 ของ พ.ร.บ. พรรคการเมือง ซึ่งห้ามให้ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก เป็นระยะเวลา 10 ปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองถูกยุบ หากฝ่าฝืนจะมีโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะให้เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง แต่ก็บัญญัติไว้ชัดเจนถึงข้อห้าม อันจะนำไปสู่การยุบพรรค เช่น การดำเนินการของพรรคจะต้องเป็นอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำ โดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อห้ามอันจะนำไปสู่การถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง

กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ได้บัญญัติเรื่องการยุบพรรคการเมืองไว้โดยเฉพาะในหมวดว่าด้วยการการสิ้นสุดสภาพ การเลิก และการยุบพรรคการเมือง แต่ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้ระบุไว้ในหมวดที่ 8 การสิ้นสุดของพรรคการเมือง โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องได้แก่ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, 2560)

มาตรา 90 บัญญัติว่า พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ

- (1) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา 91
- (2) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 92
- (3) มีการคว่ำรวมพรรคการเมืองตามหมวด 9 การคว่ำรวมพรรคการเมือง

มาตรา 91 บัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองเมื่อ

(1) ไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา 17 พรรคสาม หรือไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา 33 (1) หรือ (2) ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

(2) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามที่กำหนด ในมาตรา 33 (1) ติดต่อกันเกินเก้าสิบวัน

(3) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา 33 (2) มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึง ภาคละหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(4) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

(5) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้ง ติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(6) มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

(7) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสุดสภาพตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพ ตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณา ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ามีการผิดกฏเกณฑ์เกิดขึ้น ให้คณะกรรมการประกาศการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีเช่นนี้ ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสุดสภาพตามวรรคสองไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อประโยชน์ในการ

คุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพ ของพรรคการเมืองตาม มาตรานี้ เป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

สรุปได้ว่า การยุบพรรคการเมือง จะเกิดขึ้นได้ในกรณีดังนี้

ไม่ดำเนินการ

1. แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด
2. สมาชิกน้อยกว่า ห้าพันคน ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด
3. มีสาขาของพรรค ตามบัญชีรายชื่อภาคละ 1 สาขา ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด
4. พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

1. กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่ บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2. กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

ฝ่าฝืนข้อห้าม

1. ห้ามมิให้พรรคการเมืองยินยอมหรือกระทำการใดอันทำให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ สมาชิก กระทำการอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้ พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

2. ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด สมัครเข้า เป็นสมาชิก ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก

3. สาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจะจัดตั้งขึ้น นอก ราชอาณาจักรมิได้

4. ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกรับบริจาค จากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของ ราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน

5. ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการ หรือ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของ ประเทศ

6. ห้ามมิให้พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใด เพื่อให้ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นได้รับแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะให้ได้รับ

แต่งตั้ง หรือเพราะเหตุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหาร ราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

7. ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

8. ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ อื่นใด จาก บุคคล ผู้ไม่มีสัญชาติไทย นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการ หรือจดทะเบียนสาขาอยู่ใน หรือนอกราชอาณาจักร และนิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรโดยมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้น เกินกว่าร้อยละสี่สิบเก้า ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุนที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหุ้นหรือถือโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

ดังนั้น ถึงแม้ว่า รัฐธรรมนูญ จะให้สิทธิเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมือง หากแต่การยุบพรรคการเมืองก็เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ปิดกั้นตัวเลือกของประชาชน หากตัวเลือกนั้นเป็นตัวเลือกที่เสียงส่วนใหญ่ในสังคมเห็นชอบด้วย การปิดกั้นนั้นเท่ากับว่าไม่เคารพในเสียงส่วนใหญ่ของประชาชน และหากตัวเลือกนั้นเป็นตัวเลือกที่เสียงส่วนน้อยในสังคมเห็นชอบด้วย แม้ว่าประชาชนเสียงข้างน้อยจะไม่สามารถดำเนินการให้ตัวเลือกดังกล่าวเป็นจริงขึ้นมาได้ แต่การปิดกั้นตัวเลือกดังกล่าวก็เป็นการไม่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยในสังคมเช่นกัน ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นการใช้เสียงส่วนใหญ่ข่มเหงเสียงข้างน้อย ซึ่งถือได้ว่าไม่เป็นไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง

ข้อมูลการยุบพรรคการเมือง และการตัดสิทธิทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรค

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมีประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จนถึง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 รวมเวลามากกว่า 22 ปี มีพรรคการเมืองถูกยุบพรรคไปแล้วถึง 110 พรรค สืบเนื่องมาจาก 4 สาเหตุหลัก ได้แก่ เกิดจากหาสมาชิก และสาขาพรรคไม่ครบจำนวน 39 พรรค การรายงานการดำเนินการใช้จ่ายเงิน 35 พรรค ล้มล้างระบอบการปกครอง 8 พรรค และไปรวมกับพรรคอื่น 5 พรรค โดยแบ่งตามบทบัญญัติของกฎหมาย และช่วงเวลาในการยุบพรรคการเมืองแต่ละช่วง ดังนี้ (ข่าวไทยพีบีเอส, 2563)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

พ.ศ. 2541	พรรคการเมืองถูกยุบ	1 พรรค
พ.ศ. 2542	พรรคการเมืองถูกยุบ	4 พรรค

พ.ศ. 2543	พรรคการเมืองอุยกูบ	4 พรรค
พ.ศ. 2544	พรรคการเมืองอุยกูบ	18 พรรค
พ.ศ. 2545	พรรคการเมืองอุยกูบ	19 พรรค
พ.ศ. 2546	พรรคการเมืองอุยกูบ	10 พรรค
พ.ศ. 2547	พรรคการเมืองอุยกูบ	11 พรรค
พ.ศ. 2548	พรรคการเมืองอุยกูบ	10 พรรค
พ.ศ. 2549	พรรคการเมืองอุยกูบ	4 พรรค
พ.ศ. 2550	พรรคการเมืองอุยกูบ	11 พรรค
พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550		
พ.ศ. 2551	พรรคการเมืองอุยกูบ	3 พรรค
พ.ศ. 2553	พรรคการเมืองอุยกูบ	3 พรรค
พ.ศ. 2555	พรรคการเมืองอุยกูบ	2 พรรค
พ.ศ. 2556	พรรคการเมืองอุยกูบ	2 พรรค
พ.ศ. 2557	พรรคการเมืองอุยกูบ	2 พรรค
พ.ศ. 2558	พรรคการเมืองอุยกูบ	1 พรรค
พ.ศ. 2559	พรรคการเมืองอุยกูบ	2 พรรค
พ.ศ. 2560	พรรคการเมืองอุยกูบ	1 พรรค
พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560		
พ.ศ. 2562	พรรคการเมืองอุยกูบ	1 พรรค
พ.ศ. 2563	พรรคการเมืองอุยกูบ	1 พรรค

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า 9 ปีแรกของการใช้กฎหมายพรรคการเมือง มีพรรคการเมืองอุยกูบไปแล้ว 92 พรรค กฎหมายพรรคการเมืองฉบับต่อมา ระยะเวลา 10 ปี มีพรรคการเมืองอุยกูบพรรคไปแล้ว 16 พรรค และกฎหมายพรรคการเมืองล่าสุด ถูกใช้มาแล้ว 2 ปี ปี มีพรรคการเมืองอุยกูบพรรคไปแล้ว 2 พรรค โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มของข้ออ้างหรือปัจจัยในการยุบพรรคการเมือง ดังนี้ (ธารรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์, 2563)

1. จำนวนสมาชิกหรือสาขาไม่ครบตามเกณฑ์ขั้นต่ำ
2. ไม่จัดการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือจัดการประชุมใหญ่ไม่ถูกต้อง
3. ไม่นำส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือนำส่งล่าช้า
4. ไม่นำส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง นำส่งล่าช้า หรือใช้เงินไม่ถูกต้อง โดยกรณีที่น่าสนใจ คือ กรณีการยุบพรรคอนาคตใหม่ ในปี 2563 จากกรณีการให้พรรคกู้เงิน เป็นเหตุให้เพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคที่ดำรงตำแหน่งวันที่ 2 มกราคม 2562 หรือ 11 เมษายน 2562 และห้ามไม่ให้ผู้เคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคจัดตั้งพรรคการเมืองหรือ มีส่วนร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ เป็นเวลา 10 ปี

5. การฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งซึ่งทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีคดีที่เป็นที่น่าสนใจ คือศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบ 3 พรรคการเมือง เมื่อ พ.ศ. 2551 ได้แก่ พรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรคมหาชนมาธิปไตย โดยผลที่ตามมาคือ กรรมการบริหารพรรค จำนวน 37 คน 43 คน และ 29 คน ตามลำดับถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลา 5 ปี

6. กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่มิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มีการยุบพรรคการเมือง 4 พรรค กรณีที่น่าสนใจ คือ ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยรักไทย เมื่อปี 2549 เป็นเหตุให้กรรมการบริหารพรรคถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลา 5 ปี

7. กระทำผิดกฎหมายพรรคการเมืองเกี่ยวกับการยื่นเอกสารไม่ครบถ้วน ล่าช้า

8. กระทำการอันอาจเป็นปฏิกิริยาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติ ในวันที่ 7 มีนาคม 2562 โดยห้ามไม่ให้ผู้เคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคไทยรักษาชาติไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายใน 10 ปี

การยุบพรรคการเมืองในกฎหมายไทย ประกอบไปด้วยมาตรการ การยุบพรรคการเมือง และการเพิกถอนสิทธิการเมือง การยุบพรรคการเมืองในประเทศจึงเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญจำนวนมาก

การยุบพรรคไทยรักไทย ในปี 2549 การยุบพรรคการเมืองเป็นประเด็นขึ้นมาคือ การเลือกตั้งทั่วไป 2 เมษายน 2549 ซึ่งพรรคฝ่ายค้านทั้งหมดไม่ลงสมัครเลือกตั้ง เหลือแต่พรรคไทยรักไทย และตามกฎหมายขณะนั้น หากมีผู้สมัครพรรคเดียว จะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ข้อกล่าวหาคือพรรคไทยรักไทยจ้างพรรคขนาดเล็กลงสมัคร เพื่อเลี้ยงเกณฑ์ขั้นต่ำดังกล่าว เมื่อศาลรัฐธรรมนูญประกาศให้การเลือกตั้งไม่มีผลเนื่องจากมีเหตุน่าสงสัยว่าไม่เสรีและเที่ยงธรรม อัยการจึงฟ้องพรรคไทยรักไทย แต่ก่อนศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัย เกิดการยึดอำนาจ 19 กันยายน 2549 ได้ยุบศาลรัฐธรรมนูญและตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญขึ้นมา ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2542 มีบัญญัติไว้เฉพาะเรื่องการยุบพรรค แต่คณะรัฐประหารออกคำสั่ง (ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ 27/2549) ว่า เมื่อยุบพรรคแล้วให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคห้าปี คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่าพรรคไทยรักไทยจ้างพรรคขนาดเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อหลีกเลี่ยงเกณฑ์ขั้นต่ำจริง และตีความว่าการทำผิดกฎหมายเลือกตั้งเช่นนี้ เป็นการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงให้ยุบพรรค

เสีย (คำวินิจฉัยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ 3-5/2550) และ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่า สามารถนำประกาศคณะรัฐประหารเรื่องการตัดสิทธิมาบังคับใช้ย้อนหลังได้ โดยให้เหตุผลว่าการตัดสิทธิไม่ใช่โทษอาญา จึงใช้ย้อนหลังเป็นโทษได้ เป็นเหตุให้กรรมการบริหารพรรค 111 คนถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

การยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และมัชฌิมาธิปไตย ในปี 2551 คดีนี้เป็นผลมาจากการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีมติเสียงข้างมากให้ใบแดง ยงยุทธ ดิยะไพรัช ส.ส.บัญชีรายชื่อและรองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน เนื่องจากพบได้ว่าการกระทำที่น่าเชื่อได้ว่าทุจริตการเลือกตั้ง ก่อนที่จะมีการตัดสินยุบพรรคตามมาตรา 237 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เช่นเดียวกับพรรคชาติไทยและพรรคมัชฌิมาธิปไตย ที่กรรมการบริหารพรรคกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งเช่นกัน ด้วยข้อกล่าวหากระทำการที่เข้าข่ายทุจริตการเลือกตั้ง ซึ่งส่งผลให้คณะกรรมการบริหารพรรคทั้ง 3 พรรค จำนวน 109 คน ถูกตัดสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี

การยุบพรรคไทยรักษาชาติ ในปี 2562 กรณีการเสนอชื่อตุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดีเป็นว่าที่นายกรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เป็นการนำสถาบันพระมหากษัตริย์ลงมาใช้ประโยชน์ทางการเมือง เข้าลักษณะการกระทำที่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงให้ยุบพรรคไทยรักษาชาติ และตัดสิทธิกรรมการบริหาร 10 ปี (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2562)

การยุบพรรคอนาคตใหม่ ในปี 2563 กรณีพรรคอนาคตใหม่ กู้ยืมเงินจากนายธนธร จีรังเรือง กิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ จำนวน 191.2 ล้านบาท ซึ่งเข้าลักษณะความผิดตามมาตรา 72 ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง 2560 ระบุว่า ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับมาตรา 92 (3) ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยยุบพรรค

จากกรณีการยุบพรรคการเมืองข้างต้น จะเห็นถึงวิวัฒนาการของการยุบพรรคการเมืองในประเทศไทย โดยรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 มิได้มีการบัญญัติเรื่องการยุบพรรคไว้โดยตรง แต่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ปี 2541 รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ได้บัญญัติเรื่อง การยุบพรรคการเมืองถูกไว้ในระดับรัฐธรรมนูญ มาตรา 237 โดยขยายขอบเขตออกไปอีกว่า หากมีสมาชิกพรรคการเมืองทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ทำให้การเลือกตั้งนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม หากกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนร่วม สนับสนุน หรือแม้แต่ทราบแล้วไม่ห้ามปราม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการให้ได้ว่าซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และให้ยุบพรรค ตัดสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเสีย และรัฐธรรมนูญปี 2560 แม้ไม่ได้ระบุเรื่อง

การยุบพรรคไว้อย่างชัดเจน แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ก็ได้รับสาเหตุที่นำไปสู่การยุบพรรคโดยละเอียด ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า การยุบพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี 2541–2563 ในระยะเวลา 22 ปี ใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร มาแล้ว 3 ฉบับ ใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาแล้ว 3 ฉบับ มีพรรคการเมืองถูกยุบมาแล้วจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนพรรคการเมืองที่ยังดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในปัจจุบัน และมีการเมืองที่ถูกตัดสินทางการเมืองจำนวนหลายร้อยคน จึงทำให้เกิดคำถามขึ้นว่าพรรคการเมืองในสังคมประชาธิปไตยแบบไทย เป็นพรรคการเมืองที่เข้ามาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนใช้พรรคการเมือง และนักการเมือง เป็นตัวแทนเข้าไปเป็นกระบอกเสียงแทนประชาชน หรือเป็นเครื่องมือในการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ของพวกพ้อง หรือเป็นเพียงไม้ประดับของการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ถ้าหากเริ่มแตกยอด ออกดอกผล หรือหยั่งรากลึกก็จะต้องโดนโค่นทิ้งทำให้ไม่สามารถเติบโตได้ ซึ่งขัดกับครรลองของประชาธิปไตยในระบบของสากลที่ใช้กันอยู่ทั่วโลกหรือไม่

มุมมองนักวิชาการต่อการยุบพรรคการเมือง

จากการประมวลความคิดเห็นของนักวิชาการไทยได้พบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการยุบพรรคการเมืองที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การยุบพรรคการเมืองมาจากฐานแนวความคิดว่าด้วยพรรคการเมืองต้องมีกฎหมายจัดตั้งรองรับและมีกฎหมายบังคับว่าด้วยการดำเนินงานทางการเมือง ในการจัดตั้งพรรคการเมืองมีอีกแนวทางหนึ่งคือการเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนที่มีแนวทางหรือวัตถุประสงค์ที่จะผลักดันทางการเมืองหรือนโยบายทางการเมืองในแบบเดียวกัน จึงรวมตัวกันมาสร้างพรรคการเมืองเพราะฉะนั้นพรรคการเมืองในกลุ่มประเทศประชาธิปไตยในหลายประเทศหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว จะเป็นพรรคการเมืองที่รวมตัวกันเอง แต่จะมีกฎหมายว่าด้วยกฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญาของประเทศนั้น ๆ เป็นตัวควบคุม และพรรคการเมืองที่ไม่ได้รับการสนับสนุนก็อยู่ต่อไป เพียงแต่อาจไม่สามารถเป็นแรงผลักดันทางการเมืองได้ แต่พรรคการเมืองไทยตั้งแต่เริ่มต้นของการสร้างประชาธิปไตย อยู่ในกรอบที่ถูกบอกว่าจะต้องมีการจัดตั้งตามกฎหมายพรรคการเมือง ที่ผ่านมากระบวนการของการยกเลิกพรรคการเมืองมีไม่บ่อยมาก การยุบพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง 80 ปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการยุบพรรคในแบบของการเกิดรัฐประหาร เมื่อมีการรัฐประหารเกิดขึ้นในอดีตก็จะมีการสั่งให้ยุบพรรคการเมืองทุกพรรค (เนชั่นสุดสัปดาห์, 2563)

2. ไม่ว่าจะคิดเห็นอย่างไร การยุบพรรคการเมืองก็ยังเป็นสัญลักษณ์ความถดถอยของประชาธิปไตยที่ไม่มีทางเปลี่ยนเป็นอื่น ในต่างประเทศไม่ยุบพรรคการเมืองพร่ำเพรื่อ อย่างในเยอรมนี ไม่มีการยุบพรรคเพราะพรรคการเมืองไม่ต้องจดทะเบียน มันเกิดขึ้นจากการรวมตัว

กัน เมื่อครอบครัวประกอบก็กลายเป็นพรรคการเมืองได้ การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองในแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน พรรคการเมืองในระบอบเผด็จการก็มี ก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง เราจะต้องดูว่าพรรคการเมืองนั้นอยู่ในระบอบไหน พูดย่าง ๆ ว่าการจะทำความเข้าใจพรรคการเมือง ต้องทำความเข้าใจระบอบก่อน ก่อนนี้ที่เรียกว่าระบอบที่ตั้งชื่อไม่ได้ก็อาจจะมีพรรคการเมืองอีกแบบหนึ่ง คือ ลักษณะของตัวกฎเกณฑ์ที่กำหนดพรรคการเมืองมันไม่เหมือนกัน ถามว่าในต่างประเทศมีการยุบพรรคการเมืองแบบนี้ไหม ปกติไม่มีการยุบพรรคการเมืองเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของความถดถอยทางประชาธิปไตย การจะยุบพรรคการเมืองจะต้องยุบโดยอุดมการณ์ของพรรคเป็นปฏิปักษ์กับระบอบกับระบอบประชาธิปไตย โดยทั่วไปหมายถึงพรรคการเมืองนั้นทำลายประชาธิปไตย ตัวพรรคเกิดขึ้นจากประชาธิปไตย พูดย่าง ๆ คือประชาธิปไตยเป็นแม่ที่ให้กำเนิดคุณ คุณจะฆ่าแม่ แม่ก็ต้องฆ่าก่อน เพื่อไม่ให้ตัวแม่ถูกฆ่า ตัวระบบก็ต้องจัดการก่อน ซึ่งแน่นอนว่าตัวระบบที่จัดการแบบนี้ก็เป็นปัญหาเดียวกันมากในทางวิชาการว่าย่อมไหม อย่างเช่นตอนเยอรมนียุบพรรคคอมมิวนิสต์ เถียงกันเยอะมากกว่าทำไมถึงไม่ยอมให้มีพรรคคอมมิวนิสต์เพราะมันก็เป็นอุดมการณ์อันหนึ่ง (ประชาไท, 2563)

3. หากดูตามตัวบทกฎหมายในประเทศอื่น ๆ ระบุชัดเจนว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นการรวมตัวกันของประชาชนโดยชัดเจน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อจะมีผู้แทนของพรรคนั้นในรัฐสภา ส่วนในประเทศไทยนั้นก็มีความหมายตรงกันในฐานะความเป็นคนละบุคคลที่มาจดทะเบียนกันเป็นพรรคการเมือง ตามมาตราที่ 45 ของรัฐธรรมนูญที่รับรองเสรีภาพของประชาชนเอาไว้ตรงนี้ ทั้งนี้ขอบเขตและสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของพรรคการเมืองจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า จะต้องรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเท่านั้น และสาเหตุของการยุบพรรคนั้นก็ควรจะมีแค่สาเหตุเดียวก็คือการล้มล้างการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้มีเหตุตามกฎหมายเอาไว้มากมายที่จะสามารถนำไปสู่การยุบพรรคการเมืองได้ (สำนักข่าวอิศรา, 2563)

ดังนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่า พรรคการเมืองโดยหลักการแล้วเป็นที่ชุมนุมของประชาชนผู้มีอุดมการณ์เดียวกัน หากยุบพรรคการเมืองจึงเป็นการตัดสิทธิทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของพรรค ในระบอบสากลทั่วโลกไม่ใช่วิธีการยุบพรรคการเมืองแบบไทย เพราะพรรคการเมืองหากดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไปก็ย่อมเสื่อมสภาพความเป็นพรรคการเมืองโดยตัวของมันเองอยู่แล้ว

สรุป

ถึงแม้ว่าที่ผ่านมา แนวคิดในเรื่องการยุบพรรคการเมืองนั้นจะมีทั้งผู้สนับสนุน และคัดค้าน แต่ในพื้นฐานของปัจจุบัน เป็นที่เห็นพ้องต้องกันว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่สำคัญอย่างยิ่งยวด ระบอบประชาธิปไตยต้องเปิดกว้างให้แก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็นในทางการเมืองของตน แม้ว่าความเห็นนั้นอาจไม่เป็น

ที่พอใจของรัฐ แต่รัฐต้องเคารพเสียงข้างมากของประชาชน อย่างไรก็ตาม เสียงข้างมากเพียงอย่างเดียวมิใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง มิเช่นนั้น จะปรากฏผู้อ้างเสียงข้างมากของประชาชนในการสร้างความชอบธรรมให้การกระทำทุกอย่างของตน รวมทั้งข่มเหงเสียงข้างน้อยด้วย ประชาธิปไตยยังมีหลักการพื้นฐานประการอื่นรวมอยู่ด้วย อาทิ หลักนิติรัฐ หลักเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งหลักการเคารพเสียงข้างมากและคุ้มครองเสียงข้างน้อย ดังนั้น การใช้ข้ออ้างเรื่องเจตจำนงของประชาชนจึงต้องใช้ด้วยความเป็นธรรม โดยเคารพในคุณค่าร่วมกันบางประการของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งไม่ว่าเสียงข้างมากจะท่วมท้นเพียงใดก็ไมอาจเปลี่ยนแปลงคุณค่าเหล่านั้นได้

พรรคการเมืองที่ประสงค์จะแข่งขันในระบอบประชาธิปไตยนั้นจำต้องเคารพกติกาแห่งการแข่งขัน ซึ่งนั่นรวมถึงการเคารพหลักการข้างต้นด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้น ประชาธิปไตยจึงมีสิทธิที่จะปกป้องตนเองจากการกระทำที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานที่ต้องดำรงไว้เหล่านี้ รัฐควรยอมวางตัวเป็นกลางในทางการเมืองและยอมให้จัดตั้งพรรคการเมืองที่มีแนวคิดไม่เห็นพ้องกับระบอบประชาธิปไตยขึ้นมา โดยถือว่าเมื่อประชาชนส่วนมากประสงค์เช่นนั้นก็ต้องเป็นไปตามนั้น แต่เมื่อปรากฏว่าพรรคการเมืองนั้นดำเนินการทำลายหลักการพื้นฐานดังกล่าว จึงจะสามารถยุบพรรคการเมืองนั้นได้เพื่อให้ระบอบประชาธิปไตยยังสามารถอยู่รอดต่อไป

ดังนั้น การยุบพรรคการเมืองแม้ว่าสามารถกระทำได้ในระบอบประชาธิปไตยแต่ต้องกระทำไปด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังไม่ให้ตกไปเป็นเครื่องมือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่จะนำมาทำลายล้างกัน เพราะการยุบพรรคการเมืองเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยหลักเหตุผลที่ว่า พรรคการเมืองมิใช่เป็นของแค่คณะกรรมการบริหารพรรคแต่แท้จริงเป็นของสมาชิกพรรคทั้งปวง การพิจารณาโทษของพรรคการเมืองควรพิจารณาโทษเฉพาะคณะกรรมการบริหารพรรคเท่านั้น ไม่ควรลงโทษสมาชิกพรรคด้วยการยุบพรรคที่สมาชิกทั้งหมดเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งการยุบพรรคการเมืองไม่ได้ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้เข้มแข็งได้เลย

เอกสารอ้างอิง

- ชาวไทยพีบีเอส. (2563). ย้อนไป 22 ปี มีพรรคการเมืองถูกยุบไปแล้วเท่าไร? เรียกใช้เมื่อ 30 พฤษภาคม 2563 จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/288138>
- เข้มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง. (2563). การยุบพรรคการเมืองเนื่องจากการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้บริหารพรรคการเมืองเป็นอันตรายต่อประชาธิปไตย. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤษภาคม 2563 จาก <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1276>
- ชาย ไชยจิต. (2563). การยุบพรรคการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤษภาคม 2563 จาก <https://bit.ly/33PJzBb>
- ธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2563). การเมืองเรื่องยุบพรรคการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 23 มกราคม 2564 จาก <https://www.the101.world/dissolution-of-political-party/>

- เนชั่นสุดสัปดาห์. (2563). นักวิชาการค้านยุบพรรคอนาคตใหม่ต่อเนื่อง. เรียกใช้เมื่อ 31 พฤษภาคม 2563 จาก https://www.nationweekend.com/content/image_news/6857
- ประชาไท. (2563). การยุบพรรคการเมืองเป็นสัญลักษณ์ของความถดถอยทางประชาธิปไตย. เรียกใช้เมื่อ 31 พฤษภาคม 2563 จาก <https://prachatai.com/journal/2020/03/86808>
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541. (2541). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 35 ก (มิถุนายน 2541).
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 64 ก (7 ตุลาคม 2550).
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 105 ก (7 ตุลาคม 2560).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560).
- สำนักข่าวอิสรา. (2563). ข้อถกเถียงทาง กม. เสวนา "วิเคราะห์คดี ยุบพรรคอนาคตใหม่" กู้เงิน ความผิด ม.66 โทษไม่ถึงยุบ! เรียกใช้เมื่อ 25 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.isranews.org/isranews-scoop/86054-money01-86054.html>

ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมของประเพณีบุญสารทเดือนสิบ
จังหวัดนครศรีธรรมราช*

PROMOTE CULTURAL CONSERVATION TOURISM OF
LUNAR MONTH OR BOON SART DUAN SIP TRADITION
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

สุทธิดา พงศ์สุทธิ

Sutthida Suttipong

พระมหาประทีป ทองน้ำแก้ว

Phramaha Pratin Tongnamkaew

ทิพมาศ เสวตวรโชติ

Tippamas Sawetvorachot

สันติ อุนจะนำ

Santi Aunjanum

บุญส่ง ทองเอียง

Boonsong Thongaerng

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: suttiadapong@gmail.com

บทคัดย่อ

การส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมของประเพณีบุญสารทเดือนสิบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นวิธีการศึกษาประเพณีบุญสารทเดือนสิบ ที่เกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมมองผ่านการเดินทางท่องเที่ยว ที่เน้นการพัฒนา ด้านภูมิปัญญาสร้างสรรค์ การเคารพต่อสิ่งแวดล้อม สังคมพหุวัฒนธรรม ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และวิถีชีวิตของผู้คน สามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมของประเพณีบุญสารทเดือนสิบ เป็นการย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งทั้งหลายในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพาไม่สามารถแยกส่วนออกจากกันได้ ประเพณีบุญสารทเดือนสิบมีส่วนประกอบที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สืบทอดทางวัฒนธรรม ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ คือ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และเกี่ยวกับความเชื่อของประเพณีบุญสารทเดือนสิบ การจัดการท่องเที่ยวประเพณีบุญสารทเดือนสิบของ

* Received 19 November 2021; Revised 18 December 2021; Accepted 24 December 2021

จังหวัดนครศรีธรรมราช ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และคติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีบุญสารทเดือนสิบ ซึ่งประเพณีนี้เป็นประเพณีที่มีคู่บ้านคู่เมืองนครศรีธรรมราชมาตั้งแต่อดีต มีบ่อเกิดมาจากคติความเชื่อเรื่องผีสงเทวดาควบคู่กับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ ที่มีองค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นศูนย์กลางแห่งความศักดิ์สิทธิ์ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตร และการนำผลผลิตทางการเกษตรมาทำบุญอุทิศให้แก่บรรพชนญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม, ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ

ABSTRACT

The cultural tourism promotion of the Lunar Month or Boon Sart Duan Sip tradition of Nakhon Si Thammarat province is a method of studying the Lunar Month or Boon Sart Duan Sip tradition related to Buddhist history and culture through the view of travel focusing on the creative wisdom development by respecting the environment, multicultural society, the dignity of human beings, and the way of life of people. It can be said that the cultural tourism of the Lunar Month or Boon Sart Duan Sip tradition is the way to look back at ourselves and understand the relationship between things in the world that are interconnected and cannot be separated from each other. Components of the Lunar month or Boon Sart Duan Sip tradition that can attract tourists in terms of cultural tourism are as follows: history relating to the Buddhism and the belief of the Lunar month or Bun Sart Duan Sip tradition, and the tourism management for the Lunar month or Boon Sart Duan Sip tradition. It is an honorable tradition that has been important to the people of Nakhon Si Thammarat for a long time. This tradition emerged from the belief in animism and Langkawong Buddhism with Phra Borommathat Chedi as the center of sanctity, the abundance of natural resources, agricultural products, and bringing agricultural products to make merit and dedicate to ancestors and relatives who passed away.

Keywords: Promotion, Cultural tourism, Lunar month or Boon Sart Duan Sip tradition

บทนำ

ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของภาคใต้และแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ ดังที่ มณีรัตน์ กำลังเกื้อ กล่าวไว้ว่า ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ที่สืบเนื่องมาจากพระพุทธศาสนามีมากมาย ทั้งที่เป็นประเพณีทำบุญทั่วไป ประเพณีนี้ส่วนครอบครัวที่สืบเนื่องจากพุทธศาสนา และรวมถึงประเพณีส่วนสังคม ตามนิกัษัตถุภรณ์ อันเป็นส่วนสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น ประเพณีการบวช ประเพณีทำบุญเดือนสิบ (มณีรัตน์ กำลังเกื้อ, 2561)

ประเพณีสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีที่สำคัญคู่บ้านคู่เมืองนครศรีธรรมราชมาช้านาน การเกิดขึ้นของประเพณีนี้เกิดจากคติความเชื่อเรื่องผีสงเคราะห์กับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาทางลังกาวงศ์ที่มีพระบรมธาตุเจดีย์เป็นศูนย์กลางแห่งความศักดิ์สิทธิ์ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตร และการนำผลผลิตทางการเกษตรมาทำบุญอุทิศให้แก่บรรพชนญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว จึงได้ร่วมกันจัดงานรื่นเริงเพื่อเฉลิมฉลองร่วมกันที่บริเวณวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารและวัดภายในชุมชนเพื่อเป็นกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจต่อไป

งานบุญสารทเดือนสิบมาจากการเชื่อเรื่อง “ปุปพเปตพลี” ที่กล่าวถึงเรื่องความตายว่าเมื่อมนุษย์สร้างบุญกรรมอะไรไว้ก็จะได้รับผลตามการกระทำอย่างนั้นเรียกว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” โดยเฉพาะการทำชั่วเมื่อตายไปจะตกนรกไปปรับกรรมมากน้อยตามผลที่ทำในชาติปางก่อน คนที่ตกนรกพวกนี้เรียกว่า “เปรต” เมื่อถึงปลายเดือน 10 (แรม 1 ค่ำ เดือน 10) พวกเปรตซึ่งกำลังผอมโซ หิวโหยมาก ดังคำพังเพยว่า “อยากเหมือนเปรตเดือนสิบ” พยายามจะปล่อยให้กลับมาพบญาติพี่น้องและลูกหลานของตนในเมืองมนุษย์ เพื่อมาขอเสื้อผ้าอาหารขอส่วนบุญกุศลต่าง ๆ ที่ญาติจะอุทิศทำบุญให้และจะต้องรีบกลับไปเมืองนรกเมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ดังนั้นถ้าลูกหลานไม่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ปูป่าตายายก็จะอดอยากหิวโหยอดัดขัดสนสิ่งของเครื่องใช้ได้รับความทุกข์ยากและด่าสาปแช่งลูกหลานที่ไม่รู้จักกตัญญูรู้บุญคุณของบรรพบุรุษให้ได้รับบาปกรรมเดือดร้อนชีวิตไม่เจริญรุ่งเรืองตามไปด้วย ซึ่งลูกหลานจึงต้องยึดมั่นถือมั่นเป็นภาระหน้าที่สำคัญยิ่ง เป็นกิจกรรมที่ต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ในการทำบุญอุทิศส่วนกุศลมากน้อยจะขาดเสียมิได้ซึ่งงานบุญใหญ่มี 3 วัน ดังนี้

วันแรม 13 ค่ำ เดือน 10 ชาวพื้นเมืองเรียกว่า “วันจ่าย” คือ วันที่แต่ละบ้านจะต้องเตรียมจ่ายซื้อหาสิ่งของต่างๆ ที่จะทำบุญมีทั้งผักผลไม้อาหารแห้ง สิ่งของเครื่องใช้นานาชนิดที่พระสงฆ์จำเป็นต้องใช้และเก็บรักษาไว้ฉัน (กิน) ไว้ใช้ได้นาน ๆ เนื่องจากเข้าสู่ฤดูฝนฤดูการบิณฑบาตอาหารการกินจะขาดแคลนและไม่สะดวก จึงได้จัดใส่ภาชนะ เช่น กระจาด ตะกร้า กระเชอ กระละมั่ง ถัง ชะลอม หลัว กระบุง ชาวเมืองนครศรีธรรมราช เรียกว่า “หมรับ” (สำหรับ) อย่างใหญ่สำหรับถวายสังฆทาน จัดเป็นสลากัดงานบุญใหญ่และอาหารแห้งอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ที่เป็นหัวใจของสำหรับ คือ ขนมเดือนสิบ เพราะเป็นขนมประเพณีที่ปฏิบัติสืบมาแต่โบราณสำหรับให้เปรตนำไปใช้สอยในเมืองนรกมี 5 ชนิด ดังนี้

1. ขนมลา เป็นแป้งทอดโรยเป็นเส้นเล็ก ๆ มีลักษณะคล้ายเส้นด้ายหรือการทอดผ้า สมมติเป็นเครื่องนุ่งห่มแพรพรรณและอาหาร

2. ขนมพอง เป็นข้าวเหนียวทอดเม็ดพอง ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ตรงกลางเป็นร่องแฉ่น สมมติเป็นเรือพายานพาหนะสำหรับเดินทางข้ามห้วงมหรณพและเป็นเครื่องประดับ

3. ขนมห้างหรือขนมมด เป็นขนมแผ่นรูปกลมแบนทอด คล้ายลูกสะบ้าไม่มีรู สมมติเป็นเงินเบี้ยหรือเงินตราเงินเหรียญ ใช้จับจ่ายหรือใช้เป็นลูกสะบ้าเล่นกีฬาพักผ่อนเล่นสนุกเพื่อความบันเทิง

4. ขนมหูหรือขนมเจาะหู เป็นขนมปั้นรูปกลมแบน ตรงส่วนกลางมีรูคล้ายขนมโดนัทของฝรั่ง สมมติเป็นเงินเบี้ยสำหรับใช้สอยหรือเป็นสตางค์มีรูในสมัยก่อนหรือใช้เป็นต่างหูเครื่องประดับก็ได้

5. ขนมงหรือขนมไข่ปลา เป็นขนมรูปวงกลมอย่างวงล้อเกวียนมีก้นกำ สมมติเป็นเครื่องประดับตกแต่งร่างกายทั่วไปและขนมลาลอยมันหรือขนมรังนก สมมติเป็นพูกหมอนเครื่องนอน บางท้องถิ่นใช้ขนมเทียนสมมติให้ใช้เป็นหมอนหนุน ซึ่งเป็นขนมประเพณีรายการที่เพิ่มเข้ามาที่หลังอาจมีหรือไม่มีก็ได้เวลาทำบุญ (มณีรัตน์ กำลังเกื้อ, 2561)

วันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ชาวเมืองนครศรีธรรมราช เรียกว่า "วันยกหมรับ" และถือเป็นวัน "ตั้งเปรต" ด้วยคือ เป็นวันยกภาชนะสำหรับต่าง ๆ ที่บรรจุสิ่งของทำบุญทุกอย่างไว้แล้ว ตกแต่งอย่างเรียบร้อยสวยงามนำไปทำบุญถวายพระที่วัด ถ้าเป็นภาชนะขนาดใหญ่หนักมากต้องหาบคนไป ถ้าเป็นขนาดเล็กอาจถือหิ้วใส่เอวกระเดียดไปได้ลูกหลานเดินตามกันเป็นแถว

เมื่อทำบุญพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จ แต่ละครอบครัวก็ออกไปทำพิธี "ตั้งเปรต" บางวัดเขาก็จัดทำสถานที่รวมไว้ให้โดยเฉพาะเป็น "หลาเปรต" (ศาลาเปรต) หรือร้านเปรต บางวัดให้ต่างคนต่างทำตามความสะดวกพอใจ บางวัดทำเป็นหอคอยยกเสาสูงราว 5 เมตร เพื่อให้คนปีนเสาน้ำมนต์ขึ้นแข่งขันกันเรียกว่า "ชิงเปรต" การตั้งเปรตคือการเอาอาหารคาวหวานทุกชนิด รวมทั้งดอกไม้ธูปเทียนเศษสตางค์ใส่กระทงไปวางบนแผ่นกระดานขนาดใหญ่ ทำพิธีกรวดน้ำเช่นไหว้แผ่ส่วนกุศลให้แก่บรรพชน ซึ่งมักนิยมเลือกสถานที่ใกล้กับเมรุ ป่าช้าหรือริมรั้ววัด เมื่อเสร็จพิธีลูกขึ้นก็จะมีพวกเด็ก ๆ มาแย่งอาหารและหาเศษสตางค์กัน ลักษณะการแย่งชิงชุลมุนเพื่อเอาสิ่งของตั้งเปรต เรียกว่า "ชิงเปรต" วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ชาวเมืองนครศรีธรรมราช เรียกว่า "วันฉลองหมรับ" หรือเป็น "วันสารท" เป็นวันสุดท้ายของการทำบุญครบสมบูรณ์ตามประเพณีถือเป็นการทำบุญเพื่อเป็นการฉลองหมรับ ซึ่งได้จัดขึ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้วตั้งแต่วันแรม 14 ค่ำ วันนี้จึงมีพิธีทำบุญเลี้ยงพระสงฆ์และทำพิธีบังสุกุล กระตุกเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่บรรพบุรุษญาติมิตรผู้ล่วงลับไป ถือเป็นวันสุดท้ายของงานบุญใหญ่และถือเป็น "วันส่งเปรต" อีกด้วยคือ ใครมีอาหารมีสิ่งใดที่จะทำบุญก็นำมาทำให้หมดในวันนี้จึงถือเป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่ง (มณีรัตน์ กำลังเกื้อ, 2561)

แม้ว่าประเพณีบุญสารทเดือนสิบของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช จะสามารถดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน แต่ก็น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตในด้านต่าง ๆ เช่น กระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ และบทบาทของประเพณีบุญสารทเดือนสิบที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวนครศรีธรรมราช ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมของประเพณีบุญสารทเดือนสิบ จึงช่วยให้เข้าใจถึงกระบวนการขั้นตอนวิธีการของวิถีความเชื่อ และชี้ให้เห็นถึงบทบาทของวิถีชีวิตของชาวนครศรีธรรมราช ตลอดถึงวัฒนธรรมภาคใต้อีกด้วย ทั้งยังเป็นการศึกษาประเพณีที่สำคัญวิถีความเชื่อประเพณีบุญสารทเดือนสิบอย่างเป็นระบบ ผู้ศึกษาได้เห็นความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีบุญสารทเดือนสิบของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช มากยิ่งขึ้น

ความหมายของประเพณี

คำว่า “ประเพณี” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีเนื้อความในลักษณะเดียวกันดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของประเพณีไว้ว่า ประเพณี คือ สิ่งที่ยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณี หรือความประพฤติสืบต่อกันมาจนเป็นที่ยอมรับของส่วนรวม สิ่งใดเมื่อประพฤติซ้ำ ๆ กันอยู่บ่อย ๆ จนเป็นความเคยชิน ก็เกิดเป็นนิสัยสังคม ความประพฤติเหมือน ๆ กันเป็นส่วนใหญ่ในหมู่คณะ เรียกว่าประเพณีหรือนิสัยสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าประเพณีคือความประพฤติของคนส่วนรวมที่ถือกันเป็นธรรมเนียม หรือเป็นระเบียบแบบแผน และสืบต่อกันมาจนเป็นพิมพ์เดียวกัน

แนวทางปฏิบัติของคนในสังคมหนึ่ง ๆ ที่นิยมปฏิบัติสืบต่อกัน ซึ่งประเพณีแต่ละอย่างก็มีความสำคัญ มีคุณค่าแตกต่างกัน ประเพณีที่มีความสำคัญ คนในสังคมต้องยึดถือปฏิบัติ เป็นเรื่องของศีลธรรม เรียกว่า จารีตประเพณี ถ้าใครฝ่าฝืนถือว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วร้ายแรง อย่างเช่น การคบชู้ของหญิงที่ยังมีสามีอยู่ เป็นต้น และอีกประการหนึ่ง คือธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นประเพณีที่คนในสังคมนิยมปฏิบัติกัน แม้ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการยาตราทางสังคม เช่น ประเพณีวันนักขัตฤกษ์ เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้สังคมไทยมีแนวทางปฏิบัติคล้ายคลึงกัน ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยก็แตกต่างกันบ้างในแต่ละท้องถิ่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

มณี พยอมพงค์ กล่าวว่า เรื่องเกี่ยวกับประเพณีพื้นบ้าน รวมไปถึงความเชื่อต่าง ๆ พบว่า ความเชื่อเป็นคติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกรูปทุกนาม เป็นของคู่กับความไม่เชื่อในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า ศรัทธา แปลว่า ความเชื่อ ปสาทะ ความเลื่อมใส เห็นดีเห็นงามด้วย ส่วนอศรัทธา คือ ความไม่เชื่อ อปสาทะ ความไม่เลื่อมใส ก็เกิดขึ้นกับอีกกลุ่มหนึ่ง ตรงกันข้ามกับพวกที่เชื่อเลื่อมใสสิ่งต่าง ๆ ที่คนเราได้สัมผัสด้วยอินทรีย์ทั้ง 6 คือ ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูก

ดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส ร่างกายสัมผัส ใจกระทบอารมณ์ จะเกิดความรู้สึกขึ้น กลายเป็นสัญญาเจตนาจุด เบื้องต้นแห่งนามธรรม เมื่อได้ประพจน์ปฏิบัติทุกวัน เป็นการย้ำให้ความเชื่อมั่นฝังแน่นอยู่ ภายในชั้นธันดานจนยากที่จะถอยถอนได้ ต่อมาความคิดที่จะสร้างสัญลักษณ์ขึ้น ให้เป็นเครื่อง ทดแทนสิ่งที่ตนเชื่อถือ จึงสร้างสิ่งที่เป็นรูปธรรมต่าง ๆ ขึ้นมาอย่างใดอย่างหนึ่ง ความเชื่อจึงมี 2 ประการ คือ ความเชื่อที่เกิดจากความคิดเป็นนามธรรม และความเชื่อที่สร้างเป็นสัญลักษณ์ เป็นรูปธรรม (มณี พะยอมพงศ์, 2529)

รัชนิกร เศรษฐ์ ได้ให้ความหมายของประเพณีไว้ว่า ประเพณี หมายถึง ความประพฤติ ที่สืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในหมู่คณะ เป็นนิสัยสังคมซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ ต้องเอาอย่างบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตน หากจะกล่าวถึงประเพณีไทยก็หมายถึงนิสัย สังคม ของคนไทย ซึ่งได้รับมรดกตกทอดมาตั้งแต่เดิม และมองเห็นได้ในทุกภาคของสังคมไทย เช่น ประเพณีทำบุญ และประเพณีแต่งงาน เป็นต้น (รัชนิกร เศรษฐ์, 2532)

พวงผกา คุโรวาท ได้ให้ความหมายของประเพณีไว้ว่า ประเพณี หมายถึง แบบความ เชื่อ ความคิด การกระทำ ค่านิยม ทศนคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแผนและวิธีการกระทำสิ่ง ต่าง ๆ ตลอดจนถึงการประกอบพิธีกรรมในโอกาสต่าง ๆ ที่กระทำกันมาแต่ในอดีต ลักษณะ สำคัญของประเพณีคือเป็นสิ่งที่คนเราปฏิบัติเชื่อถือมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือ การกระทำที่ได้สืบทอดกันมาและยังมีอิทธิพลอยู่ในปัจจุบัน (พวงผกา คุโรวาท, 2539)

สุพัตรา สุภาพ ได้ให้ความหมายของประเพณีไว้ว่า ประเพณี หมายถึง แบบความเชื่อ ความคิด การกระทำ ค่านิยม ทศนคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผน และวิธีการกระทำสิ่ง ต่าง ๆ ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมในโอกาสต่าง ๆ ที่กระทำกันมาตั้งแต่อดีต ลักษณะสำคัญ ของประเพณีเป็นสิ่งที่ปฏิบัติเชื่อถือกันมานานจนกลายเป็นความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบทอด กันมาและมีอิทธิพลถึงปัจจุบัน (สุพัตรา สุภาพ, 2541)

สรุปได้ว่า ประเพณี หมายถึง ความประพฤติที่สืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับของใน สังคม ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของประเพณีคือที่เป็นสิ่งที่คนเราปฏิบัติเชื่อถือ จนกลายเป็น แบบอย่างที่ดีงามของแต่บริบทของสังคมนั้น ๆ จนอยู่ถึงในปัจจุบันนี้

ประเภทของประเพณี

ประเพณีสามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายประเภทแล้วแต่เกณฑ์ที่ใช้ในการ จำแนก ดังมีนักวิชาการได้จำแนกไว้ดังต่อไปนี้

ประภาศรี สีหอำไพ ได้จำแนกประเภทตามลักษณะการดำเนินชีวิตออกเป็น 3 ประเภท (ประภาศรี สีหอำไพ, 2538) สรุปได้ดังนี้

1. ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ ประเพณีการเกิด การบวช การแต่งงาน การทำศพ อัน เกี่ยวเนื่องด้วยศาสนพิธี เป็นต้น

2. ประเพณีและพระราชพิธีในเทศกาลต่าง ๆ ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ และพระราชพิธีแรกนาขวัญ ประเพณีลอยกระทง พิธีตรียัมปวาย เป็นต้น

3. ประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ประเพณีวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีเทศน์มหาชาติ ประเพณีวันวิสาขบูชา เป็นต้น

สายทิพย์ นุกุลกิจ ได้รวบรวมการจัดประเภทของประเพณีไว้หลายลักษณะ (สายทิพย์ นุกุลกิจ, 2533) สรุปได้ดังนี้

1. แบ่งตามฐานะของบุคคลผู้ประกอบพิธี แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ประเพณีของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีฉัตรมงคล ตลอดจนรัฐพิธีต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดถวายพระมหากษัตริย์เนื่องในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 ประเพณีของราษฎร ซึ่งเป็นประเพณีเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว และที่เกี่ยวกับส่วนรวมกันเนื่องด้วยเทศกาลต่าง ๆ เช่น การบวช การทำบุญขึ้นบ้านใหม่และเทศกาลเข้าพรรษา เป็นต้น

2. แบ่งตามลักษณะของบุคคลผู้ประกอบพิธี แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 ประเพณีส่วนบุคคล หมายถึง ประเพณีที่ถือปฏิบัติกันเฉพาะภายในครอบครัว เช่น ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการทำศพ และประเพณีการขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

2.2 ประเพณีส่วนชุมชน หมายถึง ประเพณีปฏิบัติกันของคนทั่วไปในชุมชน เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทอดกฐิน และประเพณีทอดผ้าป่า เป็นต้น

2.3 ประเพณีส่วนของรัฐบาล หมายถึง ประเพณีที่ทางราชการจัดขึ้นเกี่ยวกับราชพิธีและรัฐพิธีต่าง ๆ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา และพระราชพิธีฉัตรมงคล เป็นต้น

3. แบ่งตามจุดประสงค์ของประเพณี แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 จารีตประเพณี หมายถึง ประเพณีที่คนในสังคมใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเสมือนข้อบังคับทางจรรยาหรือศีลธรรมของสังคม ถ้าใครละเมิดหรือไม่กระทำตามถือว่าเป็นความผิดหรือเป็นความชั่ว เช่น ตามจารีตประเพณีกำหนดให้พ่อแม่มีหน้าที่เลี้ยงดูลูก หากพ่อแม่คนใดละเลยก็จะเป็นคนชั่วและมีความผิด เป็นต้น

3.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ประเพณีที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนโดยตรงและโดยปริยาย เช่น ประเพณีการบวช ประเพณีการแต่งงาน และประเพณีการตาย เป็นต้น

3.3 ธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ประเพณีที่เกี่ยวกับเรื่องทั่วไป ไม่ค่อยมีความสำคัญมากนัก ใครจะปฏิบัติก็ได้หรือไม่ปฏิบัติก็ได้ เช่น ประเพณีการแต่งงานตามกาลเทศะ หรือประเพณีการใช้คำพูดให้เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์ ได้แบ่งประเภทของประเพณีเป็น 3 อย่าง (สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์, 2536) สรุปได้ดังนี้

1. จารีตประเพณี เป็นประเพณีเกี่ยวกับศีลธรรม และสวัสดิภาพของสังคมส่วนรวมมีการบังคับให้กระทำ ถ้าไม่ทำก็ถือว่าผิดหรือชั่วต้องมีการลงโทษ เช่น ลูกควรกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นต้น

2. ขนบประเพณี เป็นประเพณีที่ได้มีระเบียบแบบแผนวางไว้ได้ตรง หรือโดยอ้อมและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา

2.1 โดยตรง คือ มีระเบียบกฎเกณฑ์พิธีต่าง ๆ กำหนดไว้ชัดเจน เช่น ไหว้ครู ต้องทำอย่างไร หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือเรื่องการศึกษาต้องมีระเบียบแผนประการใดบ้าง เป็นต้น

2.2. โดยอ้อม เป็นประเพณีที่รู้กันโดยทั่ว ๆ ไปไม่ได้กำหนดไว้แน่นอน แต่ที่ปฏิบัติได้เพราะมีการบอกเล่าสืบต่อกันมา เช่น แห่นางแมว หรือการจุดบั้งไฟของอีสาน เป็นต้น

3. ธรรมเนียมประเพณี เป็นประเพณีเกี่ยวกับเรื่องธรรมดา ไม่มีระเบียบแบบแผนเหมือนขนบธรรมเนียม ไม่มีผิดถูกเหมือนจารีตประเพณี เป็นเรื่องที่ปฏิบัติกันมาจนเกิดความเคยชิน เช่น การตักน้ำจากชามแทนแก้ว หรือเขียนจดหมายไม่เซ็นชื่อ เป็นต้น

สรุปได้ว่า จากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้น ประเพณีนั้นสามารถจำแนกได้หลายประเภท ซึ่งจะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งและเจตนาของการศึกษาของนักวิชาการแต่ละท่าน เนื่องจากประเพณีเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคมแล้วแต่ว่าสังคมให้ความสำคัญกับประเพณีนั้นเพียงไร

ความสำคัญของประเพณี

รัชนิกร เศรษฐฐ์ ได้กล่าวถึงความสำคัญประเพณี (รัชนิกร เศรษฐฐ์, 2532) ไว้ว่า

1. ประเพณีเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่แสดงอดีตที่มีความเจริญมาช้านาน

2. ประเพณีที่ดีเป็นตัวอย่างบอกถึงความเจริญ มีอารยธรรมและมีเกียรติทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ

3. ประเพณีไทยเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของไทย โดยมีได้ลอกเลียนแบบหรือหยิบยืมจากชาติอื่น

4. ประเพณีเป็นตัวเชื่อมความรู้สึกของคนในชาติให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แสดงว่าเป็นพวกเดียวกัน ก่อให้เกิดความสนิทสนมกลมกลืน และเสริมความมั่นคงของประเทศชาติ

5. ประเพณีนั้นเป็นเครื่องแสดงถึงอดีตและปัจจุบันของวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ผู้ที่ละทิ้งไม่สนใจประเพณีดั้งเดิมของไทยเท่ากับเป็นการดูถูกตนเอง

สรุปได้ว่า จากแนวคิดของนักวิชาการของแต่ละท่าน พอประมวลได้ว่า ประเพณีมีความสำคัญมาก ซึ่งจะเป็นกฎเกณฑ์หรือแบบแผนเพื่อกำหนดลักษณะของคนในสังคมนั้น ๆ ได้ เช่น ประเพณีแสดงออกถึงความเป็นวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ตลอดถึงเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งเป็นแบบแผนของสังคมโดยส่วนรวมได้

คุณค่าของประเพณี

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงคุณค่าอันเกิดจากการปฏิบัติประเพณี ไว้ดังนี้

วิจิตรา ขอนยาง ได้ศึกษาประเพณีจากวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน กล่าวถึงคุณค่าอันเกิดจากปฏิบัติ (วิจิตรา ขอนยาง, 2532) สรุปได้ดังนี้

1. ด้านศาสนา ประเพณีมีคุณค่าต่อศาสนา สรุปได้ดังนี้

1.1 ประเพณีบางประการทำให้ผู้ปฏิบัติได้แสดงกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ ทั้งที่เสียชีวิตไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่ปัจจุบัน เช่น ประเพณีการทำบุญแก่ผู้ตาย ประเพณีรดน้ำคำหัวเป็นต้น

1.2 ประเพณีบางประการทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสงบใจมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ เป็นผลให้เกิดการปฏิบัติที่ดีตามมาด้วย

1.3 ประเพณีบางประการทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติทำดี สนับสนุนคำสอนทางพุทธศาสนาที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

1.4 ประเพณีบางประการทำให้ผู้ปฏิบัติมีจิตใจเอื้อเฟื้อมีเมตตาต่อมนุษย์ เช่น ประเพณีแจกทานเป็นต้น

2. ด้านวัฒนธรรม

2.1 ประเพณีมีส่วนควบคุมความประพฤติของคนในสังคมให้เป็นผู้ที่ประพฤติในทำนองคลองธรรม มีความสงบเกิดขึ้นในสังคม เช่น ประเพณีตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา

2.2 ประเพณีเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ เพราะประเพณีเป็นเรื่องของบุคคลและชุมชน ที่เกิดขึ้นจากการสั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน เช่น สงกรานต์ จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

2.3 ประเพณีบางประการเป็นเครื่องย่อกฎเกณฑ์ทางสังคมไว้อย่างมีความหมาย เรื่องราวของคนในสังคมบางอย่างอธิบายให้เข้าใจได้ยากและจะต้องใช้เวลา แต่ประเพณีสามารถสรุปความหมายออกมาได้ โดยบรรจุไว้ในพิธีกรรมแต่ละขั้นตอน เช่น การแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

3. ด้านเศรษฐกิจและการปกครอง คุณค่าทางด้านนี้ไม่แสดงออกตรง ๆ แต่จะแฝงไว้อยู่ในการปฏิบัติดังนี้

3.1 เป็นเครื่องหมายแสดงความผูกพันทางเศรษฐกิจ การปฏิบัติประเพณีจะมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเสมอ ให้มองที่การแลกเปลี่ยนทางวัตถุที่จะนำมาประกอบพิธีกรรมนั้น ๆ เช่น ค่าสินสอด ของฝาก ค่ายกครู เป็นต้น

3.2 ประเพณีเป็นจตุรรวมแห่งความสามัคคี เพราะประเพณีเกิดจากการร่วมใจของตนในสังคม

อิสมาแอ สาและ ได้ศึกษาประเพณีแต่งงานของชาวไทยมุสลิมในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาเฉพาะคุณค่าอันเกิดจากประเพณีแต่งงานของชาวไทยมุสลิมในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี (อิสมาแอ สาและ, 2541) พอสรุปได้ดังนี้

1. คุณค่าทางด้านสังคมวัฒนธรรม สรุปดังนี้

- 1.1 ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัว เครือญาติ และหมู่มิตรสหาย
- 1.2 อนุรักษ์วัฒนธรรมด้านศิลปะและการบริโภคขนานาชนิดในท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป
- 1.3 ส่งเสริมทางด้านจริยธรรม คุณธรรมและขนบประเพณีทั้งหลาย ทั้งทางด้านศาสนาและความเชื่อต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันให้คงอยู่ตลอดไป

1.5 ป้องกันความไม่สงบเรียบร้อยที่อาจจะเกิดขึ้นภายในสังคม ส่งผลให้ทุกคนมีวินัยเคารพในกฎเกณฑ์กติกาของสังคมที่กำหนดไว้

1.6 ส่งเสริมวัฒนธรรมการพึ่งพาซึ่งกันและกันในหมู่คณะ

2. คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ ประเพณีแต่งงานของชาวไทยมุสลิมในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เปรียบเสมือนจุดนัดพบมีทั้งผู้คนในชุมชนเดียวกัน ต่างชุมชนเป็นจำนวนมากมารวมกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีแต่งงาน เจ้าภาพมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินลงทุน จัดซื้อแลกเปลี่ยนเครื่องบริโภคเครื่องใช้สอยต่าง ๆ เพื่อต้อนรับและบริการแก่ผู้มาร่วมงาน และผู้มาร่วมงานจะมีการตอบแทนสนับสนุนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันได้ด้วยเงินทองหรือสิ่งของ จึงก่อให้เกิดกระบวนการทางด้านเศรษฐกิจในลักษณะการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในวิถีชีวิตของชุมชน

อารีรัตน์ แซ่คง ได้ศึกษาประเพณีตรุษจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาเฉพาะคุณค่าอันเกิดจากประเพณีตรุษจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538) สรุปได้ดังนี้

1. คุณค่าด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีการขอบคุณ การรำลึกบรรพบุรุษ เทพเจ้าและสถานที่ ตอบแทนน้ำใจผู้ร่วมงานและเพื่อนบ้านได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2. คุณค่าสภาพร่างกายและจิตใจ การได้ทำความสะอาด อาคารที่อยู่อาศัยสร้างบรรยากาศให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. คุณค่าทางด้านสามัคคีธรรม เกิดความสามัคคีจากกิจกรรมต่าง ๆ การช่วยกันทำความสะอาด การสร้างความรู้สึกร่วมจากการประกอบประเพณี การไม่พูดคำหยาบ อดทนอดกลั้น ยั่วโยให้โกรธเป็นกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี

4. คุณค่าด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว การประกอบประเพณีจำเป็นต้องซื้อวัสดุอุปกรณ์ซึ่งจำเป็นสำหรับประกอบพิธีกรรมช่วงเทศกาลตรุษจีนมีชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยว จับจ่ายสินค้าเป็นการนำเงินเข้าสู่ท้องถิ่น

สรุปได้ว่า จากแนวคิดของนักวิชาการว่า ประเพณีต่าง ๆ ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมามีค่าอันเกิดจากการปฏิบัติประเพณีเหล่านั้น ที่ปรากฏให้เห็นแต่ละประเพณี คือ คุณค่าทางด้านสังคมและวัฒนธรรม คุณค่าต่อประเพณี คุณค่าต่อความเชื่อ คุณค่าความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน คุณค่าทางจริยธรรม และคุณค่าด้านพระศาสนา เป็นต้น (อารีรัตน์ แซ่คง, 2539) สามารถผสมผสานหรือกลมกลืนเข้ากับความเชื่อต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยม และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีความกระจ่างชัดเจนนยิ่งขึ้น อีกทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่จะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาปรับใช้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญต่อไป (ทิพมาศ เศวตวรโชติ และคณะ, 2563)

แนวคิดและการอนุรักษ์ของประเพณี

แนวคิดทางประเพณี สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร กล่าวถึงแนวคิดทางด้านมานุษวิทยาและสังคมวิทยา ที่ทำให้ประเพณีต่าง ๆ ยังคงอยู่ในสังคมไทยไว้ได้ (สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร, 2536) ซึ่งลักษณะดังนี้

1. มีลักษณะของการแสดงออกทางด้านความกตัญญูรู้คุณ
2. มีลักษณะการแสดงออกทางด้านความสามัคคี
3. มีลักษณะของการสร้างขวัญและกำลังใจ
4. มีลักษณะเป็นการเปิดโอกาสในการทำบุญ

การอนุรักษ์ของประเพณี ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พ.ศ. 2542 หมวด 3 ได้ให้แนวในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม และการดำเนินงานวัฒนธรรมเพื่อให้วัฒนธรรมเจริญก้าวหน้าอย่างมีไว้ดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้มีการวางแผนวัฒนธรรม ทั้งเป็นแผนระยะยาว แผนระยะสั้น แผนระดับชาติแผนระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ
2. ควรส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการประสานแผนและระดมสรรพกำลังด้านทรัพยากรเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐ เอกชน และระหว่างประเทศ
3. ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมทุกระดับ ให้ถือว่าศาสนธรรมเป็นบ่อเกิดสำคัญของการประพฤติปฏิบัติ และการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ในฐานะที่เป็นพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ

4. ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรม ไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะการทำนุบำรุงรักษามรดกวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว การพัฒนาคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมแก่ยุคสมัยก็เป็นจำเป็นอย่างยิ่ง

วิธีการในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พ.ศ. 2542 หมวด 4 ได้ให้วิธีการในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538) ไว้ดังนี้

1. การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการให้มีการริเริ่มสร้างสรรค์ บุกเบิกประดิษฐ์คิดค้นการวิจัย และการพัฒนาทางวัฒนธรรม

2. การส่งเสริมและสนับสนุน คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการใดๆ ที่ช่วยให้นักบริหาร นักวิชาการผู้ประกอบการทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน สามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ การยกย่องเชิดชูเกียรติและการอุปถัมภ์ศิลปินนักประดิษฐ์คิดค้น และบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม

3. การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อนำวัฒนธรรมไปสู่ประชาชนทางสื่อมวลชนทุกรูปแบบ เช่น การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ การจัดรายการโทรทัศน์และวิทยุ การใช้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เพื่อความรู้ทางวัฒนธรรม

4. การจัดบริการทางวัฒนธรรม คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสสัมผัสกับวัฒนธรรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความซาบซึ้ง และการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมและถูกต้อง เช่น การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การบริการห้องสมุด การจัดการแสดงนิทรรศการ การสาธิต การจัดงานมหรสพวัฒนธรรมตามเทศกาล และขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนกิจกรรมอื่นใดที่สามารถให้ประชาชนได้รับการบริการต่าง ๆ เหล่านี้

5. การอนุรักษ์ ทำนุบำรุง และฟื้นฟูวัฒนธรรม คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อการพิทักษ์รักษามรดกทางวัฒนธรรมที่ได้ส่งสืบทอดมาจากอดีต แม้บางอย่างอาจจะไม่ให้ประโยชน์ใช้สอยในปัจจุบันแล้วก็ตาม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์ให้คงอยู่ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าหาร่องรอยของความเจริญทางวัฒนธรรมในอดีต รวมไปถึงการจัดตั้งหน่วยศิลปากร ศูนย์วัฒนธรรมพิพิธภัณฑ์ และสถานที่ใด ๆ เพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

6. การเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยทางวัฒนธรรม คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการให้ประชาชนส่วนใหญ่หรือทั้งหมด ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การจัดกิจกรรม และการดำเนินการทางวัฒนธรรม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมในการเลือกสรรวัฒนธรรมและการส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

7. การเสริมสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการใด ๆ ทางวัฒนธรรม ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีการยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมกลุ่มชนในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการขจัดหรือลดภาวะความขัดแย้งระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมเหล่านั้นในการเสริมสร้างความเข้าใจ นอกจากการให้ทุกกลุ่มชนมีความรู้ ความเข้าใจ และซาบซึ้งในวัฒนธรรมของกันและกันแล้ว ย่อมรวมไปถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือประชาชน มีสิทธิ์ เสรีภาพในการประพฤติปฏิบัตินั้น ไม่เป็นพิษเป็นภัยหรือกระทบกระเทือนความมั่นคงของสังคมไทยโดยรวม

8. การจัดการศึกษาเพื่อวัฒนธรรม คือ การจัดกิจกรรมและดำเนินการ เพื่อพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถอ่านออกเขียนได้ สื่อความได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การลดอัตราการไม่รู้หนังสือ การบริการการศึกษาอย่างทั่วถึง การจัดเนื้อหาทางวัฒนธรรมในหลักสูตร การเรียนการสอนโดยตรงและโดยอ้อม การเตรียมและพัฒนาบุคลากรโดยจัดการศึกษา เพื่อฝึกอบรมนักบริหาร นักวิชาการ ศิลปิน และนักเรียน นักศึกษาด้วยวิธีการในระบบและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งการจัดการกิจกรรมทางศิลปะทุกแขนงสำหรับเด็กและเยาวชน

9. การปรับปรุงวัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการในการปรับปรุงชุมชนที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม เครื่องอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภค รวมทั้งการบริการอนามัยเพิ่มพูนสิ่งดีงาม และสิ่งบันเทิงใจในชีวิตประจำให้แก่ประชาชน การจัดระบบงานและสิ่งแวดล้อมในสำนักงานโรงแรม ในเรือกสวนไร่นา ตลอดจนสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ให้เรียบร้อย สะอาด สวยงาม และมีความเพียงพอทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

10. การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการให้ประชาชนมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีความรู้ ความเข้าใจในลักษณะดีเด่นของหมู่คณะ และสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และชักนำให้ประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องสอดคล้องกับลักษณะเด่น อันเป็นเอกลักษณ์ของหมู่คณะและของประเทศ

11. การธำรงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานของวัฒนธรรม คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการให้ประชาชนรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานของความดีงามวัฒนธรรม ด้วยการจัดประกวดการแข่งขันและกิจกรรมอื่น รวมทั้งการป้องกันไม่ให้ความดีงามเหล่านั้นถูกบ่อนทำลาย

12. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างชาติ คือ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเปลี่ยนวัฒนธรรมกับนานาประเทศ การศึกษาภาษาไทยและวรรณกรรมของชนเผ่าไทยในประเทศต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนกิจกรรมและบุคลากรทางวัฒนธรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ การสนับสนุนให้มีการศึกษาวัฒนธรรมของชาติอื่น เพื่อให้ตระหนักถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของไทย โดยหวังผลสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีคุณค่าในสังคม และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาติ

สรุปได้ว่า จากทฤษฎีของนักวิชาการ ชี้ให้เห็นแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจะมีคุณค่ายิ่งและต้องมีแบบแผนที่ชัดเจน ควรส่งเสริมอย่างจริงจัง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทยเอามั่นคง เพื่ออนุชนรุ่นหลังได้ประพาสปฏิบัติสืบทอดต่อไป

ประเพณีบุญสารทเดือนสิบนครศรีธรรมราช

ประเพณีสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีที่สำคัญคู่บ้านคู่เมืองนครศรีธรรมราชมาช้านาน การเกิดขึ้นของประเพณีนี้เกิดจากคติความเชื่อเรื่องผีสงกรานต์ และคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ รวมทั้งคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ที่มีพระบรมธาตุเจดีย์เป็นศูนย์กลางแห่งความศกดิ์สิทธิ์ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตร และการนำผลผลิตทางการเกษตรมาทำบุญอุทิศให้แก่บรรพชนญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว จึงได้ร่วมกันจัดงานรื่นเริงเพื่อเฉลิมฉลองร่วมกันที่บริเวณวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารและวัดภายในชุมชนเพื่อเป็นกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจต่อไป

งานบุญสารทเดือนสิบมาจากความเชื่อเรื่อง “บุพเพตพลี” ในพระพุทธศาสนา เมื่อมนุษย์สร้างบุญกรรมอะไรไว้ก็จะได้รับผลตามการกระทำอย่างนั้นเรียกว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” โดยเฉพาะการทำชั่วเมื่อตายไปจะตกนรกไปรับกรรมมากน้อยตามผลที่ทำในชาติปางก่อนคนที่ตกนรกพวกนี้เรียกว่า “เปรต” เมื่อถึงปลายเดือน 10 (แรม 1 ค่ำ เดือน 10) พวกเปรตซึ่งกำลังผอมโซ หิวโหยมาก ดังคำพังเพยว่า “อยากเหมือนเปรตเดือนสิบ” พยายามจะปล่อยให้กลับมาพบญาติพี่น้องและลูกหลานของตนในเมืองมนุษย์ เพื่อมาขอเสื้อผ้าอาหารของส่วนบุญกุศลต่างๆ ที่ญาติจะอุทิศทำบุญให้และจะต้องรีบกลับไปเมืองนรกเมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ดังนั้นถ้าลูกหลานไม่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ปู่ตายายก็จะอดอยากหิวโหยอดคัดัดสนสิ่งของเครื่องใช้ได้รับความทุกข์ยากและด่าสาปแช่งลูกหลานที่ไม่รู้จักกตัญญูรู้บุญคุณของบรรพบุรุษให้ได้รับบาปกรรมเดือดร้อนชีวิตไม่เจริญรุ่งเรืองตามไปด้วย ซึ่งลูกหลานจึงต้องยึดมั่นถือมั่นเป็นภาระหน้าที่สำคัญยิ่ง เป็นกิจกรรมที่ต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ในการทำบุญอุทิศส่วนกุศลมากน้อยจะขาดเสียมิได้ซึ่งงานบุญใหญ่มี 3 วัน ดังนี้

วันแรม 13 ค่ำ เดือน 10 ชาวพื้นเมืองเรียกว่า “วันจ่าย” คือ วันที่แต่ละบ้านจะต้องเตรียมจ่ายซื้อหาสิ่งของต่างๆ ที่จะทำบุญมีทั้งผักผลไม้อาหารแห้ง สิ่งของเครื่องใช้นานาชนิดที่พระสงฆ์จำเป็นต้องใช้และเก็บรักษาไว้ฉัน (กิน) ไว้ใช้ได้นาน ๆ เนื่องจากเข้าสู่ฤดูฝนฤดูการบิณฑบาตอาหารการกินจะขาดแคลนและไม่สะดวก จึงได้จัดใส่ภาชนะ เช่น กระเจด ตะกร้า กระเชอ กะละมัง ถัง ชะลอม หลัว กระบุง ชาวเมืองนครศรีธรรมราช เรียกว่า “หมรับ” (สำหรับ) อย่งใหญ่สำหรับถวายสังฆทาน จัดเป็นสลากภัตงานบุญใหญ่และอาหารแห้งอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ที่เป็นหัวใจของสำหรับ คือ ขนมเดือนสิบ เพราะเป็นขนมประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดมาแต่โบราณสำหรับให้เปรตนำไปใช้สอยในเมืองนรกมี 5 ชนิด ดังนี้

1. ขนมลาคือ เป็นแป้งทอดโรยเป็นเส้นเล็ก ๆ มีลักษณะคล้ายเส้นด้ายหรือการทอดผ้า สมมติเป็นเครื่องนุ่งห่มแพรพรรณและอาหาร

2. ขนมพอง เป็นข้าวเหนียวทอดเม็ดพอง ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ตรงกลางเป็นร่องแฉ่น สมมติเป็นเรือพายานพาหนะสำหรับเดินทางข้ามห้วงมหรณพและเป็นเครื่องประดับ

3. ขนมห้ำหรือขนมมด เป็นขนมแผ่นรูปกลมแบนทอด คล้ายลูกสะบ้าไม่มีรู สมมติเป็นเงินเบี้ยหรือเงินตราเงินเหรียญ ใช้จับจ่ายหรือใช้เป็นลูกสะบ้าเล่นกีฬาพักผ่อนเล่นสนุกเพื่อความบันเทิง

4. ขนมดืขำหรือขนมเจาะหู เป็นขนมปั้นรูปกลมแบน ตรงส่วนกลางมีรูคล้ายขนมโดนัทของฝรั่ง สมมติเป็นเงินเบี้ยสำหรับใช้สอยหรือเป็นสตางค์มีรูในสมัยก่อนหรือใช้เป็นต่างหูเครื่องประดับก็ได้

5. ขนมกงหรือขนมไขปลาคือ เป็นขนมรูปวงกลมอย่างวงล้อเกวียนมีกงกำ สมมติเป็นเครื่องประดับตกแต่งร่างกายทั่วไปและขนมลาลอยมันหรือขนมรังนก สมมติเป็นฟูกหมอนเครื่องนอน บางท้องถิ่นใช้ขนมเทียนสมมติให้ใช้เป็นหมอนหนุน ซึ่งเป็นขนมประเพณีรายการที่เพิ่มเข้ามาที่หลังอาจมีหรือไม่มีก็ได้เวลาทำบุญ

สรุปได้ว่า ประเพณีบุญสารทเดือนสิบมาจากความเชื่อเรื่อง “บุพเพตพลี” เมื่อมนุษย์สร้างบุญกรรมอะไรไว้ก็จะได้รับผลตามการกระทำอย่างนั้นเรียกว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” โดยเฉพาะการทำชั่วเมื่อตายไปจะตกนรกไปรับกรรมมากน้อยตามผลที่ทำในชาติปางก่อนคนที่ตกนรกพวกนี้เรียกว่า “เปรต” เมื่อถึงปลายเดือน 10 (แรม 1 ค่ำ เดือน 10) พวกเปรตซึ่งกำลังผอมโซ หิวโหยมาก ดังคำพังเพยว่า “อยากเหมือนเปรตเดือนสิบ” พญายมจะปล่อยให้กลับมาพบญาติพี่น้องและลูกหลานของตนในเมืองมนุษย์ เพื่อมาขอเสื้อผ้าอาหารขอส่วนบุญกุศลต่าง ๆ ที่ญาติจะอุทิศทำบุญให้และจะต้องรีบกลับไปเมืองนรกเมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ดังนั้นถ้าลูกหลานไม่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ปู่ย่าตายายก็จะอดอยากหิวโหยอดัดขัดสนสิ่งของเครื่องใช้ได้รับความทุกข์ยากและด่าสาปแช่งลูกหลานที่ไม่รู้จักกตัญญูรู้บุญคุณของบรรพบุรุษให้ได้รับบาปกรรมเดือดร้อนชีวิตไม่เจริญรุ่งเรืองตามไป

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ทฤษฎีแพร่กระจาย เป็นกระบวนการเผยแพร่วัฒนธรรมหรือการแพร่กระจายถือเป็นหัวใจสำคัญของนวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมนั้นจะเป็นเทคนิควิทยาการใหม่ ๆ หรือแบบแผนทางความคิด ความเชื่อ ประเพณี ค่านิยม และพฤติกรรมใหม่ ๆ ความใหม่ของเทคนิควิทยากานั้นถูกผูกไว้ด้วยเงื่อนไขของช่วงเวลา ดังนั้นเทคนิควิทยาการแบบเก่าก็อาจถูกนับรวมเป็นนวัตกรรมได้เช่นกันหากมีการนำมาเผยแพร่ใหม่ในทางสังคมศาสตร์นั้นแนวคิด ทฤษฎีการแพร่กระจายได้รับความสนใจอย่างมาก

ในทางมานุษยวิทยาทฤษฎีการแพร่กระจายพัฒนาขึ้นมาจากนักมานุษยวิทยา เช่น Franz Boas, Alfred L. Kroeber, Julian Steward เพื่อตอบโต้กับกระแสของทฤษฎีวิวัฒนาการที่เชื่อว่าสังคมและวัฒนธรรมมีพัฒนาการเป็นเส้นตรง (Unilinear Evolution) สังคมและวัฒนธรรมทุกแห่งจะผ่านพัฒนาการที่เหมือนกันและคาดหวังที่จะค้นพบกฎเกณฑ์สากล (Universal Law) ที่จะนำมาใช้อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ ได้ ซึ่ง Alfrad L. Kroeber ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการแพร่กระจายว่า “เป็นกระบวนการที่องค์ประกอบหรือระบบของวัฒนธรรมกระจายตัวออกไปโดยผ่านทางนวัตกรรมหรือสถาบันซึ่งเป็นที่ยอมรับจากที่หนึ่งไปยังที่อื่น ๆ ที่อยู่ใกล้ ในบางกรณีอาจแพร่กระจายไปทั่วโลก”

ประมวลไว้ว่าทฤษฎีดังกล่าว ซึ่งเป็นทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทฤษฎีเหล่านี้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของคนในสังคม มีการถ่ายทอดจากทฤษฎีจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และบางทฤษฎีก็ใช้ไม่ได้สำหรับคนอีกรุ่นหนึ่ง และบางทฤษฎีก็ใช้ไม่ได้ในบริบทอีกสังคมหนึ่ง ดังนั้นผู้ศึกษาคัดเลือกสรรบางทฤษฎีเท่านั้น มาประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมในการวิเคราะห์ประเพณี

สรุปได้ว่า การส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สืบทอดของประเพณีบุญสารทเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นวิธีการเสริมสร้างต่อยอดอนุรักษ์ประเพณีบุญสารทเดือนสิบเอาไว้ด้วยคนรุ่นต่อรุ่น ประเพณีบุญสารทเดือนสิบดังกล่าวทำให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างเศรษฐกิจชุมชนด้วยคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาโดยผ่าน ขนมลา ขนмпอง ขนม่บ้าหรือขนม่มด ขนม่ตีข้าหรือขนม่เจาะหู ขนม่กงหรือขนม่ไขปลาและสิ่งของอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ใช้ในประเพณีบุญสารทเดือนสิบ และยังทำให้เกิดคุณค่าอีกมากมายเช่น คุณค่าทางประวัติศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา คุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางภูมิปัญญา คุณค่าความสัมพันธ์ทางชุมชนและญาติพี่น้องหลาย ๆ ฝ่ายมารวมกันในวันรับตายาย และวันรับตายายและส่งตายายเป็นวันสำคัญมากสำหรับชาวปักษ์ใต้ ซึ่งเป็นวันรวมญาติ ที่เรียกว่าสืบย่านสาวโยชน์ หมายถึง เป็นการนับญาติพี่น้องหลายฝ่ายด้วย และคนหนุ่มสาวเอากับข้าวขนมลา ขนม่ปอง ขนม่บ้าหรือขนม่มด ขนม่ตีข้าหรือขนม่เจาะหู ขนม่กงหรือขนม่ไขปลา เอาไปให้ผู้สูงอายุหรือคนเคารพนับถือซึ่งกันและกัน อีกส่วนหนึ่งได้บุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ผู้ตายที่ล่วงลับไปแล้วประเพณีบุญสารทเดือนสิบ เป็นการย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งทั้งหลาย ในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพา ไม่สามารถแยกส่วนออกจากกันได้ส่วนประกอบของประเพณีบุญสารทเดือนสิบที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวในเชิงของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สืบทอดทางวัฒนธรรมเป็นประเพณีที่สำคัญคู่บ้านคู่เมืองนครศรีธรรมราชมาช้านาน การเกิดขึ้นของประเพณีนี้เกิดจากคติความเชื่อเรื่องผีสงเทวดากับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา นครศรีธรรมราชเต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตร มาทำบุญอุทิศให้แก่บรรพชนญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *การพัฒนาระบบการศึกษากระบวนการบริหารและจัดการวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทประชาชน.
- ทิพมาศ เศรษฐวรโชติ และคณะ. (2563). นวัตกรรม การสืบทอดประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ นครศรีธรรมราช. *วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 33(1), 107-116.
- ประภาศรี สีอำไพ. (2538). *วัฒนธรรมทางภาษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงผกา คุโรวาท. (2539). *ศิลปะและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.
- มณี พะยอมพงศ์. (2529). *ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มณีรัตน์ กำลังเกื้อ. (2561). พิธีกรรมและประเพณีประดิษฐ์สารทเดือนสิบ ตำบลสีล จังหวัด นครศรีธรรมราช. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาไทยประยุกต์*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รัชนิกร เศรษฐ. (2532). *โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิจิตรา ขอนยาง. (2532). *การศึกษาประเพณีจากวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. (2536). *ประเพณีและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2533). *วรรณคดีเกี่ยวกับขนบประเพณี*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร. (2536). ประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระธาตุศรีสองรัก อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. ใน *วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สุพัตรา สุภาพ. (2541). *สังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- อารีรัตน์ แซ่คง. (2539). ประเพณีตรุษจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ใน *ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ไทยคดีศึกษา*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา.
- อิสมาแอ สาและ. (2541). ศึกษาประเพณีแต่งงานของชาวไทยมุสลิมใน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี. ใน *ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. หลักเกณฑ์การตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

วารสารวิชาการพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช เป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้าน พุทธศาสนา การพัฒนาสังคม สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายใน มีกำหนดออกวารสารปีละ 4 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม	ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน
ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน	ฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

- 1) บทความวิชาการ เป็นบทความที่เสนอเนื้อหาความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง
- 2) บทความวิจัย (Research article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

3. การจัดเตรียมบทความ

- 1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10 – 15 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัด พร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้อง

มีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องควรสั้น และให้ได้ใจความตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่อง โดยให้พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุวุฒิการศึกษาสูงสุด พร้อมระบุตำแหน่งทางวิชาการ พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่อง โดยเยื้องมาทางด้านขวา และให้ตัวเลขเป็นตัวยกท้ายชื่อผู้เขียน เพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการและชื่อหน่วยงานพร้อมอีเมล

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) เนื้อเรื่องควรใช้ภาษาที่ง่าย สั้นกะทัดรัดแต่ชัดเจน ถ้าเป็นต้นฉบับภาษาไทยให้ยึดตามหลักพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

7) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

8) ภาพ ให้ใช้ภาพสีหรือขาวดำ ให้ชื่อกำกับภาพเรียงตามลำดับ ในเนื้อเรื่อง ให้พิมพ์คำอธิบายที่สั้นและชัดเจนใต้รูปภาพ การจะได้ตีพิมพ์ภาพสีหรือไม่ ขึ้นกับการพิจารณาของกองบรรณาธิการ

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด และสั้น

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิด และระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียงชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการวิจัยว่ามีความสอดคล้องหรือขัดแย้งอย่างไร

6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) (ถ้ามี) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) หมายถึง ประเด็นที่ผู้วิจัย เสนอแนะขึ้นมาจากการวิจัยหรือข้อค้นพบจากการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้ข้อมูลคำแนะนำแนวทางหรือวิธีการใด ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อเสนอแนะไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนา การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการ เป็นต้น

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงบรรณานุกรมที่ปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับ ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-

ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและเลขปีของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ชื่อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/15/16/282-283), (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล/16/256-320)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2554)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และเชมณัฏฐ์ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัมภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (พระธรรมโกศาจารย์, ประยูร ธมมจิตโต, 2548; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า และคณะ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระเทพโสภณ, ประยูร ธมมจิตโต และคณะ, 2548)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Hersey & Blanchard, 2000) และให้ใช้เครื่องหมายอัมภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Keown, 2003 ; Hersey & Blanchard, 2000)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง (Kaiser et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ใช้ 21 เซ็นจูรี
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อหนังสือ. //(ครั้งที่พิมพ์). //สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. (//การบรรณานุกรม 2 ครั้ง)

ตัวอย่าง :

ธรรณ ธาเรนาวาสวัสดิ์. (2548). ไต้ทะเลมีความรัก ภาคสาม: หลังคลื่นอันดามัน. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ). //ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง). //สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เสาวณีย์ จำเดิมเผด็จศึก. (2534). การรักษาภาวะจับหืดเฉียบพลันในเด็ก. ใน สมศักดิ์ โล่ห์เลขา, ชลรัตน์ ติเรกวัฒนชัย และ มนตรี ตูจินดา (บรรณาธิการ), อิมมูโนวิทยาทางคลินิกและโรคภูมิแพ้. (หน้า 99-103). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และ สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ชื่อวารสาร. //ปีที่(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธิดาวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อสารานุกรม,(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาอาจพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน *สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ*, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T.(1995). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol.24, pp.390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์./ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา/ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

สุภัคกาญจน์ ประกอบแสง. (2558). โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ใน *วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

นายมนัส ภาควมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์**รูปแบบ:**

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.//(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

โกเมทร์ อ่อนนุช. (5 พ.ย. 2560). ความเชื่อเรื่องนาคในพระพุทธศาสนา (นางสาวเจนจิรา พุ่มแก้ว, ผู้สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. // เรียกใช้เมื่อ / จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

เดชขจร ภูมิพิศ. (2562). วิธีฝึกใจให้เลิกทรมานจากความเครียด เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936/คำสั่ง-ประกาศ/>

5. การส่งบทความเข้าระบบ ThaiJO เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: thammarat.yo@mbu.ac.th

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. เงื่อนไขของบรรณาธิการ

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความแล้ว มีความเห็นให้แก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ หากรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยนั้น ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ หรือไม่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิหรือเชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว ผู้นิพนธ์บทความจะได้รับลิขสิทธิ์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

ตัวอย่าง
การเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16.pt)

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16.pt)

2.....(16.pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

.....(16.pt)

.....

.....

.....

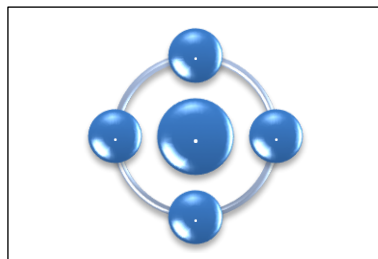
ผลการวิจัย (18pt)

.....(16.pt)

.....

.....

.....



ภาพที่ 1 ชื่อภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง (ถ้ามี)

อภิปรายผล (18pt)

(16.pt)

สรุป/องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (18 pt)

(16.pt)

ข้อเสนอแนะ (18 pt)**ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ (16 pt)**

1 (16.pt)

2 (16.pt)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (ถ้ามี) (16 pt)

1 (16.pt)

2 (16.pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt)

Eng (16.pt)

ตัวอย่าง
การเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ : Introduction (18 pt)

....(16.pt).....

.....

.....

.....

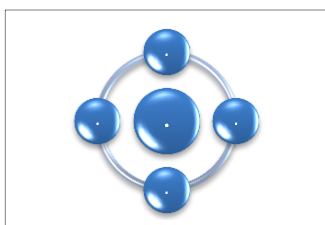
เนื้อหา : Body (18 pt)

....(16.pt).....

.....

.....

.....



ภาพที่ 1 ชื่อภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง (ถ้ามี)

สรุป : Conclusion (18pt)

....(16.pt).....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

....(16.pt).....

.....

.....

.....

Eng.(16.pt).....

.....

.....